131

1970

GLORIA ALCORTA • HOTELUL LUNII ŞI ALTE IMPOSTURI

GLORIA ALCORTA

HOTELUL LUNII
ŞI ALTE IMPOSTURI

COLECŢIA MERIDIANE

EDITURA UNIVERS

În proza scriitoarei argentiniene Gloria Alcorta „verosimilul frizează adesea oniricul, realitatea tangibilă, fantastul absolut, dar totdeauna în fiecare povestire, drama umană, atît de diversă, de dureroasă, ni se înfățișează sub diferitele ei fațete și în toată amplitudinea sa".

Lei 3,50

Coperta : *Veniamin Micu*

Gloria Alcorta; EL HOTEL DE LA LUNA
Y otras imposturas

Gloria Alcorta

Hotelul Lunii și alte imposturi

Traducere de *Ion Băieșu*

Editura UNIVERS

București — 1970

Imposturi

HOTELUL LUNII

(Raport de poliţie)

O dată cu revenirea frigului, ceva se schimbă în atelierul din Calle Mayor. Alejandro Sagel îşi părăsise lucrul. Apariţiile lui se făcură din ce în ce mai scurte : intra, căuta un obiect imposibil de găsit, închidea cu zgomot sertarele, îşi aranja o şuviţă de păr în faţa oglinzii... apoi pleca trîntind uşile.

Zilele în care se aşeza în faţa şevaletului erau din ce în ce mai rare. Sagel nu vorbea cu nimeni. Dacă i se întîmpla să-şi privească soţia, privirea îi era absentă.

Petra nu părea să-şi dea seama de această schimbare, păstrîndu-şi veselia obişnuită. Cu toate acestea, încetase să lucreze. Ca să-şi omoare timpul, o învăţa pe Sebastiana să-şi depileze picioarele, să-şi aranjeze părul ondulat şi des. Sebastianei i se părea că rîsul Petrei era fals ; parcă şi vorbele ei erau mai puţin inteligente. Se gîndea : „De cîtva timp e ca un animal, ca un căţel docil".

Se vedea că Petra e nervoasă. Nu mai vorbea de acele misterioase insule din apropiere, pe

care lumea le numea „Insulele fericite." Nu mai vorbea nici de vreo altă minune, de nuanța roșietică a cutărui cadmiu sau de neliniștea sugerată de cutare *raccourci*... Părea că îndeplinește un fel de datorie, aceea de a face din Sebastiana o fată atrăgătoare. Și fata o lăsa să se ocupe de ea, ca să n-o supere.

Acceptase să pozeze goală pentru perechea de pictori, și asta îi adusese mai multe luni în șir o alinare. Atmosfera înviorătoare a atelierului o purificase într-un fel de injuriile doñei Electra, ca și de privirile lacome ale lui señor Olaf Schöenberg, un client al mamei sale.

Aproape că ajunsese să uite că era fiica lui Saulo Marcos, un bandit care fusese găsit într-o dimineață de septembrie, la colțul străzii Espadas, cu capul zdrobit.

În fiecare seară, Iván Gonzáles, băiatul pescăresei, așezat pe o bancă în port, cînta la muzicuță așteptînd căderea nopții. Cînd o zărea pe Sebastiana ieșind din casa unde locuiau Sageli, impregnată de mirosul pomezilor și al terebentinei, îi venea în întîmpinare, o lua de braț și o conducea încet pînă la prăvălia doñei Electra. Mergînd de-a lungul fluviului îi vorbea despre planurile lui :

— Știi, un coleg de la spital mi-a obținut aproape pe degeaba o cabină pe „Deseado"... Pentru că unchiul lui a operat-o pe nevasta directorului companiei, e în termeni foarte buni cu el...

Sebastiana îl asculta fără entuziasm.

— O să plecăm în insule, în Insulele fericite : spunea el, și obrazul slab i se rotunjea ; cu un gest elocvent arăta orizontul sîngeriu și vorbea mereu în timp ce brațul fetei rămînea inert sub al lui.

Casa pe care avea să le-o dea un prieten era înconjurată de banani, casă de culoarea ceaiului, cu o grădină coborînd pînă la mare, cu un acoperiș de paie, destul de greu de menținut în bună stare pentru că păsările își făceau cuib în el...

Sebastiana își clătină capul de la dreapta spre stînga. Și Petra îi vorbise mult despre insule.

— Pentru că se știe că sînt fiul unui profesor, aici nu găsesc de lucru. Aici totul e putred, Sebastiana... Prefer să o iau de la început, îi spuse Iván într-o zi. De cînd a murit mama, nu mai am pe nimeni...

— Nu-i totul putred, Iván. Munca mea e onestă.

— Ha ! ha ! o privea cu un surîs exasperat : crezi că nu cunosc acest gen de oameni ? Nemți, da ?...

— Nu-ți îngădui să vorbești urît de ei. Mai întîi că sînt danezi.

— Așa pretind ei... Se știe ce aventurieri se ascund în artiștii ăștia falși, sînt oamenii Gestapoului, fără îndoială, și se ascund aici ca atîția alții... Sînt niște...

Uimită, Sebastiana își privea tovarășul, care de obicei era atît de politicos.

— Gelozia te face să-ți pierzi mintea, Iván. Taci !

— N-am să tac. Voiam de mult să te previn. Sebastiana, să n-ai încredere. Oamenii ăștia nici măcar nu-și riscă pielea ca să-și atingă scopul...

— Ce scop ?

Iván se opri brusc, sub privirea limpede a fetei, și fără să mai insiste ridică din umeri :

— Lasă. La urma urmei, nu e treaba mea. Dar crede-mă, e mai bine să nu te lași coruptă.

— Iván, tu crezi că împărăția lui Dumnezeu e pe lumea asta ?

— Sigur... Și vai de noi dacă nu intrăm în ea, și încă repede !

Mergeau cu capul plecat și fără să-și dea seama intrară într-o biserică în care mirosea plăcut a tămîie și lumînări. În picioare, la amvon, părintele Espada își pregătea credincioșii pentru a întîmpina Paștele.

Prăvălia doñei Electra Marcos era celebră prin fațada ei maură. Înăuntru, domnul Schöenberg aștepta întoarcerea Sebastianei.

— Ai slăbit, micuțo, spuse el cu un ton de reproș, iar ea, ca de obicei, trecu prin fața tejghelei fără să-și privească pretendentul, mulțumindu-se să-i arunce maică-si o privire glacială.

— Vă spuneam eu, suspină femeia cea grasă după ce fiica ei dispăru pe scară, acuma numai cu mîzgălitorii ei ! E o vicioasă, mereu îi spuneam lui Saulo... El avea ideile lui. Ținea s-o educe... Ce ziceți de asta ? Iar mănăstirea, știm cu toții la ce folosește, nu ?

Musafirul, om răbdător, zîmbea în timp ce-și tăia vîrful țigării de foi și bea un porto scump. Atmosfera acestei case umede, specializată în

vînzarea de obiecte dubioase, părea să-i convină, iar doña Electra făcea pe mijlocitoarea transmițîndu-i Sebastianei mesajele lui de dragoste :

— Vezi, Marilú a ajuns cineva. Uită-te la ea. O adevărată doamnă !

Și vîra sub ochii fiică-si pagina întîia a unei reviste ilustrate unde fosta ei tovarășă de joacă trona în bikini.

— E fata Gervasiei, continua cu mîndrie doña Electra. Și toate astea pentru că ea a acceptat să plece cu domnul Fellmann, marele fabricant de pantofi... Ea și-a ascultat mama... Apropo, urmă ea, în timp ce fata, în tăcere, strîngea masa, nu vreau ca felcerul tău să pună piciorul aici... Auzi ? Un coate-goale, bastard de popă, da ?... , bun să ucidă oamenii sărmani și fără apărare !

— Mamă, Iván e pur, e...

Dar femeia cea grasă devenise stacojie. Țipa cu glasul ei vulgar, furioasă :

— Asta înseamnă la voi, artiștii, a fi „pur"?... Să nu fii bun de nimic ?

Pentru doña Electra străinii din Calle Mayor erau niște dușmani, dar niște dușmani care plăteau, în timp ce băiatul pescăresei, student la medicină și fără nici un ban pentru a-și continua studiile, reprezenta prostia și orgoliul care contraveneau legilor portului, sub pretextul „purității".

Ca și cum ar ști cineva ce vrea să însemne „puritate" ! O vorbă, da, al cărei sens nimeni nu-l cunoaște !

Alejandro Sagel era singur în atelierul lui. Cînd îi deschise ușa, Sebastiana rămase surprinsă

că n-o vede pe Petra plimbîndu-se ca de obicei în încăperea spațioasă. Butuci și conuri de brad ardeau în cămin.

— E iarnă, spuse pictorul.

— În mai ? surîse Sebastiana.

— În America.

Fata privi în jurul ei. Ca răspuns la întrebarea pe care ea nu îndrăznea s-o pună, Alex spuse liniștit :

— Astăzi Petra n-o să vină.

Sebastiana începu să se dezbrace în tăcere. Sagel nu purta puloverul obișnuit, ci un costum de *tweed* ecosez. Pe o cămașă impecabilă, strălucea cravata înnodată cu grijă.

— Nu, spuse el, oprind-o să-și scoată juponul de mătase trandafirie dăruit de Petra.

Sebastiana roși. De ce n-o lăsa să se dezbrace ? Sagel tăcea ca de obicei. Sebastiana simți alături primejdia, o primejdie precisă, fascinantă.

Sagel o privea cu acea expresie melancolică pe care ea i-o cunoștea prea bine. O mînă albă se sprijini pe șoldul ei ; juponul căzu...

— Da, spuse el.

Ea încercă să surîdă, cum surîdea pe coridoarele mănăstirii cînd îi era teamă să înțeleagă gesturile colegelor, dar două brațe o înlănțuiră pe neașteptate, în timp ce o gură musculoasă, dură, o obligă să-și descleșteze dinții, învăluind-o din cap pînă-n picioare cu o senzație de frig și de adîncime. Fără să se poată apăra, se trezi întinsă pe sofaua neagră, tremurînd de plăcere, udă de o sudoare care nu era a ei.

Căldura căminului îi dogorea genunchii, două mîini puternice îi răvășeau părul, un trup se prăvăli peste ea și-i desfăcu nodurile dureroase care-i strîngeau pîntecul și vocea.

Suflarea bărbatului era excitantă ca mirosul vacanțelor, pielea îi era netedă și neașteptat de catifelată.

Ceva alunecă din buzunarul hainei, căzînd pe pardoseală. Chei ? Un portofel cu fotografia Petrei ?

Închise ochii, hotărîtă să dispară, să se transforme în pămînt bătătorit, în moloz, în orice. Ar fi vrut ca degetele care-i mîngîiau spatele să-i cuprindă gîtul și s-o su... Dar deschise ochii. Un bărbat era aplecat asupra ei, cu o privire de ucigaș. Cu o mișcare bruscă, se smulse din mîinile care-o strîngeau, sări în picioare și se înveli în șalul mare, spaniol, care servea de covor. Tremura de frig.

— Nu spuse ea. Vă implor.

— De ce ?

Vocea bărbatului se schimbase. Era aproape perfidă.

— O stimez pe soția dumneavoastră, domnule Sagel.

— Și eu...

„Așa, cu părul răvășit și cămașa desfăcută are un aer stupid, se gîndi ea mirată. Și apoi, părul de pe piept îi e alb..."

Sebastiana își adună hainele răspîndite pe jos și se îmbrăcă cu băgare de seamă ca să n-o mai vadă goală.

— Ce faci ? exclamă Sagel ridicîndu-se.

— Vedeți doar : mă îmbrac.

— Dar te înșeli, exclamă el. Petra va fi încîntată. Nu vrea decît să mă vadă fericit.

Sebastianei îi venea greu să-şi pună ordine în îmbrăcăminte. Aşa, cu picioarele goale pe pardoseală, se simţea caraghioasă ; bretelele combinezonului i se rupseseră... şi, unde să găsească aici un ac de siguranţă ?

— Hai, hai, spuse bărbatul surîzînd cu efort. Din nou luă fata de mijloc şi o trase spre el cu o blîndeţe pe care mîinile lui mari nu păreau s-o cunoască, şi ea se lăsă.

Deci Petra o învăţase să fie frumoasă ca să placă stăpînului ? Şi acum, cînd obiectul era perfect, îl oferea amatorului... Deci şi artista asta era ticăloasă ca propria ei mamă ? Alex rîse sonor şi fals, rîsul care-o exasperase întotdeauna ; buzele lui lunecară aproape liniştit pe gîtul subţire, pe umerii albi. Făcu un gest ca pentru a lua pipa care rămăsese pe masă, dar renunţă şi continuă mîngîierile.

Sebastiana aluneca în plăcerea unui ciudat coşmar. Unde o fi Petra acum ? Într-o cameră de hotel, fără îndoială, sau aşezată pe o bancă, ca Iván, aşteptînd. Sînt oameni din aceştia care aşteaptă într-una... Ce se va întîmpla cînd Sagel va fi epuizat toate resursele de inocenţă ale fiicei lui Saulo Marcos ? Cuplul avea să-şi reia viaţa ca mai înainte ? Alex avea să fie iarăşi copilul luminos de altădată ? Petra avea să vorbească din nou de Insulele fericite ? Acum însă suferă, Sebastiana era sigură de asta, suferă şi închide ochii să nu poată vedea prin pereţi. „Este un capriciu, Petra, o să treacă. E numai o fetişcană din port. Asta nu are nici o importanţă..."

Deodată se cutremură, ieşi din moleşeala pe care i-o dădea căldura bărbatului, şi avu viziunea trupului ei, conceput de un bandit, dăruindu-se peştilor, alunecînd, alunecînd în noapte sub ochiul farurilor... Unde auzise asta ? Ochiul farurilor...

Sebastiana, pentru a doua oară, se smulge braţelor şi picioarelor care-i strîng pulpele şi, ca un animal fugărit, iese pe uşa de sticlă, traversează strada fără soare, aruncîndu-se în braţele tînărului care-o aşteaptă cu spatele întors spre mare.

— Mi-e frig, spuse luînd braţele lui Iván Gonzáles şi petrecîndu-şi-le în jurul mijlocului. Ţie nu ţi-e frig ?

— Nu ştiu, sînt prea fericit.

Cînd, a doua zi, Sebastiana o anunţă pe maică-sa că se mărită cu băiatul pescăresei, doña Electra rămase paralizată.

— Cu cine ? abia putu să întrebe după ce deschise gura de trei ori fără a reuşi să scoată vreun sunet. Nu e posibil, nu se poate să te căsătoreşti fără bani !

Cu o duioşie neobişnuită la ea, Sebastiana îşi sărută mama.

— Se zice că vizavi de noi vom avea peste puţin timp un cinematograf cu atracţii.

Apoi fără să aştepte răspunsul doñei Electra, îi întoarse spatele şi alergă în camera ei încuindu-se.

În port, „Deseado", maiestuos şi proaspăt vopsit, încărca grîu şi măsline. Pe piepturile dochelilor vîntul se înverşuna. Un marinar trecu prin faţa casei maure şi se aplecă pentru a culege o frunză uscată de platan, pe care-o pocni între degete.

Vaporul trebuia să ridice ancora a doua zi după celebrarea căsătoriei, plecînd spre Insule. Insulele care promiteau tinerilor căsătoriţi o casă de culoarea ceaiului cu un acoperiş greu de păstrat în bună stare.

Sebastiana se întinse pe pat şi, ca în fiecare seară de cînd fugise din atelierul lui Sagel, încercă să-şi uite suferinţa.

La altar, doar rudele tînărului vameş Rodrigo Manés îi însoţiră pe logodnici. Preotul, unind-o pe fiica lui Saulo Marcos cu băiatul cel mai serios din cartier, avea ochii plini de lacrimi.

Cum îmbarcarea mărfurilor nu se terminase, vaporul nu putea pleca decît a doua zi. Tinerii, deci, trebuiau să caute un acoperiş sub care să petreacă noaptea nunţii. La familia Manés, Rodrigo dormea cu Iván lîngă cuptor, iar mama lui se culca alături de bătrîn în patul cel mare de după perdea.

— Eu mă duc la vărul meu, ia salteaua mea, îi propuse Manés prietenului său.

— Mulţumesc, o să găsim ceva în oraş. Rămîi aici.

— Atunci te-ai hotărît, pleci ?

— De ce mă întrebi ? sigur că plec.

— Nu ştiu. Mi s-a făcut frică dintr-o dată. Eşti sigur de casa asta cu banani ?

Iván aţinti asupra prietenului o privire enervată.

— Dacă nu are banani, o să plantăm, adăugă foarte grav : Vreau ca Sebastiana să fie fericită.

— Şi crezi că în Insulele astea ?...

— Acolo n-o să mai fie fiica lui Saulo Marcos !

— Ai dreptate, spuse Rodrigo, zîmbind. În timpul ăsta doamna Manés servea friptura cu varză bine prăjită în farfurii calde.

Şi cei doi prieteni, considerînd discuţia încheiată, începură să cînte o bucată veselă, Rodrigo la acordeon, Iván din muzicuţă..

Trebuiau neapărat să găsească o cameră unde să petreacă noaptea. Era frig. În zadar tinerii se strîngeau unul în altul. Vîntul de sud le biciuia spatele.

„În Calle Mayor e un foc de buturugi care miroase a conuri de pin, gîndi Sebastiana. Şi mama ? Plînge, fără îndoială, privind dantelele primite din Franţa. Căile Domnului sînt pline de spini, a spus părintele Espada în predică, a spus-o chiar de două ori."

— Puţin îmi pasă mie de împărăţia Domnului !

Sebastiana tresări : era vocea lui Ivàn. Băiatul îşi amintea desigur cuvintele convenţionale spuse în cinstea lor de preotul acela de treabă.

— O să ne descurcăm, iubito, ai să vezi.

Şi strîngea din toate puterile braţul subţire care-şi căuta adăpost împotriva păcatului sub braţul lui.

Erau singuri, în vîntul rece. Inimile le băteau tare. Şi pe Sebastiana o stingherea un buchet de zambile pe care doamna Manés i le dăruise şi de care nu îndrăznea să se despartă.

Hotelul „Luna" era ținut de un om cu obrazul rumen, pe care Sebastiana îl văzuse adesea în tovărășia maică-si la „Barul Trandafirilor".

— O sută cincizeci de *pesos?* strigă Iván dîndu-se un pas îndărăt. Vreți să glumiți, nu-i așa, domnule Max ?

— Nu-i un preț pentru noi, riscă Sebastiana.

— E și pentru voi ca pentru toată lumea, copii, spuse rîzînd omul. Hotelul meu e vestit pentru că e singurul din tot orașul care are o galerie.

— Dar...

Pentru negustori nu există „dar". Fața rumenă rămînea de neclintit, iar trupul masiv al hotelierului acoperea cu totul ușa de la intrare.

Iván își cuprinse nevasta cu un braț protector și, surîzînd dezolat, o duse din nou în frigul străzii.

— N-am decît o sută de *pesos.* Omul ăsta a rîs de noi.

— Nu cred, Iván. Dar nu-ți face sînge rău. O să găsim noi altceva pînă la urmă. Și adăugă cu un surîs : Ce vrei, e singurul hotel care are o galerie de pictură.

Sub aparenta ei bună dispoziție, ar fi dat mult să se poată culca într-un așternut, cu capul pe o pernă de fulgi, cu picioarele încălzite de picioarele bărbatului ei.

Iván tăcea. Sebastiana se gîndea la singurătatea Petrei lîngă pînzele sale întoarse cu fața la perete. „Va trebui să găsească alt model..." Se agăță de brațul bărbatului : „E aici, își spuse, și n-o să-mi mai fie frig niciodată, și el o să mă țină strîns în brațe... N-am să mai pot să alerg

în Calle Mayor, să urc scările, să găsesc aprins focul de buturugi, să simt mirosul conurilor de pin."

Se întoarseră în port și străbătură cîțiva kilometri. Băiatul era descurajat ; numai hotelurile sordide și rău mirositoare păreau a fi accesibile pentru mijlocele lor, în centrul orașului nu erau decît hoteluri de lux.

— Credeam că „Deseado" pleacă astă-seară, spuse el strîngînd din dinți.

Rătăceau de pe o stradă pe alta, insensibili la cîntecele care se auzeau din tavernele afumate : obosiți, înfruntînd vîntul, se învîrteau în căutarea unei camere curate unde să poată petrece prima lor noapte de dragoste.

— La ce te gîndești, Iván ?

— La nimic.

— Ba da, simt că te gîndești la ceva.

— Ei da ! bîigui el, oprindu-se și strîngînd-o de braț. Gîndesc că sînt un golan. Asta gîndesc.

— Ești nebun.

O privi în ochi și se îndepărtă de ea.

— Nu te-am atins niciodată, așa-i ?

— Ce spui ?

Iván o privea fix, halucinant. Ea se cutremură.

— Nu am dreptul să... Am să te duc înapoi acasă la tine.

— Nu, nu, te rog !

El întoarse capul. Sebastiana îi spuse :

— Ce te-a apucat așa deodată ? Știai foarte bine că sîntem săraci.

— Da, știam, dar abia în seara asta îmi dau seama că sînt un criminal. Nu trebuie să fii supărată pe mine.

— Nu mai știi ce spui. Un criminal ?

— Ești frumoasă. Mama ta cunoaște bărbați bogați. Cu mine, toate zilele vor fi la fel ca asta.

— La fel ca asta ?

— Da, toate zilele vor trece în căutarea disperată a unui pat și a unei bucăți de pîine.

Sebastiana nu-l mai recunoștea pe tînărul care-o aștepta seară de seară pe banca din port, promițîndu-i o casă înconjurată de banani. Cu voce joasă, ca și cum ar fi mărturisit o vină, Iván adăugă :

— Tipul de adineauri, hotelierul, el m-a făcut să înțeleg. Îți amintești cum acoperea toată ușa și rîdea, rîdea de noi că sîntem săraci.

Fata îi luă capul în mîini, gura lui era amară și moale, nările îi fremătau.

— Nu mă chinui, sînt obosită, Iván.

Îl cuprinse în brațe și el o lăsă, apoi își ascunse fața între umărul și gîtul soției sale.

— Nu te uita, spuse el fără s-o privească.

Sprijinită de zid, ea îi mîngîie părul și așteptă.

Un zgomot ușor animă strada pustie. Sebastiana întoarse capul spre lumină. Îmbrăcat într-un pardesiu elegant, señor Olaf Schöenberg stătea sub felinar cu bastonul de bambus în mînă, lovind ritmic caldarîmul. Se apropie încet de pereche și-l privi cu simpatie pe tînărul cu părul căzut în dezordine pe obraji.

— Sînteți necăjiți, nu-i așa ?

Vocea lui era într-un fel muzicală. Sebastiana se cutremură : „Parcă ar fi vată, vată roz." Iván făcu un pas înapoi : „Cu ce drept își permitea

necunoscutul ăsta să facă pe îngerul păzitor ?" Strada era rece, noaptea dușmănoasă, fericirea imposibilă. Cu atît mai trist pentru el. Să li se dea voie oamenilor care se iubesc cel puțin să crape în pace ! Dar fața necunoscutului reflecta sinceritate și bunăvoință. Iván simți pe brațul său, greu, trupul înghețat al femeii, gata să se prăbușească. Într-un gest nesăbuit, aruncă necunoscutului o privire rugătoare.

— Ne e frig, spuse el.

— Frig și somn, fără îndoială, adăugă vocea dulceag-muzicală.

— Da, domnule.

Iván era obosit. Omul mirosea a parfum, din flacoanele acelea pe care tînărul le admirase de atîtea ori în vitrinele marilor magazine pentru bărbați. Buzunarele pardesiului probabil îi erau pline de țigări străine și se ghicea că pantofii lui călcau mereu pe covoare.

— V-ați căsătorit azi-dimineață ? Ce emoționant ! spuse fixîndu-i cu ochi de un albastru de Olanda.

Sebastian tăcea. Lîngă señor Schöenberg îi era mai puțin frig. Totul i se părea neobișnuit, primejdios, dar neapărat necesar. Nu încercă să analizeze cauzele acestei senzații, situația era dintre cele mai penibile și lacrimi grele și înțepătoare amenințau să-i izbucnească sub pleoape.

— Veniți cu mine, spuse omul. Și din mers, parcă țopăind, le șopti la ureche : Ador tinerii. Bucuria mea e să le fiu de folos de cîte ori am prilejul. Haideți, înainte ! adăugă el cu o

voce marțială și ingenuă totodată. Vă ofer o cameră frumoasă la hotel. O să fie darul meu de nuntă.

Și ca un arhanghel radiind de mulțumire, o luă înaintea tinerilor săi prieteni pe strada tăcută. Bastonul de bambus izbea zgomotos trotuarul.

Pentru a doua oară în noaptea aceea Iván și Sebastiana se aflară în fața proprietarului Hotelului „Luna". Vizita lui Olaf Schöenberg părea să-l umple de satisfacție. Își conduse musafirii spre holul tapisat cu mătase roșie, decorat cu înalte coloane de stuc în creneluri, traversară galeria, plină de plante verzi, cam îngălbenite, și, ajunși la primul etaj, deschise larg ușa unei camere ce-i păru Sebastianei uimitor de frumoasă.

— E camera maharajahilor, spuse cu emfază.

Un pat mare cu baldachin trona între două tablouri reprezentînd nimfe înlănțuite. Flori artificiale împodobeau coloana de marchetărie, cuvertura era de brocart iar fereastra din colț dădea spre mare. Sebastiana nu mai văzuse ceva asemănător decît în cărțile cu poze.

„Dacă vreodată am să fiu bogată, o să am o cameră ca asta." Își uitase bărbatul și oboseala, degetele îi alunecau pe țesătura perdelelor ; în camera de toaletă îi atrase atenția o chiuvetă de porțelan. La picioarele patului un covoraș de lînă roșie o va împiedica să răcească mîine dimineață cînd se va scula să se spele. Pe noptieră era o sonerie. La opt va suna și va cere mîncare caldă...

Cineva se afla în spatele ei. Speriată se întoarse și-i zîmbi bărbatului ei.

— De unde vii ?

— De unde să viu ? De nicăieri. Ce-i cu tine ?

— Nu știu. E oare vis, Ivàn ? și-i zîmbi din nou soțului ei care, așezat pe marginea patului, nu-i întoarse zîmbetul. Vezi, spuse descheindu-și rochia, încep să fiu fericită.

Privirea lui Iván, fixă, o apăsa greu. Simți că o cuprinde iar neliniștea.

— Ce este ?

— Ești agitată ca un prizonier, răspunse el rîzînd. Făcu apoi cîțiva pași prin cameră și se întoarse către soția lui :

— Noi ne iubim, așa-i ?

— Desigur, Iván. Da ce se întîmplă ?

— Trupul... trupul tău, de exemplu, și al meu n-au nici o importanță, nu-i așa ?

Și fără a aștepta răspunsul se ridică și se privi în oglinda cea mare de pe cămin.

— Deci singurul lucru care contează este sufletul, sufletul și dorințele lui... Puritatea dorințelor lui.

— Nu înțeleg.

Fata se ridică într-o mișcare instinctivă de apărare, și cum el rămînea nemișcat îl trase rugătoare spre ea :

— Vino, Ivan. O să vorbim despre toate astea mîine.

Dar el nu se mișca, refuzînd să intre în pat. Gura i se înăspri și o apucă de încheietura mîinilor.

— Trebuie să fii fericită, Sebastiana. Fericită cu orice preț !

— Da, da.

Ea termină cu dezbrăcatul și se culcă. Patul era rece. Își trase cuvertura pînă la ochi, apoi repetă :

— Vino, Iván !

În fața Sebastianei, în picioare, tînărul nu se mișca. Ca un personaj de coșmar îi spuse scandînd :

— Am să fac orice ca să fii fericită. Orice !

Ea se ridică.

— Nu, Iván ! Nu vreau asta !

Sebastiana aparținea unui mediu în care cuvîntul „orice“ avea totdeauna miros de sînge și în mod fatal ducea la închisoare, dacă nu cumva te făcea să te prăbușești la pămînt într-o dimineață, la un colț de stradă, cu capul zdrobit, de nerecunoscut.

— Știam eu că se întîmplă ceva. Tristă, adăugă : Nu, Iván, tu nu ! Nu !

Fața tînărului nu mai era aceeași. Pe obrazul oval, încîntător, al studentului în medicină, se lipise parcă masca arhicunoscută a declasatului care-și șterge cuțitul cu batista după crimă.

Ivan se așeză pe marginea patului, luă blînd mîinile femeii într-ale sale și întrebă :

— Spune-mi, la atelierul ăla al tău, pictorii, știi tu, Sagel, au încercat vreodată... ?

— Ce ?

Sebastiana se trase înapoi spre capul patului cu privirea dură ca atunci cînd maică-sa se învîrtea în jurul ei propunîndu-i cîte o „situație“

— Știi foarte bine ce vreau să spun.

Sebastiana simțea cum bucuria o părăsește în valuri mari.

— E foarte important. Trebuie neapărat să știu, repeta el, strîngîndu-i din nou mîinile. Trebuie să știu, tot viitorul nostru depinde de asta.

— Dar nu m-ai întrebat niciodată nimic despre asta. Credeam că ai încredere în mine. De ce mă întrebi acum, în seara asta ?

Ivan vorbise cu Olaf Schöenberg în holul hotelului în timp ce ea examinase mobilele. Și acum simțea limpede că primejdia care o învăluia venea de la omul acela. N-ar fi trebuit niciodată să dea voie soțului ei să accepte o asemenea invitație.

— Sebastiana, trebuie. — Da, era vocea lui Iván, sfîșiată și imperioasă. — Trebuie neapărat să știu.

— Să știi, ce ?

— Înțelege-mă. Ce-au putut să facă cu trupul tău mi-e absolut egal, dar...

— Dar ce ? Vorbește odată !

— Ei bine, nu pentru mine te întreb.

Se lăsă o tăcere la fel de grea ca cea din timpul împărtășaniei, la slujbă. Strada era mută ; vîntul de sud, nemișcat. Iván plecase capul, lăsase brațul femeii și vorbea cu buzele încleștate.

„Ca ucigașii“, gîndi Sebastiana.

— Îmi oferă zece mii de *pesos*.

— Pentru ce ? În schimbul cărui lucru ?

Sebastiana știa că banii se plătesc scump și că în cazul de față se vor plăti chiar foarte scump. Iván nu ridică ochii.

— Nu-ți fie teamă, Iván, îi spuse ea încet. Acum totul s-a terminat. Nu-mi mai e frig. Despre ce e vorba ?

— Despre virginitatea ta.

Începu să rîdă, un rîs lugubru, pe care și-l înăbuși imediat. „Ca un hohot de plîns, gîndi Sebastiana. S-a sfîrșit, hotărî ea. A făptuit crima și e golit, cum sînt și eu." Se auzi răspunzînd :

— Poți fi liniștit, sînt neatinsă.

Deodată simți o durere ca și cînd lama zimțuită a unui cuțit i-ar fi pătruns în piept, și-și ascunse capul în perne să nu-și vadă ucigașul. Maică-sa fusese prima care o vînduse, apoi Petra și acum Iván. N-avea nici un rost să încerce să se apere, o marfă naște altă marfă, zadarnic ar încerca să scape destinului. Tîmplele i se zbăteau ; în fața ei se ridica un zid îngust și totul se prăbușea în jurul acestui zid. Iván nu mai era decît un înveliș fără sex... lichid incolor. Strigă : „Iván !" Și-și înăbuși strigătul în cuvertură. Dar el dispăruse, nu mai era decît un nume, un frumos nume de marinar.

Sebastiana îl auzi deschizînd și închizînd ușa, îl văzu stingînd lumina ca o mică și grațioasă fantomă.

Nu schiță nici un gest de apărare. La mănăstire i se spusese adeseori : „Tu nu ești din lumea noastră."

Știa că poveștile cu sfîrșit fericit n-au fost inventate pentru fiica lui Saulo Marcos, și că nu avea dreptul la torturile de aniversare cu coroana lor de lumînări...

„Niște mîini o legară de un catarg, catargul de pe «Deseado». Preoții întoarseră capul să nu-i vadă goliciunea trupului expus vederii marinarilor. Porțile bisericii se închiseră în fața ei, și cum înainta spre ele implorînd, se dădură înapoi și se acoperiră cu văluri de doliu."

Dumnezeu n-o mai iubea pentru că trupul ei servise unui singur scop : să fie vîndut, să fie violat. Revăzu capul zdrobit al tatălui său pe strada Espadas... „Pînă la a patra generație", spusese preotul.

Greața făcea din Sebastiana o statuie fără rezistență, și în noaptea aceea, în patul cu coloane al Hotelului „Luna", Olaf Schöenberg posedă un trup golit ca acela al unei moarte.

Vaporul pleca la prînz. Femei de la munte, îmbrăcate cu rochiile lor cele mai frumoase, își aduseseră copiii în port să vadă plecînd vasul „Deseado". Vînzătorii de alune americane umpleau străzile cu strigătele lor. Un soare minunat pătrundea în cameră. Culcată de-a curmezișul patului de o curățenie îndoielnică, în camera aceea umedă, umplută cu mobile pretențioase, Sebastiana își zări chipul reflectat în oglinda căminului... Ochii îi erau umflați, obrajii fără prospețime. Avea picioarele și brațele îndurerate. Cămașa sfîșiată zăcea pe jos.

Cineva se spălase în chiuveta de porțelan și apa murdară îi pătase unica ei rochie, întinsă pe scaunul de răchită. Întoarse capul spre fereastră. Iván, cu ochii închiși, așezat într-un fotoliu de pluș, era acolo. „Doarme se gîndi ea. Bietul Iván..." Înainte nu observase niciodată cît de slabi erau umerii lui și ce piept îngust avea. Deodată avu dorința să-i ia capul în mîini cum făcuse cu o seară înainte, dar în-

țelese că nu dormea. Iván privea fix un pachet violet, destul de voluminos. Bancnote. Nu erau prinse cu nimic : ar fi fost de ajuns ca Sebastiana să se ridice sprijinindu-se în coate și să sufle... Fereastra era deschisă, vîntul adia. Cu puțin noroc, bancnotele ar zbura și vînzătorii de ananas le-ar prinde din zbor. Iván ridică ochii și-i surîse. „E tare tînăr, gîndi ea. Cînd stă în picioare nu mai pare atît de slab, cum era cufundat în fotoliul acela".

— Mă duc să-ți cumpăr ceva, spuse el făcînd să dispară repede banii în buzunarul de la spate al pantalonilor. Ce ți-ar face plăcere ?

„E nebun", gîndi, și se auzi răspunzînd :

— O jucărie frumoasă.

El izbucni în rîs. „Un rîs indecent pentru cineva care tocmai a pierdut o ființă scumpă", observă Sebastiana.

— Știu că întotdeauna ți-ai dorit o pălărie cu margarete. Vin imediat. Așteaptă-mă. Vin imediat.

Ieși fără să-și sărute soția.

Sebastiana sări pe covor și privi pe fereastră. Vaporul era acolo, cu catargele înălțate spre cer și cu pavilioane sărbătorești, răspîndind un miros puternic de gudron și de aventură. Își trecu mîna pe gît : „Dacă aș vrea să strig n-aș fi în stare." Oamenii treceau încolo și-ncoace pe sub fereastra ei. „Și dacă m-aș arunca de aici i-aș lovi..." Observă pe noptieră revolverul lui Iván, revolverul pe care nu-l părăsea niciodată.

Îl luă și-l strînse în mîini. „E liniștitor", spuse cu voce tare. În clipa următoare se înfășură în cuvertura de brocart și închise fereastra. Sună. Apăru un om cu părul cenușiu, îmbrăcat cu o livrea murdară. „Merge de parcă l-ar durea picioarele", gîndi ea.

— Aș vrea să-l văd pe domnul Schöenberg.

— Nu-l cunosc.

Omul își înăbuși un căscat și făcu o strîmbătură de durere

— În cazul ăsta aș vrea să vorbesc cu patronul.

— E plecat din oraș.

— Nu-ți bate joc. Vreau să-l văd pe domnul Max. El ne-a primit aseară.

— Nu, aseară v-am primit eu.

— Atunci îl cunoști pe domnul Schöenberg !

— Nu l-am văzut în viața mea.

— Minți !

Își mușcă buzele, neputincioasă în fața releicredințe a servitorului, în timp ce mîna la spate i se strîngea pe revolver.

Individul înălță din umeri și închise ușa. După ce trase zăvorul, Sebastiana ridică brațul și căutîndu-și sub cămașă inima ca să fixeze țeava revolverului, își examină încă o dată chipul în oglindă. „Sînt urîtă", exclamă întorcîndu-și fața.

„Să nu ucizi".

De data asta era vocea părintelui Espada, care țîșnea din adîncul ființei pentru a-i opri gestul. La ușa camerei maharajahilor bătea cineva de cîteva clipe cu o insistență profesională. Înfășurată în cuvertura stacojie, rămase nemișcată. Hotărît, Dumnezeu nu se lăsa așteptat ; era acolo în spatele zidului, gata s-o

pedepsească. Pe coridor se vorbea. O bucată de lemn sări şi broasca cedă. Cineva, cu o lovitură de umăr, spărsese uşa. Sebastiana închise ochii să nu vadă privirile fixate pe umerii ei goi.

— Doamna Gonzáles ?

Era prima dată cînd îşi auzea numele de femeie măritată şi asta îi făcu oarecare plăcere. Intruşii îi smulseră revolverul privind-o fără uimire.

— Da, eu sînt.

— Poliţia ! Urmaţi-ne.

Trebuia să se îmbrace, să-şi găsească ciorapii, jartierele... Nimic nu i se putea ascunde lui Dumnezeu. Ştiuse imediat totul.

Mîini neîndemînatice o ajutară să-şi tragă rochia umedă.

Era unsprezece şi zece, şi „Deseado" ridica ancora la prînz. În biroul comisarului un om stătea pe o bancă între doi jandarmi şi semăna cu Iván, dar un Iván micşorat.

Cum ea înainta spre el, necunoscutul îi aruncă o privire îndurerată. Era Iván, fără îndoială, dar faţa lui devenise netedă şi blîndă. Oameni în uniformă căscau şi fornăiau în camera plină de fum. Sebastiana auzea cuvinte ciudate.

— Va să zică, întrebă un fel de pitic de cincizeci de ani, te pregăteai s-o ştergi cu bancnotele ? Ha ! Ha ! iar nevestei îi lăsai ca amintire revolverul pe noptieră, nu ?

— Soţia mea nu ştie nimic, domnule comisar.

„Ce se întîmplă ? Ce să ştie ? De ce nu era acolo don Nicanor, adevăratul comisar ? Cine era personajul ăsta caraghios care avea aerul că rîde de Iván ?"

— Aş vrea să te cred, răspunse omuleţul, rozîndu-şi cu furie o unghie de la mîna dreaptă. Dar nu mi-ai explicat încă cum şi de ce au ajuns aceste bancnote în mîinile dumitale ?

— V-am spus doar, le-am cîştigat.

— Răbdarea mea are limite, tinere prieten. Înaintă spre acuzat. Te sfătuiesc să spui adevărul.

Iván ridică din umeri, întoarse capul şi-şi privit trist, cu descurajare, soţia.

— Le-am furat, declară el cu voce scăzută.

„De ce ? De ce minte Iván în felul ăsta ?"

— Aşa mai merge, zise sarcastic poliţistul, privindu-şi satisfăcut unghia roasă. Adăugă : Şi se poate şti de la cine ?

— De la patronii mei.

— Medici probabil, pe care dumneata îi ajutai la cercetările lor.

Sebastiana înţelese că tonul afabil al zbirului nu era natural şi că modul politicos în care i se adresa lui Iván cu „dumneata" nu era decît un semn de batjocură, dar pe tînăr asta nu părea să-l afecteze.

— Da, chiar aşa, în cercetări.

— Foarte interesant, spuse comisarul continuînd să-şi contemple unghia. Foarte interesant ! Îşi apropiase faţa de a acuzatului şi cu un fel de sălbăticie zise : Să lăsăm gluma. N-o să ne faci totuşi să credem că medicii de la facultate se ocupă cu traficul de bani falşi.

— Cum ? Iván pălise ; deschidea și închidea gura ; capul lui părea mai mare ca de obicei. Bani falși ? Ați spus bani falși ?

Comisarul se uită la acuzat ca la un actor care-și joacă rolul.

— Bineînțeles. Dumneata habar n-aveai !

Tonul era ironic. Mic, flasc, perfid, polițistul triumfa, bătîndu-și joc de băiat despre care se vorbea că e fiu de profesor.

— Și aveai de gînd s-o ștergi așa, în Insule, pe un vapor frumos și nou, cu păpușica dumitale... Ei bine, sînt încîntat că-l înlocuiesc pe don Nicanor ! Cînd mă gîndesc că puteam pierde ocazia să pun laba pe un falsificator de bani !

De data asta omul izbucni în rîs, făcînd cu ochiul camarazilor săi. Iván, care se ridicase în picioare năucit, se așeză din nou și clătină din cap de la dreapta la stînga, incapabil să se apere împotriva unei acuzații care-i depășea înțelegerea. Va să zică își vînduse noaptea nunții pe cîteva hîrtiuțe violete... Era la fel de comic ca într-o farsă grotescă studențească. „Doamnelor și domnilor, îmi vînd noaptea nunții ! O doriți timidă, perversă sau maiestuoasă ? Și s-o dau pe nimic, pe cîteva hîrtiuțe violete. Intrați, intrați..."

Camera plină de fum începu să se învîrtească. Iván se cramponă de vecinul lui care-l îmbrînci cu un rîs urmat curînd de alte rîsete și de căscături zgomotoase. Deodată tînărul se încovoie. O voce se făcu auzită. Era Sebastiana.

— E nevinovat domnule !

— Pe tine nu te-am întrebat nimic.

— N-are importanță. E nevinovat.

— Un nevinovat nu începe să tremure dacă în clipa cînd cumpără o pălărie de damă e arestat. O pălărie cu margarete, doamnă Gonzáles !

Rîsetele se întețiră.

— Un nevinovat nu se lasă ridicat fără să protesteze cînd e acuzat că vrea s-o șteargă în Insule în călătorie de nuntă...

Comisarul obținuse un mare succes. Cuvintele lui fură apreciate și aplaudate. Continuă :

— Dacă nu știa că bancnotele sînt false, de ce i-a fost frică ?

Vorbise foarte aproape de Sebastiana, căreia i se întoarse stomacul pe dos la izul de bărbat murdar :

— Eu... eu...

— Bărbatul dumitale se simțea vinovat... Da, se simțea vinovat. Nu încape nici o îndoială !

Ea închise ochii.

— Lăsați-o în pace, protestă Iván. Ea nu știe nimic, domnule comisar. Ne-am căsătorit ieri dimineață și ea nu știa că aveam această... această avere.

Comisarul își smulse cu delicii o margine de unghie de pe arătător și continuă liniștit :

— Vrei să-mi spui cum au ajuns bancnotele în posesia dumitale ?

— Da, domnule.

Abia i se auzea vocea lui Iván Gonzáles. Își șterse fruntea cu batista pe care Sebastiana i-o strecurase în buzunarul vestei și ridică puțin capul spre dușmanii lui. În gura comisarului o scobitoare înlocuise unghia smulsă.

Sebastiana, pe jumătate sufocată de cei doi polițiști care-o țineau, își făcu semnul crucii. „Dacă spune adevărul e salvat. N-o să-mi fie greu să-l găsesc pe Schöenberg. Mama îl cunoaște bine, și apoi e înțeles cu patronul hotelului... Toată povestea e atît de simplă! La ce bun să minți? Vaporul ridică ancora la amiază... Și apoi, cum spunea Ivàn, singurul lucru care contează e sufletul și puritatea dorințelor lui. Iván voia să mă vadă fericită și a păcătuit pentru asta. Și dintre noi doi el a suferit cel mai mult... Da, sînt sigură, numai ca să fiu eu fericită și-a sacrificat noaptea nunții... Toți băieții se gîndesc la noaptea nunții... Cînd mă aștepta pe banca din port se și gîndea la asta, totuși a sacrificat-o, bietul Iván, pentru ca eu să am o casă de culoarea ceaiului.

De cîteva clipe Iván vorbea, vorbea cu o voce precipitată și confuză. „Vaporul ridică ancora la amiază, gîndi Sebastiana. Dar de ce povestește toată amestecătura asta? De ce nu spune adevărul?"

— Nu-l ascultați! strigă ea.

O mînă grea îi astupă gura și, neputincioasă, Sebastiana plecă ochii.

— Tomás e cel care mi i-a dat, știți, Tomás din banda lui Marcos... Da, mi-i încredințase după moartea bătrînului.

— Și pe urmă?

— Și pe urmă cum nu s-a mai auzit nimic de el, nu?... și cum eu a trebuit să-mi întrerup studiile cînd a murit mama, am crezut că...

— Și de ce ți-i încredințase ție? (Vocea comisarului era tăioasă. Nu-i mai spunea dumneata.)

— Se gîndise că la mine sînt la loc sigur.

Comisarul izbucni în rîs:

— Și tu, „locul sigur", moralitatea personificată" i-ai luat așa, din pură bunătate sufletească... Hai, ucenic de felcer, caută altceva.

— Asta e adevărul.

Omul se impacientă:

— Te-am ascultat puștiule, numai pentru că știu că don Nicanor o respecta pe biata maică-ta, dar acum m-am săturat să fac pe comisarul de vodevil și tu ai să-mi spui adevărul. Pentru că, oricum, te-ai învîrtit de cinci ani... Așa că-ți dau un sfat: e mai bine să deschizi gura și să spui tot. Dă-i drumul!

Sebastiana ar fi vrut să se smulgă din mîinile care-o țineau și să alerge alături de cel care se condamna ca să n-o murdărească. Doar și ea avusese partea ei de vină: „De ce acceptase?" Auzea reflecții nu prea amabile pe socoteala acuzatului.

— Nu-i prea șmecher băiatul...

— Un doctor! Cum o să fie!

— Ce oameni! Ucigași de mîna a treia, asta sînt!

— Înțeleg, din ăia care-și adorm victimele ca să le ciopîrțească mai bine!

Rîsetele brutale și glumele nu mai conteneau.

Sebastiana își auzi bărbatul întrebînd dacă i se va da voie să aibă cărți ca să studieze și dacă soția lui nu va avea neplăceri. Încercau să-i ex-

plice că trebuie să fie judecat, dar asta părea să-l lase indiferent. În stradă, unde vînzătorii de alune americane se întreceau în ingeniozitate ca să atragă clienții, toată lumea era mulțumită.

— De mult n-a mai fost așa de frumoasă vremea.

Dorința lui Iván era ca soția lui să nu se întoarcă la doamna Marcos, ci să fie încredințată prietenilor săi, Manés. Dacă ea voia, părintele Espada ar fi izbutit poate să anuleze căsătoria, dar fiind că el, Iván, n-o atinsese. „Era atît de obosită", explica el comisarului. Sebastiana fu surprinsă că nu-i aude pe polițiști subliniind cu un rîs de nesuportat aceste vorbe.

Iván se urcă în duba închisorii fără măcar să se întoarcă să-și privească soția. Mai avu timp să-l vadă scoțînd muzicuța din buzunar... „Părintele Espada ar fi fluturat Biblia", se gîndi ea. Și poarta de fier se închise în urma prizonierului.

Sebastiana se trezi singură pe trotuar. Singură și liberă. Se îndreptă cu pași rari spre mare. „Deseado" era departe, gata să dispară la orizont. Se miră : nu auzise sirena. Cineva remarcă :

— Ciudat lucru. Pentru prima oară „Deseado" a plecat cu întîrziere ; parcă ar fi așteptat ceva.

Pe chei, o mulțime de bărbați și femei se plimbau la soare, fără îndoială îndrăgostiți pe care plecarea vaporului îi despărțise.

— Data viitoare, spunea cineva cu mîndrie, „Deseado" va merge pînă-n Europa.

— Dar, spune-mi, de ce l-au botezat așa ?

— Din cauza vasului din legendă, știi doar, vaporul-fantomă care ușura suferințele muribunzilor.

— Ah, da. Își merită numele. E un vapor frumos și o să se vorbească mult despre el, fii sigur.

Veșminte de culori deschise înaintau perechi-perechi. Vîntul serii împrăștiase furtuna.

Se apropie de banca pe care o aștepta Iván. De ce erau trase storurile de la casa familiei Sagel ? Doar soarele era tot ce iubea mai mult Petra.

Își simțea trupul ușor, mai ușor decît după o crimă neașteptată. Ar fi trebuit să se simtă stînjenită dar nu, nu se simțea astfel. Soarele îi mîngîia cu căldura sa brațele care înduraseră frigul nopții. Își aminti cu uimire că mobilele de la hotel i se păruseră cu totul altfel cînd se trezise. Iván alesese suferința : condamnîndu-se, o reda vieții, oamenilor. Petra plînsese ca să-și ispășească greșeala. Iuda se spînzurase, iar femeia adulteră ștersese picioarele lui Isus. Și ea ar fi șters picioarele lui Isus.

Dar ea trebuia să-l aștepte pe Iván pe banca asta, unde și el o așteptase. Sebastiana surîse soarelui. „Unde-i domnul Schöenberg ? se întrebă ea. Omul de la hotel afirma că nu-l cunoaște. Și de ce și-au tras Segalii storurile ? Nu-i normal să ții storurile trase într-o zi ca asta. Dacă o iau prin strada Antonio pînă-n strada Verde, sînt aproape sigură că n-am să nimeresc la casa cu fațadă maură..." Își șterse

fruntea ; sudoarea îi luneca uşurel spre ochi şi-i împăienjenea. „Da, asta e, nu există. Dacă te căieşti, greşala ta se şterge.“ Se ridică, înaintă pînă la marginea cheiului şi privi marea. „Doamne, gîndi ea, tu eşti singurul care trăieşti !“

Un vînt slab şi răcoros străbătu cheiul, fără să o tulbure pe fata nemişcată. Lîngă ea stătea un bărbat de aproape cincizeci de ani. Cu părul lui roşu, tuns foarte scurt, aducea a turist german. Uşor dezorientat, ezitînd dar în acelaşi timp plin de sine, lăsa impresia că tocmai a debarcat.

— Minunată vreme, nu-i aşa frumoaso ?

Ea îl privi fără să răspundă. Cu cine vorbea ?

— Nu sînt de aici. Ai să-mi arăţi şi mie oraşul ?

Ea holbă ochii, mirată, dar omul scoase din buzunarul de la piept un portvizit ţesut cu fir de aur, şi îl plimbă ademenitor pe sub nasul ei. Înăuntru avea monede de argint.

Lăsă capul în jos ca în urma unei lovituri pe care i-ar fi dat-o necunoscutul. Cît se putuse schimba oare pentru ca un bărbat, în plină zi, fără ca ea să facă cel mai mic gest, să îndrăznească să-i vorbească aşa cum nu gîndea că ar fi putut s-o facă nici chiar obişnuiţii barului maică-si sau ultimul dintre docherii portului ? Nu plătise Iván şi pentru el, şi pentru ea ?

Necunoscutul îşi aşeză mîna pe umărul ei, o mînă scurtă, pistruiată, şi din nou zidul i se ridică în faţă, avînd încrustat în pietrele lui trupul fără chip al tatălui ei, şi în spate, braţele

lui în cruce, care se îndepărtau, se îndepărtau... Studentul în medicină Iván Gonzáles urla : „Ai grijă, se vede ce-ai făcut !“

— Mi s-a spus că pe-aici pe-aproape e un hotel bine încălzit unde locuiesc maharajahii.

Sebastiana îşi astupă urechile să nu mai audă zumzetul primejdiei, îşi duse mîna la nas să nu mai simtă mirosul acru al nedreptăţii... „Nu, pe tata nu l-au putut identifica. Avea faţa zdrobită. Nu puteau fi siguri de nimic. Şi eu, nu ! Nu !“

Şi lacrimi iuţi, care-i usturau de multă vreme pupilele, îi umplură deodată gura şi nările cu lichidul lor acid. Glasul i se sugrumă şi, ca în alte timpuri, acolo, la mănăstire, pe ascuns, silnic, fără zgomot, începu să plîngă.

MAREA LAGUNĂ

lui *Jules Supervielle*

— De ce nu se mai întoarce fata asta ? întrebă doña Gervasia.

— Probabil așteaptă.

— N-ai auzit galop de cai ?

— Nu.

Bătrîna despături broderia la care lucra, fără să-și privească nepoata așezată pe o banchetă lîngă cămin, sorbindu-și ceaiul de mate.

— Mi-e frică, spuse.

— De ce în noaptea asta și nu cînd a fost lună plină ?

— Pentru că liniștea n-a fost niciodată așa de...

— Așa de cum ?

— Nu pot să explic, se enervă bătrîna.

Cele două femei tăcură. Afară, noaptea era ușor înstelată și din cînd în cînd vîntul de nord umplea cu praf camera mare și încinsă.

— Închide fereastra, se rugă doña Gervasia.

— O să ne sufocăm.

— Văd și așa prost... Dacă din nou o să-mi intre pămîntul ăsta blestemat în ochi, o să orbesc... Atunci o să-ți treacă egoismul.

— Poate, spuse Misiones, și dădu din umeri.

— N-am să mai pot face nimic, gemu bătrîna.

— Parcă așa mult faci !

Femeia își privi mătușa cu o undă de milă ; se ridică apoi încet și închise fereastra. De sub cocul împletit, chipul îi răsărea sever.

— Parcă ți-ar place să fii urîtă, murmură Gervasia.

— Asta-i treaba mea.

În seara asta, voitei urîțenii a lui Misiones i se adăuga crisparea buzelor, care îmbătrînea un chip făcut să fie atrăgător.

— Casa asta e o porcărie... spuse.

Bătrîna ridică din umeri privind pendula.

— E zece ! spuse.

— Da, zece, și ce ? Nu-i prima oară cînd nimeni nu trece... Doar știi că laguna are o faimă proastă.

— Laguna !.. Ești sigură că nu casa lui Salvador ?

— De ce casa lui Salvador și nu ferma lui Cruz sau propria noastră casă ?

Bătrîna lăsă lucrul și cu privirea fixată pe acele cadranului răsfira niște mătănii.

— Eu am fost o femeie cinstită, știi foarte bine Misiones.

— Da, știu.

— Bărbatul meu a fost un om bun.

Misiones îi aruncă mătușii o privire disprețuitoare și continuă cu mînie :

— Haide, Gervasia, ajunge !.. Mărturisește că-ți convine să trăiești pe lîngă nepoatele tale fără să faci nimic... Asta-i tot.

— Mimí, nu vorbi așa, fetița mea... Tatăl tău mi-a fost frate.

— Și ce-i cu asta ? Ai de gînd să-mi faci scandal în numele familiei ?

— Chiar așa, spuse curajos doña Gervasia, strîngînd mătăniile.

— Foarte bine, răspunse Misiones. Dacă-i așa, dezbracă-te.

Femeia cu părul împletit îi smulse bătrînei șalul, și acum se căznea să-i scoată cerceii de aur.

— Hai, ajută-mă !

Gervasia începu să geamă ca o hoață.

— Ești nebună ! Sînt ai mei... Chiar tu mi i-ai dat.

— Da, eu... dar cu ce bani i-am plătit la tîrgul din Santa Rosa, ai ?

Vocea lui Misiones era încărcată de răutate și privirea mai aspră ca de obicei.

— Cu... cu... nu știu, nu mă privește pe mine...

— Babă tîmpită !

Misiones își lăsă mătușa care se clătină o clipă și trebui să se agațe de comodă ca să nu cadă.

Ridică din umeri, îi întoarse spatele și continuă să bea mate.

— Măcar de-ar ploua, spuse, după o lungă tăcere. În paraginile astea nu crește nimic și vaca o să moară.

— Ar trebui stropit, murmură bătrîna, care-și revenise și acum își aranja hainele.

— Știm și noi că trebuie stropit, răspunse batjocoritor Misiones, dar ce vrei, Gervasia... Nici mie, nici surorii mele nu ne place să muncim.

Și adăugă : Îți spun, poate pentru că n-ai observat asta încă...

— Nu faceți bine, spuse bătrîna, întorcîndu-se demnă la lucrul ei fără să-și mai privească nepoata.

— Se poate, dar nu prea ne pasă.

— Ce faceți cu banii pe care-i cîștigați ?

— Trăim.

— Trăiți ! exclamă bătrîna. Asta numiți voi a trăi ! Într-o casă unde nimeni nu se gîndește să dea cu mătura, nici măcar nu sînteți măritate, o casă în care un om de treabă n-are curaj să pună piciorul...

— De ce nu ?

Bătrîna clătină din cap, și-și privi nepoata cu falsă compătimire.

— O să se termine rău, ai să vezi... Într-o dimineață, într-o dimineață cu vînt de la nord ca ăsta, cînd frații Salvador or să omoare pe cineva, poliția o să vină. Da, știu eu ce spun... Cînd l-au arestat pe bietul meu Epifanio, eu...

— Bine, bine... ajunge !

Ușa se deschise și două femei tinere, înfășurate în șaluri de lînă neagră, pătrunseră în încăpere.

— Bună seara, spuse Misiones.

Surorile Salvador, cu aerul lor de „mici animale ipocrite“, erau destul de frumoase. Așa le numea Misiones, cînd binevoia să observe existența lor.

— Bună seara, spuse cea mică. Nu-i acasă María Luna ?

— Nu, răspunse Misiones ; e cu vaca, o îngrijește, are febră.

— La ora asta ?
— Febra n-are orar.
— Atunci pe ea am zărit-o la marginea drumului. M-am mirat, pentru că e primejdios... noaptea. Se spune că...
— Taci, spuse cea mare făcîndu-şi semnul crucii, nu se cade să vorbeşti de lucrurile astea.
— Şi fraţii voştri unde sînt ? întreabă Misiones.
— Nu ştiu, răspunse încetişor cea mare.
— Au dispărut de patru zile, adăugă înroşindu-se Luisa.
— La fel ca acum şase luni, nu ? întrebă Misiones.
— Da.
Fetele au deschis ochi mari, umezi, în timp ce buzele le tremurau.
— E trist să fii orfană, spuse Marta, nu-i aşa, Misiones ?
Femeia cu părul împletit nu-şi poftise musafirele să şadă.
— Ce vreme ! adăugă Marta.
— Se zice că există ţinuturi unde nu-i nici prea frig, nici prea cald ! suspină Luisa.
— Unde sînt ţinuturile astea ? întrebă Misiones cu voce inexpresivă.
— Peste tot, răspunse Marta cu aviditate ; peste tot, numai aici nu.
— Da, adăugă sora ei, şi acolo sînt fructe şi flori...
— Dacă ne-am osteni să săpăm, spuse Misiones, poate că şi aici ar creşte cîte ceva. Nu credeţi ?
— Ar trebui un bărbat ! spuse Marta.

Luisa lăsă ochii în jos.
— Un bărbat ! răspunse Misiones cu voce acră. Nu-mi trebuie ! Prefer praful.
Fetele tăcură. Ceasul înainta.
— Plecăm acasă, spuse Luisa cu regret. Noaptea e primejdioasă. Se vorbeşte din ce în ce mai mult de vrăjitoarea care-i deoache pe trecători şi...
Nimeni nu răspunse. Gervasia, fără o vorbă, îşi cufundă nasul în broderie. Dar Marta mai avea ceva de spus.
— Îţi aminteşti, acum şase luni. Cadavrul din hambar... Se pare că vrăjitoarea a fost. Îi atrage, arătîndu-le sînii, apoi îi ucide şi le ia banii.
— Da, adăugă Marta, se pare c-a mai omorît un preot şi o fetiţă, şi i-a aruncat în lagună să nu-i găsească oamenii.
— Asta-i tot ? întrebă, fără să clipească, Misiones.
— Nu, nu sînt foarte sigură... Mi se pare că se mai spune că toţi cei ce trec pe aici, numai dacă privesc laguna sînt osîndiţi la iad.
— Şi voi, murmură Misiones, limbi de şarpe ! Niciodată nu v-aţi întrebat, de ce nouă, care trăim pe malul lagunei, nu ni s-a întîmplat nimic ? Ei ? Se ridicase şi înainta spre femeia înspăimîntată. Ai fost tu vrăjită vreodată ? Te-a gîtuit cineva ? Nu ? Atunci să nu mai poveşteşti minciuni. Peste tot sînt nenorociţi care omoară alţi nenorociţi, ca să le ia banii. Cărţile şi ziarele sînt pline cu lucruri din astea. Dar povestea asta cu vrăjitoarele... e idioată ! Hai ! Du-te să te culci ! Ajunge ! Şi tu la fel.

Cu un gest energic, Misiones le împinse pe cele două şarlatane spre ieşire.

— Numai să nu se întîmple vreo nenorocire ! Dumnezeule din cer ! murmură Marta în timp ce i se închidea uşa în nas.

— Asta da, comentă Misiones, foarte bună idee, rugaţi-vă lui Dumnezeu. Oricînd poate fi de folos.

Cele două femei erau din nou singure în casa veche mirosind a praf şi a carne friptă. Misiones îşi scutură şorţul. Gervasia nu se mişcă. Degetele ei bătrîne căutau în pînza cenuşie a şervetului drumuri sinuoase şi neprevăzute pentru firele colorate de aţă.

— La ce te gîndeşti ! întrebă nepoata.

— La nenorociţii ăştia care au murit.

— Nu-i sigur că au murit.

— Ştii foarte bine, de cîte ori nu dorm acasă noaptea Salvadorii, moare cîte cineva de cuţit.

— Nu-i treaba noastră.

— E treaba lagunei.

— Bah ! Peste tot oamenii se gîndesc că omorînd se pot îmbogăţi. Asta-i de cînd lumea.

Misiones, încercînd să deschidă fereastra, duse degetul la buze.

— Ai auzit ?

— Da. Faţa îmbătrînită a Gervasiei se lumină. Eşti sigură, Mimi, că-s ei ?

— Absolut sigură.

— Ce mutră faci ! Parcă ţi-ar pare rău de ceva...

— Se poate, zise repede Misiones.

— Păi ?...

— Păi ce ?

— Atunci de ce i-ai dat voie ?

Misiones ridică din umeri. Îşi reluase aerul ironic. Cu mîna sigură şi neîngrijită îşi umplu cu apă clocotită ceaşca de mate.

— De ce n-ai făcut tu treaba asta mai departe ?

— Sînt prea bătrînă.

— Tu ? Fii serioasă ! Ai cei mai frumoşi sîni din ţinut ; cînd erai tinerică, tu...

— Taci din gură !

— Bine bine... şi apoi, noaptea bărbaţii nu văd mare lucru.

— Poate, dar eu văd.

— Ai preferat să-i laşi treaba micuţei.

— Ştii bine că m-a surprins.

— Şi ?

— Ea mi-a cerut.

— Şi i-ai dat voie, aşa...

— Da ; era rîndul ei.

Misiones îi aruncă o privire întunecată mătuşă-sii.

— Trebuie să fie în ogradă, spuse printre dinţi. Te asigur că ştie cum să se descurce, căţeaua, a învăţat repede... De altfel, adăugă batjocoritor, treaba se petrece întotdeauna la fel ; ea stă şi aşteaptă în mijlocul drumului ; el se opreşte, pune mîna pe revolver ; atunci ea lasă capul în jos şi înainte ca el să înceapă să se crucească, îi arată pieptul... Sigur, el vrea să se ţină tare şi să treacă mai departe. Dar albeaţa pielii de fată, Gervasia, a unei fete ca noi, e, în întuneric, bucuria infernului... ceva dulce şi puternic, ceva...

Misiones vorbea aruncîndu-se cu lăcomie asupra cuvintelor, de parcă ar fi vrut să le muşte.

— Şi el nu va povesti niciodată nimănui întîmplarea. Gervasia, îi e prea ruşine, adăugă, cu un clipit care dădu feţei ei severe o notă indecentă, şi urmă : ea o ia înainte pe drumeag ; el o urmează strivind cu cizmele romaniţe... Ograda e răcoroasă. Miroase a lapte şi a păr de vacă. María Luna începe să-şi descheie bluza şi el îşi scoate centura fără să înţeleagă limpede ce se petrece ; dar o face fără să surîdă.

— Taci !

Acum bătrîna era cea care îşi întrerupse nepoata.

Uşa se deschise şi intră un tînăr îmbrăcat de sus pînă jos în alb. Trupul lui, de o curăţenie strălucitoare, umplu într-o clipă camera de un aer umed şi auriu. Îl urma o fată al cărei chip părea făcut doar din doi imenşi ochi galbeni, care se opri sfidătoare în faţa celor două femei încremenite, una de mirare, cealaltă de furie.

— Care din dumneavoastră e bolnava ? întrebă străinul.

— Nici una — vocea lui Misiones era ameninţătoare.

María Luna puse rugător mîna pe braţul bărbatului şi făcu semn celor două să plece.

După ce se priviră întrebător, se ridicară şi ieşiră. María Luna, încă sub impresia privirii soră-si, se întoarse spre tînărul îmbrăcat în alb şi, cu o imensă duioşie pe chip, îşi sprijini capul de umărul lui.

— Vino, îi spuse. Stătea mereu lipită de el, ca şi cum trupul ei de femeie ar fi putut fi pentru

el loc de odihnă şi bucurie. Vino, repetă, dar el nu se mişcă.

— M-ai înşelat, aşa-i ? întrebă.

Şi cum ea încuviinţă din cap, adăugă fără răutate :

— Fără îndoială că tu eşti cea despre care se vorbeşte în sat.

Nu părea nici speriat, nici emoţionat. Cu mîinile în şolduri, liniştit, surîdea, şi ochii lui nu erau îngroziţi ca cei ai drumeţilor care se apropiau de lagună.

— E adevărat că se vorbeşte de mine ? întrebă ea.

— Nu cu voce tare, cred, dar se vorbeşte.

— Şi ce se spune ?

— Tot felul de lucruri...

— Ah !

María Luna ştia din experienţă că pentru a face un bărbat să vorbească trebuie să nu-i pui întrebări.

— Multă vreme, urmă el, bătrînii susţineau că eşti înaltă, iar băieţii, dimpotrivă, scundă.

— Da ?

María Luna surîse vesel, iar necunoscutul adăugă, aproape cu bunătate :

— Toată lumea, în schimb, e de acord că eşti ticăloasă.

O privea mereu, fără emoţie, cum priveşti un animal văzut prima oară. Mîinile nu i se mişcaseră. Pînă atunci, María Luna urîse mîinile bărbaţilor, grele şi murdare, îngăduindu-şi intimităţi de care ochii nu sînt în stare. Dar mîinile astea erau altfel ; trebuiau să aibă palmele tare catifelate.

— Şi se mai spune că eşti vrăjitoare şi că-i deochi pe cei care nu te vor, ba chiar îi omori.
— Şi de ce-i omor ?
— Ca să-i jefuieşti.
— Ah !... Pe María Luna o cuprinse o poftă nebună de rîs cu hohote. „Va să zică lumea din sat nu ştie că fetele au mijloace mult mai bune decît omorul pentru a stoarce banii bărbaţilor"... Şi-i omor chiar eu ? întrebă, ridicînd capul şi fixîndu-şi ochii în cei ai bărbatului.
— Nu, răspunse el fără să se tulbure ; pentru asta îi chemi pe fraţii tăi.
— Din ce sat vii ?
— Din La Luisita.
— Da, e foarte departe !
Şi-l privi din nou cu atenţie. Pe hainele lui albe nu avea nici o urmă de praf, iar statura înaltă şi pielea deschisă erau neobişnuite pentru oamenii din regiune.
— Şi ştiind toate astea, mai rămîi cu mine ?...
— Nu mi-e frică de tine, spuse el, punînd mîna dreaptă pe capul buclat al fetei.
— De ce ? întrebă María Luna făcînd cîţiva paşi spre uşă. Ajunge să-i chem pe fraţii mei. Mătuşa şi sora mea le-au şi spus de tine.
— N-ai să-i chemi. Îşi scoase centura şi o aruncase cu revolver cu tot la picioarele ei. N-ai să mă omori pentru că m-ai primit în casa mamei tale.
— Asta nu înseamnă nimic.
— Ştii foarte bine că da.
Siguranţa necunoscutului o făcu să dea înapoi pînă ajunse în mijlocul camerei, unde fu cît pe ce să răstoarne apa care fierbea pe sobiţa de

tuci. Era prima oară cînd îşi vedea una din victime la lumină. Lampa pe care o punea de obicei în grajd era de ajuns pentru a lumina feţe cu mustăţi enorme. Bărbatul acesta ciudat părea mai mulţumit în camera plină de praf decît toţi amanţii ei cînd erau culcaţi strînşi între genunchii ei. Îi lipsea acea schimonoseală de bestie înfometată pe care o aveau ceilalţi.
O senzaţie de încredere o cuprinse, închise ochii, veni spre necunoscut şi-şi aplecă capul pe pieptul lui ; dar nu-l îmbrăţişă şi nu stinse nici lampa, de teamă ca el să nu creadă că este o ucigaşă ; se mulţumi să stea nemişcată, lipită de el.
— Da, spuse străinul, în grajd îţi duci victimele ; dar faima ta nu-i împiedică să viseze să te atingă şi să te vadă. Fac prinsori în taverne că eşti aşa, sau altfel... Şi cînd apare luna nouă, bărbaţii încep să pălească şi să fugă de la predicile domnului preot... atît de mult se gîndesc la tine.
— Dar dacă-i omor, cum mai pot să povestească atîtea ?
Străinul deschise larg braţele în semn de neştiinţă şi spuse simplu :
— Asta doar bunul Dumnezeu ştie ; nimeni nu are destulă minte să priceapă unele lucruri.
Îndepărtă capul fetei de la pieptul lui, se duse la fereastră şi o deschise larg.
— Nu ! spuse María Luna, o să ne orbească praful.
— Nu-i nici o primejdie, n-o să-i dau voie.
De unde venea omul ăsta care se credea în stare să poruncească vîntului ?

Se întoarse spre ea, îi cuprinse brațele goale, apoi le privi îndelung.

— Cine ești ? întrebă fata.

— Un om care lucrează pămîntul, spuse, în timp ce privirile îi întîrziau pe umerii ei.

— Asta e o muncă cinstită ! Pentru ce ai venit atunci ? Ar fi trebuit să...

— Am venit ca și ceilalți, pentru că te doream.

Și adăugă în timp ce-și scotea bluza albă și pintenii de argint :

— Ești foarte vestită, micuțo.

Cămașa străinului mirosea a frunze uscate. În jurul lagunei, toată lumea transpira bestial.

— Nu vrei niște carne ? Trebuie să fii flămînd.

— Nu, mulțumesc, nu mănînc niciodată carne.

Nu mînca niciodată carne ! Hotărît lucru, omul ăsta era foarte ciudat. Atunci cu ce se hrănea ? Și cum mirosea din ce în ce mai frumos, parcă l-ar fi scăldat ploaia...

Bărbatul își roti privirea prin camera ticsită de mobile și obiecte de porțelan.

— Am să rămîn aici toată noaptea, hotărî.

— Atunci ia-ți armele ; nu se știe niciodată...

— Eu știu, o întrerupse, și împinse revolverele cu piciorul, apoi începu să-și scoată cizmele. Ajută-mă, spuse el.

Fata îngenunche așa cum îngenunchează în fiecare seară țărăncile la picioarele bărbaților lor.

Rămas desculț, omul se ridică și începu să meargă prin cameră cu picioarele goale, fără arme. Ridică ulciorul de vin, îi cîntări conținu-

tul, răscoli cenușa din cămin, închise fereastra, apoi stinse soba de tuci. Înainte de a se întoarce spre femeie, se opri în fața unui tablou reprezentînd două copilițe în rochii albastre ca cerul, cu mănuși albe, alături de o femeie tristă și subțire.

Sînt eu cu sora mea Misiones. Asta este mama.

Străinul privi fața crispată a fetei. „Trebuie că-și spune că pe atunci încă nu ucisesem, gîndi María Luna. Ciudat, n-am mai văzut un om ca el ; niciodată ! Oamenii de aici n-au fețe fericite. El e mîndru că nu se teme de-un ucigaș, poate să-i vorbească fără să tremure."

— Ia-mă cu tine !

Cuvintele îi scăpaseră fără să vrea, deși gîndul îi era în altă parte.

— De ce ? Locul ăsta e foarte frumos.

— Frumos ! Laguna ! Doar papură și țînțari.

Se strînsese lîngă María Luna și rîdea.

„Da, gîndi ea, am ghicit ; nu-i idiot, e naiv..."

— Ochii tăi sînt frumoși, spuse el grav. N-am mai văzut niciodată așa ceva, și adăugă imediat : Du-te și spune-le că pot să se culce.

— Cui ?

— Fraților tăi.

— Dar...

— Du-te, îți spun.

Ea înțelese că nu se putea discuta cu un copil care-și părăsise casa ca să-și petreacă noaptea alături de-un ucigaș.

— Bine, spuse María Luna, și ieși înfășurată în șalul încrucișat pe piept, în bătaia vîntului.

Pe cămin, între portrete de familie și statuete de porțelan, se afla o icoană a Maicii Domnului. Străinul o atinse cu vîrful degetelor și-și făcu semnul crucii. Apoi începu să se roage fără să-și plece capul sau să îngenuncheze, cu voce tare, ca și cînd ar fi stat de vorbă cu o prietenă.

Astfel îl găsi María Luna, cu brațele încrucișate și chipul senin.

— S-au dus, spuse ea ; poți să te culci.

Gulerul cămășii albe îi era desfăcut și pe piept îi strălucea o cruciuliță de aur.

— Vreau să fac patul.

— Nu, spuse el, oprind-o cu mîna ; vreau să stau cu tine.

— Cum vrei...

María Luna umplu un pahar cu vin și-l întinse oaspetelui. Nici un bărbat nu mai dormise în patul ei, oare el știa asta ? Niciodată ea, această prostituată a pampei, nu dormise, după o zi de muncă, îmbrățișată cu un trup prieten.

Necunoscutul luă un scăunel cu trei picioare și se așeză într-un colț, apoi privi fata, care se mișca prin odaie cu gesturi de soție.

„Și mîine o să fie soare, gîndi María Luna, sînt sigură... De n-ar face Salvadorii o ispravă de-a lor în noaptea asta. Casa lor e goală și ușa deschisă. Sfîntă Fecioară, apără-ne ! Să nu vină poliția ! Să nu vină !... Omul ăsta ar vedea că nu eu sînt ucigașul din pampa... și atunci ar înțelege de ce l-am oprit... Sfîntă Fecioară !

— Știi, spuse el deodată, am înțeles imediat că n-ai să mă omori.

— Cum ai înțeles ?

— Mă priveai într-un fel... Și apoi, cînd m-ai adus aici, și portretul mamei tale pe cămin... Era limpede că sora și mătușa ta nu te mai văzuseră cu un bărbat în camera asta... Parcă le apăruse diavolul — străinul rîse și luă capul fetei în mîini. Nu te mai mira. Toate astea le știu pentru că mi le-a spus Fecioara.

Surîdea mulțumit, cu surîsul ăsta care începea s-o scoată din sărite. De ce n-o lua odată în brațe ? O durea mijlocul și simțea că o să cadă dacă n-o va sprijini.

— Am să rămîn cu tine, spuse el. Ai să vezi, o să lucrăm pămîntul. Nu-i mai rău decît în altă parte. O să semănăm lăptuci și căpșuni și roșii, dacă ai să vrei...

Vorbea ca un copil fericit, în timp ce mîngîia buclele negre ale fetei, apoi alunecă ușor pe sînii mici și reci... María Luna ar fi vrut să plîngă cum nu îndrăznise s-o facă altă dată, nici chiar la moartea maică-si, atunci cînd totul s-a schimbat în casă și au fost nevoite să-l izgonească pe omul acela îngrozitor. Nici chiar anul trecut cînd și-a surprins sora în grajd cu un indian.

— Știi, spuse el, o să umplem laguna de pești și bărci ; păsările sălbatice n-or să se mai teamă, o să se oprească acolo... Ai văzut vreodată flamenco, păsările acelea mari, trandafirii ?

Ea nu răspunse, nu se putea gîndi la altceva în afară de Salvadori și casa lor pustie. „De-ar fi plecat pentru totdeauna !"

— Știi să cînți ? adăugă, îmbrățișînd-o.

— Nu, răspunse ea, lipindu-și buzele de umerii lui.

— Am să te învăț.

Îi vorbi mult despre satul lui, despre zilele de primă comuniune, de pîinea binecuvîntată, de clopote... Se așezase pe jos, cu capul sprijinit de genunchii ei și mîinile, după ce-i mîngîiaseră spatele slab, i se opriră pe șolduri. Fata își ținu răsuflarea... Străinul adormise.

Dimineața îi surprinse pe tineri alături, culcați într-o rază de soare, cu odaia plină de oameni. Iar Misiones, în picioare, nemișcată, stătea sprijinită de ușă ; părea întinerită peste noapte. Gervasia, cu un șal strîns legat în jurul umerilor, suspina. Trei polițiști își turnau ritmic vin roșu în pahare și rîdeau fără să-și miște buzele.

— Se trezesc ! Era și timpul.

— Poate că știu ceva porumbeii ăștia, spuse batjocoritor un om cu barbă.

— Dumneavoastră, ca de obicei, spuse cel care vorbise primul, adresîndu-se lui Misiones. nu știți nimic. Bieții creștini sînt uciși la doi pași de casa dumneavoastră, și nimic. Nu știți nimic.

Tonul era amenințător — numai tonul. Se simțea că le interoga pe femei din pură rutină și mai ales pentru a avea prilejul să descalece și să bea un pahar de vin cu tovarășii săi.

— De unde vreți să știm, gemu Gervasia, dacă dormeam ?

— Și dumnealui a intrat fără să vă trezească, nu ? spuse omul, arătîndu-l pe străin, care, cu brațele femeii în jurul gîtului, tăcea.

— Și sigur că și pe fată a luat-o fără s-o trezească...

Un hohot de rîs răsplăti gluma.

— Spune măi, zise unul din polițiști, nu ți-ai dat seama cît de mult seamănă ?

— Cine... cu cine ?

— Mortul... cu domnul ăsta care-i lungit aici.

Oamenii se priviră neliniștiți, unul din ei încercă chiar să rîdă.

— Ce spuneți ! Asta nu-i o dimineață obișnuită ! Doi bălai dintr-o împușcătură. De mult n-am avut un asemenea noroc.

María Luna nu îndrăzni să se miște. Pentru prima oară în viața ei dormise în brațele unui bărbat. Și dușmanii îi intraseră în casă să-i violeze bucuria... Își fixă ochii ei mari, galbeni, în ochii șireți ai polițiștilor, dar ei n-o luară în seamă.

Străinul se desprinse din brațele fetei și înaintă spre intruși.

— Spuneți că a fost omorît un om ?

— Chiar așa, băiete, răspunse unul stînjenit de uniforma prea largă, chiar aici, pe șosea, la doi pași de-un țintat.

— Un țintat ? Dar calul ăsta e al meu !

— Și ce e mai ciudat, e că mortul seamănă cu dumneata ca două picături de apă...

— Da, adăugă polițistul mai bătrîn ; e un tip înalt, îmbrăcat în alb, cu pielea deschisă și păr blond, ca dumneata...

Necunoscutul părea tulburat ; privi atent fețele polițiștilor și ridică din umeri.

— Nu se poate. Fata asta nu m-a părăsit nici o clipă, și cînd m-am oprit pe drumul spre la-

gună nu era nimeni lîngă calul meu, nici mort, nici viu.

— Ce tot spune individul ăsta ?

— Nu știu, mormăi cel mai tînăr dintre polițiști.

— O cunoști pe femeia asta ? întrebă cel care părea mai puțin beat din cei trei.

— Bineînțeles.

— Nu mai spune !... Bravo ! Felicitările mele.

— N-aveți nimic nou să-mi spuneți, răspunse răspicat tînărul. Știu că ea e cea care oprește trecătorii să-i omoare și să-i jefuiască.

— Nu mai spune ! Urmă o tăcere, apoi un hohot de rîs. Și ai petrecut noaptea numai așa cu ea ? Omul se sufoca în barbă de rîs. E bună, felicitările mele ! Curajos, băiatul !

— Și-a aruncat pînă și pistoalele într-un colț, sublinie ținîndu-se de pîntece cel mai tînăr. A vrut să arate că nu i-a fost frică. Vezi cum sînt blonzii !

— Bine, zise cel în vîrstă, poate că domnul nu-i obișnuit cu tîrfele...

Cuvîntul fusese rostit. María Luna își ascunse fata în șal. Ar fi dat zece ani din viață să aibă mîinile pline de sînge, să fi gîtuit zece drumeți nevinovați... Străinul părea că n-a auzit cuvîntul îngrozitor, sau poate, gîndi ea cu speranță copilărească, nu știe ce înseamnă.

În mijlocul hohotelor de rîs, în picioare, deplin stăpîn pe sine, bărbatul își încheie cămașa, apoi își puse haina.

— Va să zică, întrebă el, cadavrul pe care l-ați găsit la marginea drumului, cu un cuțit în gîtlej, îmi seamănă...

— Mai mult decît atît ! spuse un omuleț gras, făcînd hotărît un pas înainte, sînt sigur că mortul ești dumneata.

— Ăsta a înnebunit ! exclamă bărbosul. Taci din gură, Jerónimo.

— O să vedeți, o să vedeți că-i el, insistă omulețul ; aceeași bărbie, aceleași haine... Ce, pe meleagurile astea se văd vreodată haine albe ?

— Ei, nu poate fi în același timp și mort, și viu, protestă tovarășul lui bătîndu-l pe umăr. Trezește-te, Jerónimo. Nu cu un cadavru s-a culcat fata asta...

— Și de ce să nu se culce cu un cadavru, de ce ? După cîte se întîmplă în laguna asta, e posibil orice !

Ochii polițistului, holbați, luceau de groază în camera întunecoasă.

Nimeni nu-i răspunse. Bărbosul tuși și scuipă, al doilea își jucă puțin cuțitul, apoi și-l puse la loc în teacă, pe cînd cel gras se uita neliniștit la tînărul în alb care se încălțase și acum stătea sprijinit de perete.

— Parcă ar fi dintr-o poză, nu ți se pare ? spuse unul, arătîndu-l cu degetul pe străin.

— Da, da, hai să mergem. Lucrurile astea care nu le poți înțelege aduc nenorocire, hotărî bărbosul făcîndu-și semnul crucii.

Cei trei oameni lăsară paharele pe masă, își luară cravașele și înainte de a ieși le aruncară o privire prietenoasă lui Misiones și mătușii ei, care stăteau nemișcate într-un colț al încăperii.

— E adevărat, spuse deodată Gervasia, strîngîndu-şi cu toate puterile şalul pe piept, cînd am fost să mulg vaca am văzut mortul. E la fel, la fel...

Misiones lăsă o clipă vasul cu mate, dar nu spuse nimic. María Luna îşi ţinea faţa ascunsă în şal : „Sfîntă Fecioară, Sfîntă Fecioară !“ murmura într-una.

— Nu vă temeţi, doamnelor, spuse străinul cu blîndeţe. Dumnezeu are grijă de morţii lui şi de cine-i ucide. Poate c-am fost asasinat aici în timp ce dormeam. Singurul lucru care contează e că nu fata asta m-a omorît.

O luă în braţe pe María Luna şi o ridică.

— Cum te cheamă ? o întrebă.

— María Luna.

— Ce nume frumos ! Vino. A stat vîntul. Să mergem să lucrăm pămîntul pînă nu începe ploaia...

Cele două femei îşi reluară locurile lîngă cămin. Gervasia îşi luă broderia şi Misiones vasul de mate împodobit cu argint.

— Ce înseamnă toate astea ? întrebă bătrîna.

— Nu ştiu.

— Am văzut mortul.

— Şi ce ?

— Cînd m-am dus în staul l-am văzut, dar cînd m-am întors...

— Ce ?

— Nu mai era.

— Ah !

— Cred că se întîmplă ceva îngrozitor, spuse bătrîna privindu-şi nepoata cu ochi pătrunzători, parcă, parcă mortul ăsta... parcă-ar fi un semn.

— Ai dreptate. Se întîmplă ceva îngrozitor...

— Dacă-i aşa, ce aştepţi ca să te aperi ?

— Să mă apăr de ce ?

— Nu-l vezi pe omul ăsta care o să rămînă aici ?

— Şi ?

Gervasia se uită la Misiones ca la o nebună.

— Dar n-ai auzit cum vorbeşte ? Se crede la el acasă...

— E la el acasă.

— Şi asta ţi se pare firesc ?

— Sigur că mi se pare firesc.

Bătrîna îşi ieşise din fire.

— Dar... Nu înţelegi, urlă ea mototolindu-şi broderia, că n-o s-o mai lase să lucreze ?

Misiones se ridică, umplu cu apă vasul de mate şi-i aruncă mătuşii o privire care-o făcu să roşească. Într-un gest de apărare instinctivă, bătrîna îşi ascunse cerceii sub şal şi încercă să-şi stăpînească tremurul fălcilor.

— Nu, Mimí. Abia ieri spuneai, aminteşte-ţi. Cum o să-i dai voie... ? Ne simţeam atît de bine toate trei ! Nu-i aşa ? Spune-mi... tu...

Misiones nu spunea nimic, doar ochii nu i se mai dezlipeau de ai bătrînei. În privirea ei se adunaseră ani de dispreţ.

— Eşti sora tatălui meu, nu-i aşa ?

— Da, ce-i cu tine, Mimí ? Ştii foarte bine...

— Nimic. Vreau să-ţi spun numai că nu eşti din sîngele meu.

Bătrîna, care se ridicase parcă pentru a mușca, fu oprită de un zgomot neașteptat. Fulgerată de lumini, violentă și neîntreruptă, ploaia izbucni pe neașteptate și intră în casă stropind fețele celor două femei.

— Curînd o să avem fructe, spuse fără să se miște Misiones.

— Ce spui ?

Bătrîna vru să închidă fereastra, dar nepoata o opri.

— Nu, Gervasia, lasă-l pe Dumnezeu să facă după voia lui.

Bătrîna, jignită, nu voia să se dea bătută.

— Ești nebună, nebună, nebună ! Totul e din vina acestui intrus. Poliția cel puțin știm din ce-i făcută ; din vin, bani și teamă. Dar ăsta, ăsta... nu e om.

— Ai dreptate, Gervasia, nu e om.

Misiones nu se mișcase. Ploaia, încet-încet, îi lipea rochia pe trup. Își îndepărtă o șuviță scăpată din cozi.

— O să vezi, spuse, o să avem fructe.

Gervasia ridică din umeri și se duse să se așeze în colțul cel mai îndepărtat al odăii. După fiecare frază scotea țipete de durere.

— Mortul a dispărut. A luat-o pe María Luna. Lucrează pămîntul. Asta nu-i treabă pentru o femeie cumsecade.

Lumina traversa cu violență zgomotul greu al ploii, iar vîntul fusese înlocuit cu rîsete care veneau dinspre lagună, în stropi ușori, binefăcători.

— Auzi ? spuse bătrîna. Sînt rîsete...

— Aud.

— Și celălalt zgomot, urlă Gervasia repezindu-se la nepoată, nu-l recunoști ? Spune, știi ce e ?

— Ce zgomot ?

— Ăsta. Auzi-l... Auzi. Îngrozitor !

Gervasia îmbătrînise deodată, nu mai era decît o mică formă fără carne, răsucită de groază.

— Auzi, insistă coborînd vocea, nu-l recunoști ? E zgomot de pene !

Misiones se ridică și, împingîndu-și cu bruschețe mătușa, se duse la fereastră și se aplecă spre ploaia din ce în ce mai deasă.

Cînd își întoarse fața, Gervasia n-o recunoscu. Era transfigurată de fericire !

— Dacă nu e om, întrebă Misiones cu voce amenințătoare, atunci ce e ?

— Nu știu.

— Știi foarte bine.

— Nu, crede-mă. Nu mă chinui. Știu că asta există, dar nimic altceva.

— Cui și de ce aduc ajutor ? Spune, insistă vocea inflexibilă a lui Misiones. Tu ai citit asta, ai avut timp... Răspunde.

— Știu că vin așa, cînd sînt așteptați mai puțin, în orașele triste, să-i dezvăluie pe cei răi ; în casele fecioarelor să le silească să moară de singurătate și poate și în lagune... să...

— Să ce ?...

— Să aducă fructe ! Și au aripi !.

Ușa se deschise încet. Doi tineri intrară în cameră. Aveau pămînt pe mîini și pe haine. În dimineața udă păreau un singur trup străluci-

tor. Misiones se retrase într-un colţ întunecat pentru a lăsa cît mai mult loc noilor-veniţi, în timp ce bătrîna Gervasia îşi astupă urechile ca şi cum fericirea ar fi fost asurzitoare... Casa se umplu de-un aer diafan.

— Cred că de data asta ploaia o să dureze, spuse străinul. Cu atît mai bine ; anul ăsta o să avem o recoltă bună. O îmbrăţişă pe María Luna, apoi adăugă : Du-te să te îmbraci, fetiţa mea, şi fă-te frumoasă...

PÎNZELE LUI VALENTINI

Lui *Alberto Girondo*

Oricît de ciudat ar părea, Françoise nu avusese pînă atunci prilejul să observe cu atenţie faţa fiicei ei vitrege. În cei zece ani de viaţă comună în „Vila Soarelui", María Valentini nu-i arătase decît masca surîzătoare şi austeră a rudei binecrescute.

În această dimineaţă de primăvară, în zăpuşeala unei săli de audienţe ticsită de curioşi, Françoise o vedea parcă pentru prima oară. În ultimii ani, angoasa mai întîi, apoi gloria îi dăduseră fiicei lui Dionisio Valentini un anume aer de nobleţe ; aşezată în banca acuzaţilor, privată acum de secretul ei, María nu mai era, în ciuda rochiei costisitoare, decît imaginea unei orfane cam trecute.

Anita Valentini, sora mai mică a inculpatei, pierită parcă din pricina unei nelinişti care creştea într-una, se lipea strîns de umărul Françoisei şi o ciupea de braţ ori de cîte ori judecătorul o privea pe María.

Sprijinit de uşa de la intrare, Simón Cortés, între doi ziarişti cu aer nu prea inteligent, se uita din cînd în cînd spre Françoise, prietena lui

din copilărie, cu o privire care vrea să fie încurajatoare :„ Nu trebuie să te temi de nimic, îi spusese înainte de înfăţişare, stai liniştită". Dar Simón era pe cît de amabil, pe atît de uşuratic, şi apoi faptul că n-avea de ce să se teamă n-o consola de toate umilinţele îndurate în cei zece ani în „Vila Soarelui".

Pe deasupra capetelor mai mult sau mai puţin prietenoase ce-o înconjurau, Françoise îşi observa colegul de studii, încîntat s-o vadă pe María Valentini, care-o obligase pe mama ei vitregă la tăcerea rudei sărace, în fine, dată în vileag şi pe cale de a fi condamnată. Simón nu ştia (niciodată nu ştia nimic), că abia acum, eliberată de falsul ei rol, fiica artistului avea să se poată odihni, şi că această odihnă va fi încoronată de glorie pentru că scandalul „ei" avea să traverseze mările, apoi să emoţioneze un public pe care geniul pictorilor îl lăsa întotdeauna indiferent.

Judecătorul i se adresa celei care în ultimul timp fusese femeia cea mai adulată din capitală, cu menajamente. Pe un ton ce se prefăcea a fi sever, îşi reluă interogatoriul :

— Cînd aţi vîndut „Ospăţul morţilor" ştiaţi, domnişoară, că nu tatăl dumneavoastră era autorul tabloului ?

— Ştiam, răspunse fără urmă de tulburare, aproape cu plăcere.

— Vă dădeaţi seama, continuă judecătorul, că nu numai că îl înşelaţi pe cumpărător, dar că atentaţi şi la reputaţia lui Dionisio Valentini ?

María avu un surîs compătimitor pentru interlocutorul ei.

— Nu prejudiciam reputaţia tatălui meu, domnule, de vreme ce achizitorul (un cunoscător, se pare) se înşela cu atîta uşurinţă.

— Ce vreţi să spuneţi ?

María încruntă sprîncenele, îl privi atent pe judecător şi-şi aminti că îl văzuse de mai multe ori pe acest venerabil om pierzînd la cărţi cînd juca cu don Dionisio în „Vila Soarelui".

— Vreau să spun, răspunse apăsînd pe fiecare cuvînt, că tabloul despre care vorbiţi nu s-ar fi vîndut cu un preţ mai mare chiar dacă ar fi fost pictat de mîna tatălui meu.

— Fără îndoială, imitaţia e perfectă, admise judecătorul, dar rămîne o imitaţie. Sper că vă daţi seama de gravitatea faptei dumneavoastră ?

María nu răspunse.

— De altfel, domnişoară, experţii n-au putut fi înşelaţi. Însuşi cumpărătorul, după cîteva luni, a remarcat diferenţele în compoziţie, în culorile cerului, mai puternice, mai...

— Mai profunde.

Magistratul tăcu deconcertat. María surîdea acum de parcă aştepta urmarea unui interogatoriu foarte amuzant.

— Domnişoară Valentini, mă văd obligat să vă pun o întrebare foarte delicată...

Tuşi, apoi îşi şterse mustaţa îngrijită pe care străluceau cîteva picături de sudoare.

— Îl cunoaşteţi pe falsificator ?

— Da, domnule ; cît se poate de bine.

Întrebarea delicată nu păru s-o stînjenească pe acuzată.

— Ştiaţi că tabloul acesta a fost falsificat ?

— Da, domnule.

— De cît timp ?
— De mult.
— Şi v-aţi pretat acestei, hm !... acestei comedii ?
— A fost ideea mea.
În sală se iscă rumoare. Anita păli şi se lipi mai strîns de umărul vecinei : „Dacă mai continuă mor..." murmură. Simón avea privirea ţintuită asupra acuzatei.
— Mama dumneavoastră vitregă, urmă judecătorul, era la curent cu aceste lucruri ?
María aruncă o privire rapidă spre Françoise,
— Nu cred...
— Françoise Lernoud de Valentini era, totuşi, soţia tatălui dumneavoastră.
— Desigur, dar asta nu înseamnă nimic.
Chipurile se înăspriră, cîteva persoane tuşiră şi aruncară spre tînăra Françoise priviri furişe. Ce revelaţii avea să facă María despre casa asta ale cărei obloane rămăseseră închise mai bine de cincisprezece ani, despre care nimeni nu ştia nimic, şi pe seama căreia circulau zvonurile cele mai imprecise, chiar nebuloase ?
— La vînzarea tabloului, falsificatorul a încasat o sumă de bani ?
— Nu.
— De ce ?
— Murise.
Un murmur de uimire fu urmat imediat de o tăcere densă. Se auzi un zgomot sonor de trăsuri oprite în faţa bisericii, şi de două sau trei ori „bocetul" unui vînzător de castane.
— Cît e de cînd a murit ?

— Opt ani.
Răspunsurile impresionau publicul, ca replicile într-un bun teatru parizian. María triumfa. Un auditoriu select îi sorbea cuvintele şi ea, care uimise întotdeauna lumea cu purtarea ei ciudată, era în seara asta în centrul unei drame a cărei intrigă fusese concepută de creierul ei şi ale cărei sfori erau încă în mîinile ei.
— Aţi mai vîndut şi alţi Valentini falsificaţi ?
— Da, domnule.
— Cîţi ?
— Patruzeci şi şase.
— Patruzeci şi şase !...
Judecătorul nu-şi putu reţine o tresărire : tablourile lui Valentini, care fuseseră expuse în lumea întreagă, comentate de criticii cei mai reputaţi, şi care în ultimii ani se ridicaseră la preţuri fabuloase, erau, aşadar, false ?
— V-aţi gîndit oare — reuşi să întrebe — ce-ar fi spus tatăl dumneavoastră despre un asemenea scandal ?
— Da, domnule ; ar fi fost încîntat.
De data asta doctorul Delgado sări în picioare şi-şi întinse spre acuzată bărbia agresivă.
— Mi se pare, domnişoară, că vă permiteţi să pătaţi cu cuvintele dumneavoastră memoria unui om dintre cei mai onorabili... şi asta cu o intenţie care-mi scapă...
— Nu, domnule.
Vocea Maríei era seacă. Vorbise, privindu-l pe judecător în ochi.
— Falsificatorul era unul dintre prietenii dumneavoastră ? întrebă în fine bătrînul magistrat,

fără să-și poată masca un tremur nervos al buzelor.

— Era fratele meu.

Răspunsul căzu ca un duș rece asupra publicului neobișnuit cu impostura. Rudele și prietenii pictorului dispărut nu erau dispuși să îngăduie ca această femeie în negru, așezată pe banca prostituatelor și a hoațelor, să-și bată joc de ei.

— E o mîrșăvie ! strigă cineva din fundul sălii.

— Femeia asta nu e demnă de numele ce-l poartă !

— Minte ! hotărî un deputat socialist care purta o garoafă roșie la butonieră.

— Eu am spus mereu că María nu-i normală, insistă o femeie foarte decoltată, sfidîndu-și soțul.

Judecătorul restabili cu greu ordinea și nu-și putu ascunde simpatia și neliniștea confuză pentru fiica omului pe care-l admirase atît. Cineva strănută ostentativ.

— Doctorul e, fără îndoială, rudă cu acuzata, șopti la urechea vecinei o doamnă din spatele Françoisei.

— Foarte probabil. Familia Valentini e înrudită prin mamă, o Rosales, cu familia Laborde Ghaye, și unul dintre fii s-a căsătorit a doua oară cu o... Ibarnegaray, care ar fi nepoata lui...

Parfumul subțire și dulce al unui palisandru în floare năvăli prin fereastra întredeschisă. Nervii Françoisei erau mai încordați decît credea ; poate de aceea nu simțea căldura ale cărei efecte erau vizibile pe majoritatea fețelor.

Judecătorul, de pe estrada lui, reușise să impună tăcere și interogatoriul continuă.

— Ați putea să-mi spuneți cîți Valentini autentici ați vîndut de la moartea tatălui dumneavoastră, întrebă unul dintre jurați, care părea sîcîit de o șuviță rebelă de păr.

— Sigur că da, nimic mai ușor.

Se lăsă o tăcere pe care María o prelungi, pregătindu-și efectul. Apoi spuse cu un anume surîs :

— Toți Valentinii pe care i-am vîndut sînt falși.

Judecătorul închise ochii. Ce n-ar fi dat să șteargă timpul scurs, să sugrume vocea femeii insolente aflate în fața lui și să oprească un proces pe care-l presimțea a fi profund rușinos ! Nu jucase oare *tresillo*[1] cu Valentini înainte ca acesta să devină un pictor celebru ? Cînd don Dionisio, cum îi spuneau prietenii, se hotărîse să-și schimbe felul de viață, și cînd tot orașul se apucase să-l calomnieze, el, Narciso Delgado, îl apărase și continuase să-l stimeze pe omul ăsta care nu semăna cu nimeni altcineva. Azi pînzele lui Valentini erau gloria muzeului din Managua. Numeroase monografii fuseseră editate în Franța și Germania asupra întregii sale creații. Numele acestui artist era singurul care trecuse granițele și uimise lumea. Într-un fel, numele lui Valentini contribuia la măreția națiunii.

Françoise, obișnuită cu tăcerea și observația, vedea aproape limpede ce se petrece îndărătul

[1] Joc de cărți, care se joacă deobicei în trei (notele aparțin traducătorului).

onorabilei frunţi a judecătorului. Ghicea confuzia acestui suflet cumsecade şi-i fu milă de omul scăldat în sudoare care o fixa, fără să ştie, cu ochi dezolaţi.

— Aşadar, rosti rar doctorul Delgado, aceste pînze pretinse a fi fost păstrate cu mare grijă de artist pentru a fi expuse după moartea sa, şi pe care dumneavoastră le-aţi lansat pe piaţă, nu se datorau decît abilităţii unui hoţ ?

De data asta María izbucni într-un hohot de rîs, şi acest hohot lăsă asistenţei o impresie şi mai neplăcută decît răspunsurile ei îndrăzneţe.

— Dacă dumneavoastră vreţi să-l numiţi aşa pe fratele meu, atunci... da.

Contrastul între tulburarea judecătorului şi calmul inculpatei era izbitor.

Cu cît lucrurile se agravau, cu atît María stătea mai dreaptă în banca ei, iar faţa i se destindea.

— Fratele dumneavoastră, întrebă judecătorul, se deda acestor falsificări cu un scop necinstit ?

— Nu, nici vorbă.

— Vreţi să vă explicaţi ?

— Pablo considera că dacă era cineva necinstit în afacerea asta, acela era însuşi Dionisio Valentini.

Doctorul Narciso Delgado, care de cîteva clipe îşi strîngea mîinile cu putere, le dezlipi lăsîndu-le moale pe masă. Apoi, renunţînd la orice cochetărie, scoase din buzunar o batistă mare şi şterse cu ea o pereche de ochelari pe care şi-i puse apoi pe nas. Toate astea într-o tăcere absolută.

Asistenţa părea să aştepte ceva.

Unul din martori, tratat cu mare respect, fu chemat să depună jurămîntul.

Ajuns în faţa juraţilor, surîse şi declară cu un uşor accent britanic, dar şi cu un anume farmec de limbaj pe care-l au americanii educaţi în bunele şcoli franţuzeşti :

— Domnule judecător, ca posesor al „Ospăţului morţilor", ca prieten al acestei republici, în care am petrecut adesea vacanţe minunate, mă simt obligat să vă informez că experţii chemaţi să cerceteze tablourile care ne interesează au făcut, în ce le priveşte, chiar în dimineaţa asta, o nouă descoperire. Am aici telegrama sosită acum o jumătate de oră ; telegramă care, după cum veţi vedea, dezvăluie un nou aspect din ceea ce numim „misterul Valentini"...

Judecătorul de instrucţie luă cu mînă tremurătoare foaia de hîrtie galbenă întinsă de străin, şi după ce o parcurse cu neîncredere, se hotărî s-o citească cu voce tare.

— „Fred Murray şi compania declarăm, în urma expertizei ştiinţifice, că semnătura trasată cu tuş în partea de jos din stînga a tabloului „Ospăţului morţilor" e perfect autentică şi că a fost desenată de însăşi mîna lui Dionisio Valentini, ca şi toate celelalte semnături ale acestui artist examinate în ultimul timp la New-York".

De data asta judecătorul renunţă să-şi mai scoată batista din buzunar pentru a-şi şterge faţa scăldată în sudoare, şi uită să-şi stăpînească tremurul buzelor groase. Se mulţumi să arunce juraţilor, aşezaţi la dreapta sa, o privire plină de senină incomprehensiune.

Sala, pînă atunci răscolită, amuţise. Cineva totuşi, în spatele acuzatei, începu să-şi trosnească unul după altul degetele.

Domnii juraţi, după cîteva minute de deliberare pentru a elucida noul mister ce le apărea în faţă, se întoarseră încet la locurile lor.

María, după ce îşi trecu prin păr un pieptene de os, îşi aşeză la loc pălărioara fără să se uite în oglindă. Părea cît se poate de la largul ei sub privirile ostile care-o ţintuiau. Nici animozitatea lui Simón Cortés, nici nervozitatea surorii ei care-şi frămînta mătăniile nu păreau s-o tulbure.

— Domnişoară, aţi respins ajutorul unui avocat. Nu vi se pare că a sosit momentul să vă răzgîndiţi ? Aţi hotărît să vă apăraţi singură, dar...

— Nu încerc să mă apăr ; mă limitez să răspund la întrebări.

— Ştiţi că riscaţi cîţiva ani de închisoare ? Sînteţi deplin conştientă de acest fapt ?

— Doresc să continuaţi interogatoriul.

Doctorul Delgado oftă şi dădu cuvîntul unuia dintre juraţi care desigur avea ceva important de întrebat, căci de cîtva timp gesticula încercînd să atragă atenţia colegilor săi.

— Anita Valentini era complicea dumneavoastră ? întrebă cu o voce uşor efeminată.

— Nu, domnule ; eu port întreaga responsabilitate.

— Totuşi trăia din sumele realizate din comerţul dumneavoastră...

— Trăia din banii pe care ni-i aducea talentul fratelui nostru Pablo.

Omul tăcu şi judecătorul îşi opri ochii obosiţi asupra juriului, nu fără a evita, în trecere, privirea întrebătoare a domnului Herbert Lincoln, cetăţean nord-american, posesor al „Ospăţului morţilor".

— Dar, exclamă deodată ca pentru a îndepărta un început de nebunie, tablourile astea erau false !

— De ce spuneţi asta ? întrebă María cu blîndeţe. Nu erau semnate de tatăl meu ?

— Tocmai...

— Ei bine, de ce consideraţi că a imita nişte tablouri e un delict mai grav decît cel de a semna tablourile altcuiva ?

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Cred că dacă doriţi cu tot dinadinsul să pedepsiţi pe cineva, ar trebui să-l pedepsiţi pe tatăl meu.

Tăcerea care urmă fu zdrobitoare. Domnii din juriu nu-şi mai găseau loc în scaune. Afară se auzi din nou „bocetul" unui vînzător de scoici şi seminţe.

— Sînt de părere că această afacere trebuie trecută experţilor, bîlbîi judecătorul fără să se uite spre María.

Domnul magistrat nu-şi mai dezlipea ochii de la lemnul întunecat al mesei şi tăcea de teamă să nu comită o eroare, deoarece caracterul internaţional al procesului părea să-l deconcerteze şi să-l înspăimînte în acelaşi timp.

Simón Cortés o privi neliniştit pe Françoise. Lîngă el, ziariştii aşteptau prezentarea martorilor. Erau în culmea bucuriei profesionale, şi bu-

curia profesională reuşeşte uneori să lumineze feţele cum n-o fac nici plăcerile dragostei, nici strălucirea averii. „Cazul Valentini" putea avea consecinţe neaşteptate. Mîine o jumătate de lume o va întreba pe cealaltă, cu titluri gigantice: „Cine e falsificatorul din Nicaragua? Tatăl care semnează tablouri pe care nu le-a pictat, sau fiul care imită tablourile tatălui?"

Şi care era partea de vină a Maríei în această stranie impostură?

Cazul va provoca polemici, bietul judecător al acestui mic oraş sud-american se va acoperi pentru totdeauna de ridicol, în timp ce numele femeii tîrîtă pe banca acuzaţilor va fi pronunţat aidoma „vedetelor" de cinema, de toate gurile, şi va fi gravat cu litere mari în toate gîndurile.

Avu loc şi a patra pauză.

Cîteva ore după aceea, doctorul Narciso Delgado îşi recîştigă calmul omului de lume iar roba lui neagră, proaspăt călcată, răspîndea un miros plăcut de colonie.

— Domnişoară, se adresă Maríei cu un ton cumpănit, domnii juraţi vă invită să vă explicaţi, sau mai exact, să povestiţi cum aţi ajuns să vindeţi tablourile fratelui dumneavoastră atribuindu-le lui Dionisio Valentini?

María nu răspunse. Un guler de dantelă îi înconjura cu oarecare graţie gîtul musculos. Cum avea să se descurce? Povestea care urma s-o spună nu era o istorie banală cu tablouri falsificate, ci povestea propriului ei egoism şi a propriei cruzimi. Nicaraguanii nu se înşelaseră. Pentru prima oară aveau să vadă deschizîndu-se

obloanele ferecate ale „Vilei Soarelui". Ura, sau mai bine zis resentimentul acuzatei faţă de tatăl ei, în opoziţie cu dragostea Françoisei pentru artist, le separase dintotdeauna pe cele două femei. María luptase împotriva lui Valentini, al cărui geniu şi origine le dispreţuise, cu mintea ei de fecioară, în timp ce mama vitregă, iubindu-l, se supusese fanteziilor omului care o cucerise prin forţa personalităţii şi a calităţilor sale sufleteşti. În ciuda tăcerii încăpăţînate şi a unui dar al observaţiei, „franţuzoaica", cum era numită în Nicaragua, nu înţelesese niciodată exact ce se întîmpla cu nervii exasperaţi ai fiicei ei vitrege. Pentru prima oară, în seara asta, avea poate să audă adevărul din „Vila Soarelui" povestit de însăşi autoarea dramei.

Faţa domnului Herbert Lincoln, care stătea în scaunul său, cu un surîs binevoitor pe buze, era mai senină şi mai ingenuă decît celelalte feţe. Acest nord-american iubise opera lui Valentini cum iubeşti un fruct sau o plimbare. Dragostea lui nu era complicea pasiunilor care-l împresuraseră şi-l distruseseră pe artistul atît de puternic şi de disperat în acelaşi timp, care nu pictase „Ospăţul morţilor".

Acest mecena nu ştia, desigur, că marile opere nu se nasc întotdeauna din penelul autorilor lor, şi că aceştia sînt uneori doar un „medium" însărcinat să transmită expresia unei sfîşieri care nu le aparţine... Pablo Valentini nu pictase poate „Ospăţul morţilor", dar nu era el acela care suferise şi strigase de durere?

María se ridică în picioare. În public se auzi un murmur de uimire ; așezată ore în șir, lumea uitase că femeia asta cu bustul drept și figură autoritară era scundă, și că în picioare își pierdea dintr-o dată întreaga maiestate. Judecătorul o rugă să se așeze la loc.

Și fiica lui Valentini nu avu nici măcar o privire pentru auditoriu sau judecători. Fără un gest, fără o clipire, începu să vorbească cu o mare claritate, și în acel moment toată lumea avu impresia că María trăise pînă atunci susținută doar de speranța că într-o zi va povesti toate astea :

„«Vila Soarelui» a aparținut dintotdeauna familiei mamei mele. Unul dintre strămoșii mei, don Bartolomé del Solar, s-a luptat cu indienii din foișorul ei, iar eu m-am născut în ea. Aici am trăit și în mizerie, și în strălucire. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să schimbăm vila cu un apartament mai economic sau mai modern. Numai tatăl meu nu iubea casa asta cu trei curți interioare ca ale palatelor din Andaluzia. Dar tatăl meu era de origine italiană."

Judecătorul înclină capul în semn de înțelegere și pentru a o îndemna pe acuzată să continue.

„Se căsătorise cu María Luna Rosales y del Solar doar pentru că era frumoasă. Acestui fiu de emigranți puțin îi păsa că «Vila Soarelui» a fost construită de un învingător, și că în ea se semnaseră tratate de pace. Imediat după moartea mamei și-a arătat disprețul pentru ceea ce el numea «mascarada» noastră, răsturnînd ordinea saloanelor, suprimînd vitrinele cu relicve, ridiculizînd atitudinea melancolică a eroilor în portretele noastre de familie și folosind la jocul de rișcă medaliile bunicului meu."

María își îndreptă bustul pentru a-și apăra casta de năvălitori.

„Eu aveam șaisprezece ani cînd a murit mama, care trăise supusă voinței capricioase a tatei, pînă la îndobitocire. Eu eram cea mai mare și în același timp adevăratul cap al familiei, căci Pablo, cu toate marile lui calități și talente, trăia într-o descurajantă și permanentă visare. Anita avea numai 12 ani și jumătate și o sănătate delicată. Am moștenit de la tata dragostea pentru independență, dar niciodată n-am aprobat vulgaritatea caracterului și neglijența lui vestimentară. Aveam o poziție socială de susținut și el nu părea să-și dea seama de asta."

María Valentini spuse aceste ultime cuvinte pe tonul autoritar al celui care-și face o datorie din limpezirea unei situații rămasă confuză prea multă vreme. Françoise îi recunoștea privirea cu pleoapele clipind prea des, și rigiditatea gîtului și a surîsului crispat mai mult din orgoliu decît de teamă. Îi pierise dezinvoltura de la începutul procesului, dar plăcerea ce-o simțea povestindu-și istoria, după cincisprezece ani de tăcere, îi accentua considerabil puterea de expresie. Cu capul puțin înclinat spre spate, închise ochii pentru a pătrunde într-un trecut unde era ușor să-și piardă echilibrul.

„După cum se știe, tatăl meu era un medic fără talent, dar exercitarea profesiunii lui ne-a permis să trăim bine și să avem luna de vacanță

la mare, vara, împreună cu tinerii din societatea noastră. Fratele meu, după laborioase studii de inginerie, a plecat în Statele Unite, iar eu cu Anita am rămas singure să primim personalitățile capitalei. Valentini, în timp ce noi oferеam băuturi, se distra imitînd pictorii de duminică în grădina de iarnă, transformată în „atelier". Omul ăsta care avea tendința de-a folosi expresii picarești, chiar agresiv de vulgare, picta în perioada aceea remarcabile buchete de flori de cîmp sau odihnitoare scene pastorale pe care ne plăcea să le oferim cunoscuților noștri spre a le admira.

Nu mergea cu noi la cimitir duminica dimineața, nici seara la plimbare pe dig, și era drăguț cu noi numai cînd cîștiga la joc. Eu și sora mea (María surîse slab) nu eram frumusețile orașului, dar mai mulți tineri ne cereau mîna. Anita avea un decolteu atrăgător și ochi frumoși. Cît despre mine... (María ezită aici o fracțiune de secundă) un prieten din copilărie, fiul unui mare financiar, era pe punctul de a-mi cere mîna, cînd o nenorocire neașteptată ne obligă să rupem orice contact cu lumea exterioară."

Françoise plecă ochii de teamă să nu fie tentată să-l privească pe Simón Cortés, care continua să stea sprijinit de ușă între cei doi ziariști.

„Așa a început... (Vocea Maríei deveni deodată mai fluidă, părea că, în sfîrșit, intra în miezul povestirii). Într-o zi cînd tata nu era acasă, am intrat în apartamentul lui să caut ceva, o carte, cred. Am rămas încremenită, tentată să rîd în hohote, în fața unei pînze cu pete de culori disonante care imitau forme omenești în plin delir. Cu un adînc sentiment de rușine, am închis repede ușa camerei în care numai tata ar fi putut ascunde lucrul acela îngrozitor.

Zilele următoare, din nefericire, n-au adus nici o îmbunătățire în dezordinea mentală a lui Dionisio Valentini, și eu nu îndrăzneam să-mi pun la curent sora cu situația tragică pe care trebuia s-o înfruntăm singure.

Încet-încet, medicul își părăsi clienții lăsîndu-i în voia soartei. În ciuda bolii nervoase care fu cît pe ce s-o dea gata pe Anita, și a faptului că amîndouă ne sacrificam viitorul închizînd pretendenților noștri ușile vilei, tatăl meu, absorbit de ceea ce-și imagina a fi expresia geniului său, se dărui în întregime pasiunii lui pentru pictură."

Pentru prima oară vocea Maríei se voalase. Scoase cu greu din geantă o batistă.

„Scenele pastorale fură puse pe foc. Tata ne obligă chiar să aruncăm lemne peste ele în căminul cel mare din salon, sub pretextul că știam să aprindem focul mai bine ca oricine. Strînse, în ceea ce de atunci numi laboratorul lui, noi pînze pe care eu le consideram insultătoare, pentru stîngăcia desenului, și o obligă pe sora mea, atît de delicată, să se urce pe o scară pentru a agăța una din ele, intitulată «Răzbunarea cravatelor» printre portretele strămoșilor noștri".

Fața Maríei se congestionă, vocea i se încordă, acră, indignată.

„Cu toate că primăverile veneau una după alta, cu toate că în oraș se organizau baluri în cinstea unor strălucitoare personalități străine, cu toate că mereu soseau vapoare, „Vila Soarelui"

rămînea ferecată pentru toată lumea, iar domnișoarele Valentini nu mai fură văzute la promenadă, seara."

María respiră adînc. Era aproape frumoasă, așa, dreaptă, în mijlocul antipatiei pe care se ostenea s-o inspire auditoriului.

„Da. Fără nici o îndoială, nebunia se instală în casă, nebunia care, desfigurînd lucrurile ce ne erau dragi, făcea o caricatură din demnitatea noastră. Pînă și plantele agățătoare își pierdeau orice noimă lîngă obloanele închise. Tatăl meu apreciase totdeauna plantele sălbatice, cele de pe cîmp și de pe dealuri. Ah! n-am să uit niciodată (vocea inculpatei era din ce în ce mai sonoră) cum urîțenia a izbutit, prin penelul lui don Dionisio, să-și arunce asupra noastră balele și excrementele, cum a reușit să ne împroaște cu ceea ce el avea îndrăzneala să numească «artă».

După cum era firesc, nebuniei îi urmă mizeria (María ridică din umeri, pe cînd buzele îi deveneau aspre), da, mizeria secretă a oamenilor de lume, vrednică de milă. Am încercat să-l aduc la rațiune pe cel ce ne dăruise din distracție viața și pe care un egoism nebunesc îl împinsese pînă la alienație, dar în zadar. Numai fratele meu Pablo, care avea un caracter mai blînd, ar fi putut poate să-l miște pe omul care semăna din zi în zi mai mult cu un marinar necioplit. Barba lui, după ce-i invadă gîtul, se unea acum cu părul de pe piet. Picta așa cum bea, fără să se oprească, în murdărie, cu cămașa descheiată, sughițînd de bucurie.

Cît privește servitoarele, ne părăsiseră (adăugă María plecînd capul), în afară de doica mea

Timotea, care mai venea să arunce cîteva găleți de apă prin *patio* și să ne spele rufele mari. Eu și sora mea abia îndrăzneam să ne privim, și doar la slujba de la ora șase, unde eram sigure că nu vom întîlni decît oameni din popor, mai mergeam. Țipetele și hohotele de rîs ale tatei, cînd picta, se auzeau pînă în stradă, cu toată grija noastră de a închide bine ferestrele. Era inutil să ne ostenim pentru a găsi ceva frumos în pînzele lui ; nu reușeam să vedem decît o amestecătură de culori fără formă, traversate de găuri și linii fără sens.

Valentini nu primea pe nimeni, dar nu uita să se arate la fereastră pentru a face glume de școlar pe seama curioșilor care încercau să pătrundă secretul vilei. Minunata privire a ochilor lui pătrunzători, care-o cucerise pe mama, îi speria pe trecători.

«Sînt tînăr pentru prima dată în viața mea», exclama el, cînd încercam să-i facem vreo observație. Și dacă ni se întîmpla să ne plîngem soarta, striga : «N-aveți decît să munciți, domnișoarelor !» și un enorm hohot de rîs îi dezvelea gingiile."

Gîndul Maríei se cufunda într-un trecut arzător, urmă cu fervoare :

„Sora mea nu înceta să se plîngă. Persianele ferestrelor noastre începeau să putrezească și nimeni nu se gîndea să le repare. Ordinea parfumată pe care mama o instaurase pînă și în bucătărie era acum imposibil de păstrat. Interiorul dulapurilor se umezea, hainele erau ciuruite de molii și nu aveam bani să ne acordăm pianul.

Dar nu îndrăzneam să contrazicem fiara care părea să se amuze cu ruşinea noastră.

Într-o dimineaţă, îmbrăcat cu o ridicolă haină de brocart, tatăl nostru a intrat în sufragerie şi ne-a anunţat solemn că are intenţia să se căsătorească."

María se opri, îşi despături batista şi o întinse cu grijă înainte de a şi-o duce la frunte.

„Logodnica lui don Dionisio (continuă apoi, oprindu-şi asupra Françoisei privirea încărcată de un dispreţ liniştit) era o colegă de şcoală a fratelui meu Pablo şi a lui Simón Cortés. Tatăl meu se îndrăgostise de ea fără îndoială pe cînd se amuza deformînd pe pînză chipul bietei fete. N-am ştiut niciodată cum a reuşit străina asta să se introducă în casa noastră. Era de condiţie modestă, fără inteligenţă şi fără gust. Singurul ei merit era că făcuse studii superioare şi aşa se amestecase cu tinerii din societatea bună. Ne-am văzut obligate s-o acceptăm la masa noastră. Tata o iubea. Din nefericire, Françoise nu reuşi să-şi convingă soţul să-şi schimbe cămaşa mai des.

Trebuie să recunosc, pentru a respecta adevărul, că niciodată nu s-a amestecat în discuţiile noastre de familie şi graţie ordinii pe care a ştiut s-o restabilească în casă am putut să ne hrănim cu oarecare plăcere şi să purtăm rochii decente. Dar, în afara acestor virtuţi domestice, n-a făcut altceva decît să-l încurajeze pe tata pe drumul nebuniei, şi am multe bănuieli că ea a fost cea care i-a dat ideea absurdă să se dedice

picturii. În plus, am auzit în mai multe rînduri afirmîndu-se că Françoise avea prieteni comunişti."

Privirile publicului se opriseră asupra Françoisei, unele cu ipocrizie, altele cu manifestă ostilitate.

„Deşi nu reuşeam să ne ascundem antipatia pentru noua-venită, erau momente cînd ne dădeam seama că între Valentini şi această femeie era o perfectă comuniune chiar şi cînd tăceau.

Cînd tatăl meu anunţă într-o duminică dimineaţa că «Vila Soarelui» va fi pusă în vînzare, am crezut o clipă că am să leşin ; dar văzîndu-mi paloarea, spre marea mea surpriză, n-a insistat. Mi se păru că are o altă idee mult mai destructivă decît aceea de a ne lăsa fără adăpost.

Într-o după-amiază de toamnă, am văzut mai mulţi necunoscuţi intrînd în „atelierul" artistului, şi care plecară şuşotind. Păreau bine dispuşi, iar tata rîdea cu rîsul lui sonor de student. Am observat că purta o cămaşă destul de curată şi că barba lui nu oferea un spectacol atît de neplăcut ca de obicei.

A doua zi am aflat că doctorul Valentini organiza o expoziţie cu operele lui într-una din galeriile cele mai reputate. Era culmea nebuniei... Îşi băteau joc de bietul bătrîn. Toate sacrificiile noastre pentru a-i apăra demnitatea fuseseră, deci, inutile ! Ca de obicei, eram singura care putea evita scandalul, era în pericol numele Rosalilor şi viitorul fratelui nostru Pablo care, fiind departe, nu se putea apăra. Trebuia acţionat

repede. Fără să ezit, la miezul nopţii, după ce m-am asigurat, cu multă prudenţă, că toată lumea doarme, am intrat în „atelier“ şi am aruncat toate pînzele care mi-au căzut sub mînă în căminul aprins.

A doua zi, în locul izbucnirii care-o aşteptam, îl văzui la ora dejunului pe tata apărînd gătit cu haina de brocart şi foarte surîzător. Nimic nu putea să mă sperie mai tare decît ochii aceia scînteietori care mă pătrundeau pînă-n inimă. În capul mesei, mai neînsemnată şi mai palidă ca de obicei, era Françoise. Anita chinuia între degete boabele mătăniilor, şi eu eram gata să răstorn ceaşca de cafea cu lapte cînd tata m-a rugat politicos să-l însoţesc în trăsură pînă la promenadă.“

Cu vocea dură şi răguşită, aproape cu furie, María continuă :

„La opt zile după acest autodafe, afişe mari anunţau în tot oraşul «Expoziţia Dionisio Valentini». Se pare că arsesem doar nişte studii şi încercări fără importanţă, pe care însuşi autorul, fără îndoială, mai curînd sau mai tîrziu le-ar fi distrus. Pînzele mari, care urmau a fi expuse, se aflau în siguranţă, de multă vreme, în mîinile negustorilor de tablouri, fără ca eu, care controlam tot ce se întîmpla în «Vila Soarelui», să fi ştiut.

Atunci am înţeles că minciuna şi vulgaritatea vor triumfa întotdeauna asupra onestităţii şi bunului-gust. Şi cu toată decepţia, am avut deplina conştiinţă că eu îmi făcusem datoria.“

În sala unde crepuscupul aducea iluzia răcoarei, nimeni nu se mişca. Povestiea acuzatei a fost urmărită cu interes crescînd. Respiraţia tuturor părea tăiată. Lumea aştepta...

„Nu mică ne-a fost mirarea, surorii mele şi mie, cînd cei mai severi critici de artă, hotărîră, de comun acord, că Dionisio Valentini este un geniu, că opera lui se alătura marilor inovatori, şi că deşi existau unele defecte în compoziţie, pictura asta aducea un suflu de viaţă... (Da, aşa au scris, *un suflu de viaţă !)* în tristul academism în care ameninţa să se înece arta noastră !

Pînzele astea îngrozitoare au fost cumpărate mai ales de străini. De ziua ei, Françoise primi o broşă cu diamante şi două rochii de la Paris. Vinul curgea în cascade, dar persianele nu se reparară şi nu aveam un *centavo* să zugrăvim pereţii vilei. După cîteva zile, în care tata goli fără oprire sticlele de Bourgogne, fericita pereche plecă în călătorie.

Eu şi cu sora mea am rămas într-o casă distrusă, fără să ştim dacă trebuie să ne bucurăm că sîntem singure, sau să izbucnim în plîns. Sosiră veşti de la cei plecaţi, străbăteau lumea... Marele artist frecventa capetele încoronate pe care le întîlnea în drumul său, accepta invitaţiile arhimilionarilor şi întreţinea, într-un mod spectaculos, cîteva actriţe. Toate astea, evident, cu asentimentul Françoisei, a cărei moralitate mi s-a părut dintotdeauna destul de îndoielnică.

S-au întors după trei luni, obosiţi şi foarte irascibili. Ceea ce-ar fi dobîndit prin vînzarea tablourilor viitoare nu le-ar fi ajuns niciodată să-şi plătească datoriile. În plus, Valentini nu

reuşea să-şi reia lucrul şi Françoise, sub mutismul ei, nu-şi putea ascunde dezgustul şi ura."

Privirea pe care María o aruncă mamei sale vitrege de data asta era plină de milă.

„Cu renta modestă rămasă de la mama nu se putea în nici un caz înfrunta noul dezastru. Françoise refuza să gătească. Gura şi fruntea care-i făcea pe unii s-o creadă frumoasă îşi pierduseră prospeţimea. Ce se petrecuse între ei ?... Abuzaseră de plăceri ? Dragostea pentru soţul ei o silise pe Françoise să-i dăruiască sufletul cu totul ? E limpede că Françoise era de origine foarte modestă, dar nici o femeie, în nici o împrejurare nu trebuie să-şi dăruiască fără rezerve absolut totul.

Doica mea, Timotea, murise. Doar un soldat bătrîn, negru, Josué Rosales, care servise sub arme cu bunicul meu, ne mai ajuta să măturăm în *patio*. Aproape în fiecare seară, mai multe luni la rînd, a trebuit să-mi împiedic sora să înghită un tub de veronal. Într-o noapte, biata de ea mi-a mărturisit, între două crize, că se simţea foarte singură şi că ar fi vrut să se mărite. A dus isteria atît de departe, încît m-a făcut responsabilă de celibatul ei.

Dar Domnul cel milostiv nu ne uitase. Fratele meu Pablo se întoarse din Statele Unite. Şi cînd a deschis uşa cea mare a casei părinteşti şi a trecut prin faţa lui Josué aplecat pînă la pămînt, am fost sigură că bunăstarea de care aveam atîta nevoie se va întoarce. De data asta eu i-am amintit cîntecele tinereţii noastre, am deschis ferestrele şi am adus cîteva sticle de la cîrciuma de jos. Pablo era şi mai frumos, mai

sigur de sine. Din nefericire, acest mare visător nu triumfase în cariera lui aşa cum speraserăm ; dar văzîndu-l plimbîndu-se prin *patio*, mi-am dat seama că avea eleganţa teraselor noastre, graţia moale a stofelor noastre, că era un Rosales mai mult decît un Valentini, şi că va lupta trecînd de partea noastră.

Din păcate, fratele meu fusese prea mult timp plecat şi nu prea reuşea să ne înţeleagă suferinţa. Părea chiar că-şi admiră tatăl, avînd amîndoi acea comună înclinare spre plăcere, pe care le-o dă bărbaţilor contactul frecvent cu femeile. După ce ne-a dăruit Anitei şi mie rochii frumoase, aduse din Statele Unite, ne rugă să ne reluăm viaţa mondenă, însoţindu-l. Simón Cortés se întoarse în vilă şi cu el alţi tineri. Nici amabilitatea cam forţată a prietenilor noştri, nici bunătatea lui Pablo nu ajungeau să împrăştie melancolia înrădăcinată în noi de atîta vreme. Pereţii noştri aveau crăpături atît de adînci, că ar fi fost necesar să-i dărîmăm, apoi să-i reconstruim, ca să le smulgem tristeţea.

Fratele meu căuta de lucru şi Simón, care nu mai era tînărul fără ocupaţie de odinioară, rămînea într-un fotoliu, în salonul nostru, ore întregi fără să vorbească, absorbit de gînduri ce ne erau străine."

„Într-o dimineaţă, la micul dejun, Pablo fu cît pe ce să mă doboare sărutîndu-mă deodată pe amîndoi obrajii.

— Papa e un farsor bătrîn ! exclamă cu un rîs care-i micşoră ochii frumoşi de cîine.

— Ce spui ?

Sora mea și cu mine am rămas paralizate de stupoare, niciodată pînă atunci Pablo nu vorbise de tatăl nostru altfel decît cu mare respect.

— Ce-ați auzit, adăugă, instalîndu-se vesel la masa mare și vîrîndu-și în gură dintr-o dată un corn enorm.

— Pablo ! am strigat fără să mă pot opri, ca atunci cînd era copil, nu-l înghiți întreg...

M-a privit surprins și a renunțat, fără să protesteze, la jumătate din corn. Apoi a urmat :

— Am descoperit, am înțeles... e extraordinar ! Ce tip, orice s-ar spune !

Îl priveam țintă.

— Dar de cine vorbești, Pablo ?

— De papa. A dat de o metodă, și eu i-am descoperit-o. Cît se poate de simplu, de altfel, trebuie doar să te gîndești.

— Explică-te.

— Bine. Ceea ce pictează el e viața de toate zilele, cu obiectele și personajele ei. Dar nu le pictează cum le vede, ci cum le visează... Și ce e într-adevăr excepțional, e că visează tot timpul sau cel puțin visa...

Pablo se întrerupse brusc și o umbră îi trecu pe față. Urmă cu tristețe :

— Evident, niciodată nu ești stăpînul viselor tale.

L-am tras ușor spre mine, cum făceam altădată în miez de noapte, cînd mă chema să-mi povestească coșmarurile.

— Nu înțeleg, Pablo.

Mă privi lung și continuă strîngîndu-mi cu putere mîinile :

— Ascultă-mă bine, María, e foarte simplu : te așezi în fața pînzei, încerci să-ți amintești, sau, mai curînd, să-ți prelungești visul, să rămîi în starea aceea de rigiditate, cînd te simți pătruns de însăși esența vieții și a morții... și lași pensula liberă...

— De unde știi toate astea ?

— Am încercat.

De data asta m-a cuprins neliniștea, de parcă o prăpastie s-ar fi deschis la picioarele fratelui meu, o prăpastie pe care nu o așteptam... M-am agățat de brațul lui să-l opresc. Dacă Pablo, care avusese întotdeauna o înclinație exagerată spre poezie, intra în jocul tatei, era sigur pierdut. Fără să mă uit la sora mea, am simțit că gîndea la fel.

Pablo, inconștient, fără să ne observe neliniștea, ne luă de mînă și ne duse în camera lui. Pe un scaun de răchită, expusă în plină lumină, stătea o pînză, ca pentru a ne sfida. Culoarea era încă umedă și ar fi putut fi, într-adevăr, opera tatei.

— Cu toate astea, se deosebește, spuse el, după o clipă de gîndire. Nu știu exact cum, dar se deosebește.

— Da, spuse sora mea ; e mai juvenil.

— De ce mai juvenil ? exclamă Pablo. Ce înseamnă mai juvenil ? Sînt aceleași pete de culoare suprapuse transparent, același tip de arabescuri, aceleași cercuri interogative, negrul aruncat atît de tipic, încît...

— Pablo !

— Te asigur, María. L-am studiat pe tata pînă-n măduva oaselor, am auzit aceleaşi sunete, ca şi el, am...

— Taci !

A tăcut şi a ridicat din umeri a nedumerire.

— De ce, întrebă Anita, nu pictează casele noastre frumoase, ţăranii atît de pitoreşti, promenada cu vapoarele ? De ce pictează ororile astea ?

— Pictează casele şi vapoarele noastre, nu face altceva.

M-am temut pentru raţiunea fratelui meu. Începuse prin a glumi, anunţîndu-ne că a descoperit „reţeta Valentini", şi iată că, deodată, se lua în serios ; buzele-i tremurau şi faţa-i era contractată, ca înaintea unei crize.

— Pictează vapoarele noastre frumoase, numai că o face cu ardoare, cu minunata lui ardoare de animal rănit.

— Ce tot spui, Pablo ? Eşti nebun ! Nimeni nu l-a rănit, toată viaţa lui e o imensă comedie, ne ruinează, şi tu îndrăzneşti să spui că e rănit, îndrăzneşti să ne insulţi, tu...?

Îmi ieşisem din minţi. Pablo îşi pierdea capul şi trecea de partea duşmanului. Iată, trebuia să lupt din nou, tocmai cînd începusem, în sfîrşit, să am iluzia unei păci. Poate că era un destin să n-am în jurul meu decît bolnavi.

Pablo, în pofida acestor noi experienţe în domeniul artei, nu părea să dea prea multă importanţă descoperirii sale, tratînd-o ca pe o glumă. Se mulţumi să-l privească pe tata cu un fel de complicitate, şi eu, îndurerată, observam

cum, în gesturile şi expresiile lui, originea sa italiană devenea din ce în ce mai evidentă.

Mizeria părea că se întorsese definitiv în vilă. Valentini părea golit de talent, iar pensulele părăsite. Cîteodată ne fixa cu o privire impregnată de amărăciune, mult mai greu de suportat decît, înainte, acele cîntece de beţiv.

Pînă şi Françoise îl exaspera. O gonea de lîngă el cu violenţă, şi ea rămînea la fereastra din salon zile în şir, cu o broderie în mînă, aşteptînd ca el să o cheme.

Simón ne vizita în fiecare zi, ne aducea prăjituri, păsări şi băuturi, şi se aşeza lîngă Françoise, care abia dacă-l învrednicea cu o privire. Pablo nu găsea nici un serviciu care să fie destul de interesant pentru un inginer format în Statele Unite.

Atmosfera era foarte încordată şi tata refuza să-şi redeschidă cabinetul ; totuşi singura soluţie rezonabilă asta era, pentru că vechii lui clienţi îl căutau mereu, noua lui reputaţie de artist îi atrăgea, numărul curioşilor fiind mare.

«Nu şi nu ! strigă într-o zi cu ochii scoşi din orbite. Să mă lăsaţi în pace ! N-am să fiu medic, atîta timp cît mai cred că sînt artist.»

Şi fraza asta, aruncată de tata ca o ameninţare, avea să-mi sugereze marea idee care ne-a salvat."

María se opri să-şi tragă răsuflarea. Îşi regăsise aerul maiestuos şi înfrunta duşmanul cu pieptul îndreptat înainte, aidoma busturilor de marmură ale strămoşilor ei, din adîncurile

coridoarelor. Între degete, batista-i devenise un ghem umed. Spuse :

„Într-o dimineață m-am trezit cu sufletul plin de o mare speranță. Am alergat spre bibliotecă, știam că fratele meu se închidea acolo pentru a citi tratate de pictură, căci acum descoperise că dintotdeauna dorise să fie pictor.

— Pablo, i-am spus cu blîndețe, mîngîindu-i părul, lucru care-i plăcuse de mic, acum știu ce-i de făcut. Ascultă-mă : tata nu mai are nimic de spus, e sfîrșit... Sîntem, din vina lui, reduși la mizerie și ridicol. Ei bine, tu ești cel care ne va salva...

Fratele meu m-a privit ca pe un copil care delirează și mi-a sărutat afectuos mîna.

— Pablo, tu ai să preiei moștenirea tatei.

— Ce moștenire ?

— Ai să fii pictor.

— Ești nebună, María !

— Visezi să pictezi și nu îndrăznești ! Ți-e frică de tata și de mine. Te stăpînești ! Ei bine, ajunge ! Trebuie să începi să lucrezi, da, da, nu mă întrerupe ; cînd tata va vedea ce ești în stare, o să fie încîntat să se vadă retrăind în tine și va lăsa cîmp liber lui Pablo Valentini...

Fratele meu clătină din cap cu tristețe, începu să pășească prin odaie.

— Niciodată, María, niciodată. Ești orbită de propriul tău orgoliu și nu-l mai vezi pe al tatei, care e nemăsurat.

— Tu ești cel care greșește. Nu așteaptă decît asta, te asigur. Știe că te ascunzi, dar că arzi

de dorința de-a te exprima. L-am observat, Pablo ; te spionează, te adulmecă cu un fel de beție.

— Dar, María, publicul o să spună că ne batem joc de el. Dacă pot face și eu ce făcea tata, înseamnă că e vorba de o rețetă, ori rețetele nu au nici o valoare.

— Te gîndești prea mult. Nu te mai gîndi atît, i-am spus cu blîndețe. Nu știu încă ce o să hotărîm, dar sînt sigură că trebuie să începi să pictezi.

— Dar, încercă să protesteze, nu era decît un joc...

— Nu, Pablo ; era adevărat."

„Totdeauna am avut asupra fratelui meu mai mic un puternic ascendent. N-a trecut multă vreme și a început să lucreze. Îl asigurasem că luam asupra mea toată răspunderea și că, orice s-ar fi întîmplat, aveam să-l acopăr. Întărit de această garanție, cînd tata dormea, Pablo se furișa în «atelierul» părăsit și studia îndelung fiecare pînză. Cîteodată chiar răzuia cîte una, apoi se căznea o mulțime să imite procedeul.

Numai noi doi știam. Tata nu mai vorbea și bea fără încetare. Își petrecea timpul înfofolit într-un halat, pe un șezlong, iarna și vara. Françoise, alături de el, suferea în tăcere, fără să ceară vreun ajutor. Cîteva luni mai tîrziu, Pablo ne deschise, Anitei și mie, ușile propriului său atelier, și am putut admira, agățate de pereți, în lumina clară de septembrie, 50 de pînze a căror forță coloristică era înnebunitoare.

Aveam înaintea ochilor coşmarurile lui Dionisio Valentini realizate cu vigoarea veselă a fiului său, Pablo.

În acel moment am simţit că se întîmplă un lucru inevitabil de măreţ, şi pentru prima dată am crezut în pictura aceasta.

— Ai să faci o expoziţie, Pablo.

— Niciodată.

— Nu-ţi face griji, am să-l anunţ eu.

Lîngă mine, Anita tremura de frică.

— Să-i spui că eu n-am ştiut nimic, mă imploră.

Pablo, în picioare între noi două, nu ştia nici ce să spună, nici ce să facă. Dominat de un acut sentiment de vinovăţie, se înroşea într-una.

— Ai stat în atelierul lui, nu ? Ei bine, dacă l-ai putut studia, diseca şi descoperi, acum trebuie şi să-l poţi privi în faţă cu îndrăzneală, i-am spus.

— L-am furat, María, repeta mereu. L-am furat. Da, temele lui, maniera, culorile. Şi asta nu e tot : i-am spionat cele mai intime manifestări, i-am furat pînă şi gusturile. Nu-ţi dai seama, dar e dezgustător !

Am fost întrerupţi de o voce care venea din spatele nostru :

— De ce acest tînăr nu ar putea face o expoziţie ?

Era vorba catifelată a tatei, cea din zilele în care ne pregătea una din izbucnirile lui.

Stătea alături de fiul său, mai înalt şi mai întunecat, lovindu-l uşor pe spate, cu buzele deschise peste dinţii puternici şi strălucitori.

— Am urmărit evoluţia lucrului tău, spuse, şi am făcut-o cu mult interes. Ţi-am cercetat chiar şi unele greşeli puţin cam... cum să spun ?... ei, greşeli proprii tinereţii ! Dar te aprob. N-ai de ce să te ascunzi. De ce tot misterul ăsta, prietene ? E oare o ruşine să fii artist ?

Ca pentru a-l încuraja pe Pablo, rîdea într-una, mîngîindu-şi barba cu degetele scurte. Pablo, acum liniştit, se sprijinea de şevalet şi muia distrat o pensulă mare într-un vas cu vopsea neagră.

Tata i-a luat pensula din mînă şi a examinat-o cu atenţie.

— E din păr de samur, nu-i aşa ? Foarte bine. Bună calitate.

Şi fără grabă, cu gesturi largi, se instală pe o banchetă şi începu să deseneze literele propriului său nume în josul fiecăruia din tablourile fiului său, fără ca eu, Pablo sau Anita, să facem ceva pentru a-l împiedica.“

María tăcuse şi acum privea bara cu ochi dilataţi.

„Restul îl ştiţi, spuse articulînd cu greutate. Pablo a refuzat să mai rămînă cu noi şi s-a întors în Statele Unite. Cred că forţîndu-se să-i semene tatei, se îndrăgostise de Françoise. A părăsit-o totuşi, lăsînd-o iubirii constante a lui Simón şi-a plecat, fără să ştie bine dacă în toată povestea asta a fost victimă sau călău. Cîteva luni mai tîrziu, în Mexic, şi-a pierdut viaţa într-un accident în munţi.

Această moarte neaşteptată a fost pentru tata o lovitură grea, dar n-a schimbat însă nimic din felul lui de viaţă. Un nou surîs totuşi lumina cîteodată faţa artistului care, în linişte, părea să aştepte ceva. Françoise nu mai avea nici o putere asupra omului pe care dragostea îl părăsise. A murit într-o dimineaţă de aprilie, şi mi-a cerut să-i dau să miroase o creangă de verbină dintr-un vas de pe masă.

Şi casa noastră, domnilor, a continuat să fie aceeaşi : solemnă şi ferecată."

María coborîse pleoapele. Deschise uşor gura pentru a continua istorisirea, dar o împiedecă un acces de tuse care îi congestionă faţa. Îşi scoase batista pentru a şi-o duce la ochi, dar umezeala bucăţii de dantelă o supără, fără îndoială, căci renunţă s-o folosească şi o ascunse imediat în poşetă.

„Cu toate că restrînsul nostru cerc de prieteni a insistat foarte mult (continuă María), Françoise a refuzat să se căsătorească cu Simón Cortés. A preferat, nu se ştie de ce, să rămînă credincioasă amintirii omului care n-o făcuse fericită. Cred că dorinţa de a fi văduva unui mare artist a jucat un rol esenţial în această hotărîre.

Am trăit cîtva timp din sumele mizere obţinute din vînzarea unor pînze ale tatei. Văduva mergea din galerie în galerie, din minister în minister, fără să obţină altceva în afară de promisiuni. Atunci m-am hotărît să încerc să vînd tablourile lui Pablo. Explicaţia era uşor de dat : Valentini, crezînd cu tărie că artistul nu

trebuie să fie bogat, ceruse moştenitorilor să lanseze tablourile pe piaţă abia după moartea lui.

Dumneavoastră ştiţi ce senzaţie a făcut în ţara asta prima expoziţie de Valentini falşi şi ce succes au avut tablourile vîndute în străinătate. Mulţumită lor, numele de Nicaragua a devenit cunoscut, aproape celebru.

Averea sfîrşi prin a ne aduce respectul pe care-l meritam. Françoise nu îndrăzni să facă nici o obiecţie, şi păstră secretul. «Vila Soarelui» a fost reparată şi zugrăvită ca pe vremea bunicului. Ne-am recăpătat scaunele de catifea din primul rînd al catedralei.

Şi astfel, domnilor juraţi, graţie geniului tatei şi talentului mare al fratelui meu Pablo, am putut, fără să prejudiciem pe nimeni, să ducem iar o viaţă confortabilă, al cărei gust îl uitasem."

María tăcu, privi fix bara, apoi încheie cu glas puternic :

„N-am comis nici o înşelăciune, domnilor ! Tablourile astea fac sau nu onoare Republicii Nicaragua ? Da, nu-i aşa ? Ei bine, ce importanţă are pentru dumneavoastră dacă sînt de Dionisio sau de Pablo, din moment ce sînt de Valentini ?"

În sală se lăsă o tăcere pe care nimeni nu o întrerupse. María îşi spusese ultimul cuvînt. Obloanele vilei, cu toată gloria, continuau să fie de nepătruns şi, ca şi ele, sufletul ei nu dezvăluise decît ce a vrut să dezvăluie, pentru ca apoi să se închidă din nou, de data asta pentru totdeauna.

Judecătorul deschise gura, se înclină spre auditoriu şi aruncă o privire nehotărîtă juriului.

Françoise văzu în jurul ei brațe care se întindeau, capete clătinîndu-se. Cineva tuși, altcineva scuipă, amîndoi pentru a se destinde. Nimeni nu îndrăznea să emită vreo părere, înainte de a o auzi pe cea a vecinului.

O oră mai tîrziu, María Valentini a fost eliberată, după ce fusese declarată nevinovată. Françoise își văzu fiica vitregă ridicîndu-se fără un surîs și ieșind în lumina crepusculară, cu fruntea sus, întovărășită solemn de sora ei și urmată de un servitor negru, numit Josué.

Traversară piața fără să încerce să se ascundă printre palisandri și fără să asculte murmurele cercului de ură care îi înconjura.

Doctorul Delgado făcuse semne văduvei să-l aștepte în holul tribunalului. Se izbi de ziariști, apoi se îndreptă spre ea și-o întrebă luînd-o de braț.

— Cînd te căsătorești, Françoise ?

— Eu ? Niciodată !

— Haide, fiica mea, cred că n-ai să te agăți la nesfîrșit de onoarea de-a fi văduva lui Valentini, ai doar 35 de ani...

Françoise îi surîse cu milă acestui om binevoitor ; și el văzu, fără-ndoială, expresia unei mari tării de caracter, căci se înclină fără o vorbă și o sărută pe frunte.

— E bine așa, spuse, e bine, îți mulțumesc. Eu i-am purtat lui don Dionisio o adîncă admirație.

Magistratul se îndepărtă, gata să dispară în înserare ca toți ceilalți, cînd se opri deodată și

se întoarse lîngă Françoise, care se așezase pe o bancă din piață.

— Nu știu de ce natură e vinovăția Maríei, spuse, dar știu că e vinovată și că e vinovată pînă-n fundul sufletului.

— Dumnezeu s-o aibă în pază !

— Da, Dumnezeu s-o aibă în pază.

Françoise nu avea să-l mai întîlnească pe doctorul Narciso Delgado, onorabil magistrat din capitala Nicaraguei.

Povestiri din America

CONDAMNATUL

Christianei Casasus

Nimic, nici o voce omenească, nici un lătrat de cîine n-a salutat sosirea noastră în piața din Tepostlán. Pentru a ajunge în orașul ăsta trebuise să traversăm o landă muntoasă și să escaladăm cu greutate și oarecare risc un drum deschis de curînd, pe care era încă imprudent să te aventurezi. În opt ore de soare ucigător, reverberația mereu reînnoită a fortărețelor care, în final, se dovedeau a fi roci suprapuse, ne dăduse halucinații. Străbătuserăm kilometri de pămînt ars și inospitalier, pentru a ne regăsi, în fine, în fața bisericii a cărei fantasmagorică existență continuă să fie comentată de mințile raționale. În piața mută a unui oraș de paie și lut, în aerul înghețat al serii, singurul lucru care părea să aibă într-adevăr viață : catedrala din Tepostlán.

Uimiți de tăcerea aproape ireală care ne primea, am făcut cîțiva pași printre eucalipți. Din spatele unui grup de trunchiuri de arbori, ne atrase atenția un zgomot straniu, ceva ca o rostogolire, ca o avalanșă de dimensiuni reduse, urmată de alte rostogoliri succesive. Mașinal, ne-am

luat după un cîine galben care, fără să ne privească, se strecură printre picioarele noastre și ne conduse spre locul de unde venea zgomotul.

La marginea pieței, în umbra unui acoperiș de paie susținut de patru stîlpi, ceva care părea o palisadă de trunchiuri de copac se mișca încet spre noi. Am văzut atunci vreo cincisprezece oameni strînși unii într-alții în jurul unei porțiuni de nisip, unde aruncau zaruri mari de piatră. Oamenii ăștia, care nu și-au întrerupt jocul la sosirea noastră, nu întoarseră capul nici măcar atunci cînd ne apropiarăm de ei. Pălării mari din paie le acopereau ochii, în timp ce mîinile lor mici, roase de lepră, se ridicau ritmic deasupra capetelor pentru a-și arunca jucăriile înainte.

— Demoni ! exclamă Justo. Oamenii ăștia n-au văzut niciodată un alb și nu se obosesc să afle dacă sîntem ucigași sau fantome.

— Consideră probabil că n-avem de ce să ne amestecăm în lucruri care nu ne privesc, am spus.

„Americanistul“ ridică din umeri. Interesul lui profesional pentru indieni, ca întotdeauna, sfîrșea prin exasperare în fața nepăsării lor.

— Bestii rănite... spuse întunecat Alberto.

— Dar unde sînt femeile ? am întrebat, enervată de reflecțiile tovarășilor mei care îndurau oboselile și necazurile fără să clipească, și a căror simpatie pentru azteci mi se părea excesivă.

— Îmi închipui că sînt pe munte, la lucru, spuse Justo.

— Ce fel de lucru ?

— La recoltă ; e vremea recoltei...

— Recoltă de ce ?

Bărbații nu răspunseră. Era greu de închipuit că s-ar putea recolta ceva comestibil într-o stepă atît de descărnată ca asta în care ne aflam.

Mă simțeam rău, îmi era frig, frig ca unui copil care vrea să fie culcat. Atmosfera acestui sat la care ajunsesem după mii de eforturi, la care visasem luni de zile și a cărei istorie sosea la noi în variante contradictorii, ne alunga înapoi spre drum.

— Miroase a primejdie, Justo, am spus, cît mai inexpresiv posibil. Ce rost are să mai stăm ? Amintește-ți că am fost sfătuiți să nu venim aici...

— Ce riscăm ? spuse Alberto calm.

— Voi nu vedeți că atmosfera asta nu-i normală ! Tăcerea asta e prefăcută, ne spionează... Îmi amintesc, apoi, că María, colonelul, e cunoscut pentru cruzimea sa.

Chipurile dezolate ale tovarășilor mei, convinși că făcuseră minuni, opriră brusc în mine ceea ce amenința să fie o criză de nervi.

— Hm ! am spus. Ce-i Tepostlán ? E irațional să te temi de un zeu mort de atîta vreme, chiar dacă se hrănea cu carne de om...

Tonul vocii mele, fără îndoială, trebuie că era jovial, căci Alberto se apropie și mă îmbrățișă recunoscător. Justo nu spuse nimic. Privea atent fațada clădirii ciudate din fața noastră. În orașul mort, care-și datora numele unui zeu înspăimîntător, iezuiții construiseră o mănăstire a cărei arhitectură oferea neașteptate ciudățenii. Lăsați

ades de capul lor, indienii profitaseră de neatenţia stăpînilor pentru a da frîu liber urii lor, cînd dînd sfinţilor spanioli trăsături de diavoli sau de indigeni, cînd înfăţişîndu-i devoraţi de cîte o puma cu surîs triumfător.

Deasupra marelui portic, în centrul faimoasei faţade, o pereche, care probabil simboliza păcatul, exhiba o goliciune aproape agresivă. Între evanghelişti şi madone, un Adam bine hrănit, stătea alături de o Evă cu siluetă languroasă. Obişnuiţi cu arbitrarul spaniolilor, tovarăşii mei au rămas la fel de surprinşi ca şi mine, văzînd aceste trupuri luxuriante care păreau să încoroneze poarta unui loc consacrat mai mult unor plăceri pămînteşti decît mistice.

Nici un slujitor al Domnului nu veni să ne întîmpine. În spatele munţilor întunecaţi soarele apunea încet şi doar în depărtare se auzea zgomotul unui joc de zaruri. Poarta centrală a catedralei din Tepostlán era deschisă. Doi bătrîni cu buze roase, văzîndu-ne, fugiră dînd semne de groază.

— Priviţi pe cei morţi fugind de cei vii ! exclamă Justo.

Şi Alberto comentă întîmplarea cu un rîs care, în marea încăpere a lui Dumnezeu, sună fals şi prostesc.

În jurul nostru, pe pereţii pictaţi cu foi de aur, ciorchini de îngeri atîrnau printre covoare şi candelabre.

Aici se afla credinţa nouă, bogată în cruzimi inutile, atît de dragi spaniolilor conquistei, insuflînd oroarea în minţile debilitate ale ultimilor

azteci. O singură statuie îmi atrase în mod serios atenţia, şi a fost cît pe ce să-mi împrăştie proasta dispoziţie, prin dureroasa modestie a atitudinii ei : într-o nişă de lemn pictat, în umbra unui altar lateral, se arăta un Crist care, stînd în picioare, îşi oferea braţele supliciului crucii ; şoldurile trupului îngust, stigmatizate, purtau nişte pantaloni de catifea neagră care se strîngeau pe glezne. Avea ochii afundaţi foarte tare în orbite şi mergea fără să înainteze vreodată, îngrozitor de sărman, pe un pămînt semănat cu pepite de aur şi cuie. Bărbia îi era foarte alungită, ca o bărbie de rege... Cineva se milostivise de mizeria trupului său şi-l îmbrăcase.

Am căutat uşa galeriei care da în *patio*, pentru a scăpa de obscuritatea ale cărei fantome ameninţau să mă scoată din minţi. Mirosul de ceară, amestecat cu cel, răspîndit în aer, exalat de rănile bolnavilor, începea să-mi provoace greţuri. În curtea interioară a mănăstirii am regăsit cerul, cerul cel adevărat, fără auriturí şi bagatele. Cu toată dorinţa mea de libertate, mă simţeam parcă urmărită de amintirea pletelor Magdalenei. Nu-mi aminteam totuşi să fi văzut vreo icoană a acestei sfinte. În ce colţ al bisericii era şi de ce îmi înconjura astfel gîtul, cu o căldură neobişnuită, care-mi cobora de-a lungul braţelor ? Eram gata să mă las pradă unui gînd erotic, cînd chipul aspru şi gol al unui preot mă opri la capătul coridorului .Omul ăsta stătea nemişcat pe o coloană de aur, îmbrăcat în straie de ecleziast, păzit de o vergea cu zimţi de fier. În privirea lui strălucea o febră inchizitoare. Sub

picioarele încălţate grosolan în negru, i-am citit numele scris cu litere mari : IGNACIO DE LOYOLA. Şi iarăşi, ca atunci cînd intrasem, mă cuprinse frigul.

Cînd m-am întors la prietenii mei, i-am găsit stînd chinciţi pe vine, în faţa unui zid în ruină, privind fix ceva ce eu nu puteam să disting. Alături de ei, în picioare, un metis, cu o daltă în mînă, le povestea ceva care făcea să strălucească ochii lui Justo.

— Vino odată ! mi-a strigat Alberto. Ai să vezi un lucru uimitor.

Eu eram încă buimăcită de privirea Cristului meu de lemn, ca şi de cea a reprezentantului său înconjurat de lănci aurite. M-am apropiat, şi de sub un strat de piatră albă şi ciment, am văzut apărînd cîteva personaje de pe pereţii construiţi cu 500 de ani în urmă pentru înalta glorie a Spaniei... Capete de cai, cerşetori, cruci înălţate, guri deschise... un popor întreg ţîşnea sub privirile mele şi se grăbea să invadeze, înarmat, coridoarele mănăstirii.

— Da, spuse Justo cu emoţie, nu încape nici o îndoială, sînt frescele pînă acum pierdute, de care vorbesc memoriile.

Îşi trecu prudent o mînă peste faţa unui sacerdot călare. Americanistul, foarte palid, trăia unul din marile momente ale vieţii lui.

— Domnul acesta, spuse Alberto, arătîndu-l pe metisul nemişcat, este însărcinat cu redescoperirea acestor personaje îngropate cu secole în urmă de prostia omenească.

— Epifanio López, la ordinele dumneavoastră, spuse omul, înclinîndu-se.

Mulţumit că-şi spusese povestea, părea dornic să-şi reia lucrul. Şi cum eu îl priveam prietenos, cu interes, spuse :

— De cinci ani lucrez la peretele ăsta.

— Şi mai aveţi mult ? întrebă Alberto.

— Oh, da ! Toată latura asta şi cea din fund, dacă mă ajută puţin norocul.

— Şi apoi ?

— Apoi... avu o clipă de ezitare, depinde de viaţa sau moartea domnului preot.

Am fi vrut lămuriri mai clare, dar omul tăcuse.

— Nu vă ajută nimeni ? întrebă Justo.

— De ce să mă ajute ? Sînt singurul alb sau, mai bine zis, singurul, afară de domnul preot.

— Ceilalţi preoţi sînt indieni ?

— Nu există alţi preoţi.

Omul începu din nou să ciocănească piatra, fără să ridice capul. Chipul lui brun era inexpresiv. Buzele îi tremurau puţin la fiecare din loviturile uşoare şi regulate care făceau să sară stratul de ciment lipit pe piatra netedă, descoperind figurile monarhilor şi soldaţilor ce trebuia extrase vii din trecut. Prietenii mei priveau dalta alergînd printre pînze de corăbii şi picioare de călăreţi, fără a îndrăzni să-l întrerupă.

— Nevasta mea a plecat acum opt luni, spuse metisul, fără să se oprească din lucru. Cum noi tăceam, continuă cu fraze scurte, parcă ar fi vorbit pentru sine. Era foarte frumoasă... a tre-

buit să fugă... noaptea, pe un măgar... N-am vești de la ea. Dar poate dumneavoastră...

Se întrerupse să-și șteargă sudoarea de pe frunte. Prietenii mei înclinară capetele în semn de aprobare. Epifanio López își reluă lucrul cu vigoare rennoită, ca și cum deodată i s-ar fi ivit posibilitatea unei bucurii.

— De ce n-ai plecat și dumneata cu ea? am riscat.

Mă privi cu îndurerată mirare.

— N-are toată lumea soarta mea, spuse, arătînd cu mîna pereții care-i descoperise. Și adăugă cu mîndrie: Ca să pot studia, am îngropat leproși în Mexic vreme de șase ani. Știam de un oraș uitat, în care nimeni nu se gîndea să caute minuni... Fiindcă sînt minuni, doamnă! Vocea lui, foarte puternică acum, se făcu acră. Dumneavoastră poate nu vă dați seama, dar eu reconstitui lumea lui Dumnezeu în fiecare zi...

Se opri să tușească; accesul a fost destul de lung și puțin sînge i se prelinse din gură.

— N-ar fi trebuit s-o aduc aici pe Guadalupe... Asta e, spuse. Șefii satelor astea sînt toți la fel... Colonelul María nu-i mai rău ca alții, dar trebuie să mărturisesc, soția mea avea mai mult de un sfert sînge alb.

Tuși din nou și-și reluă lucrul. În curtea mănăstirii tăcute, ciocăniturile lui aveau sunete de clopot.

— E sigur, sînt condamnat, adăugă. Mai curînd sau mai tîrziu, or să mă omoare...

— Dar, spuse Justo, nu înainte să-ți termini lucrul, nu-i așa?

— Îmi urăsc munca... Oamenii ăștia detestă frumusețea, fie că-i vorba de o operă de artă sau de o femeie... Oamenii ăștia sînt făcuți să ucidă.

— Și atunci?

Avu un surîs răutăcios, care-i întunecă obrazul.

— Dumneavoastră mă întrebați ce mai așteaptă ca să se răzbune? De ce nu mă omoară imediat?

Alberto își suflă cu zgomot nasul. Se lăsă o tăcere stînjenitoare.

— Ei bine, continuă López, pentru că nu îndrăznesc; cît trăiește preotul, care e alb, ca mine, n-or să mă omoare. Se tem de Dumnezeu.

— Dar n-au nici un motiv să-l omoare pe preot, nu? am spus eu tare.

— Depinde... Cîteodată sînt morți naturale; chiar și aici se-ntîmplă... Vara, prin părțile astea mîncarea e rară... Și apoi mai sînt bolile și căzăturile în prăpăstii.

Metisul surîse din nou răutăcios. Tusea lui, întretăiată de scuipături, însoțită de ciocăniturile care ridicau un praf înăbușitor, era de nesuportat.

— Și apoi mai sînt și caii! spuse, dar de data asta fără să ridice capul sau să rîdă.

Eu și tovarășii mei nu îndrăzneam să ne privim. Ce voia să insinueze?

Venise timpul să plecăm, călătoria care ne aștepta era lungă și primejdioasă.

— Numai să am timp să termin... spuse metisul, cu voce răgușită. Restul nu are importanță.

Şi pe cînd ne luam rămas bun de la el, cu calde felicitări şi urări de succes, metisul adăugă cu vioiciune, privindu-ne pentru prima oară deschis :

— Se numeşte Guadalupe Obregón, nu uitaţi. Strada Amazona 8. Spală rufe la nişte americani.

În piaţă, aproape se înnoptase. Indienii îşi lăsaseră jocul şi stăteau nemişcaţi, jos sau în picioare, sprijiniţi de pereţii caselor.

Cînd ne pregăteam să ne urcăm în maşină, ne surprinseră ţipetele îngrozite ale unui copil, urmate imediat de alte ţipete de adulţi care, în spatele nostru, umplură piaţa de spaimă. În stînga bisericii, sub chioşcul de paie, un trup negru căzut în praf, cu braţele în cruce, se arăta privirilor unei mulţimi de nefericiţi care gemeau în jurul lui, fără a îndrăzni să-i dea ajutor. Am auzit îndepărtîndu-se, vesel şi neobişnuit, galopul unui cal.

Justo se apropie de necunoscut, îi luă pulsul, îi încrucişă braţele şi îi închise ochii. Nimeni nu se mişcă. Bărbaţi desculţi, pierduţi în mantalele lor, tremurau, îşi făceau cruce şi priveau spre cer... Copiii scoteau limba şi făceau gesturi obscene ca să-l alunge pe „Cel rău". Mortul era încălţat cu pantofi grosolani şi, de sub sutana sfîşiată, un şuvoi gros de sînge îi ţîşnea din piept.

— Are toracele strivit de un cal, spuse încet Justo. Haideţi.

Ca să ajungem la maşină a trebuit să mergem de-a lungul zidului mănăstirii. Între două şiruri de salcîmi, un chip plin de tristeţe atroce ne

aştepta. Metisul nu ne făcu nici un semn de chemare sau de revoltă. Am observat că avea o bărbie prelungă, ca în portretele de regi. Unde mai văzusem un chip asemănător ? Justo îl invită cu un gest să ne urmeze fără să mai piardă timp. Dar el surîse pentru prima dată de la întîlnirea noastră şi refuză cu mîna.

Eu aveam membrele îndurerate, şi ajunsă în automobil a trebuit să mă lipesc strîns de tot de trupul soţului meu, pentru ca să pot crede din nou în căldura lumii.

INTRUSA

(Mitul guaraní al iederei)

Lui *Enrique Pichon Rivière*

Văzîndu-l pe Naró ieşind din coliba lui, *el cacique* [1] Mburuvichá îşi simţi sufletul cuprins de o adîncă milă pentru nepotul său. Cel mai puternic şi mai destoinic dintre supuşii lui, cel care înlocuise plăcerile războiului, acum inutile, cu cele ale izgonirii păsărilor şi ale luptei cu heringii mlaştinilor, tînărul pe care femeile îl urmăreau îndelung cu privirile cînd pleca pe rîu cu barca lui de trestie, Naró, cel mai frumos copac din codrul lui Mburuvichá, mîndria unui trib bogat şi paşnic, trebuia să moară.

Era cald sub cerul cenuşiu, pe malul bătrînului rîu. *El cacique* apucă arcul şi porni pe urmele fiului surorii sale. Cîteva păsări trecură în zbor greoi pe deasupra capului său albit de biruinţi şi îndatoriri. Era cald sub cerul cenuşiu, şi pămîntul în jurul învingătorului era aproape pustiu.

Mburuvichá aşteaptă ca nepotul lui să intre în pădure, căci tînărul avea obiceiul să se oprească

[1] Conducătorul unui trib indian.

între trestii, într-un mic luminiş, unde găsea întotdeauna fie o pisică sălbatică, fie vreo viperă adormită.

„Nu-i decît un copil! gîndi *el cacique*. E fiul surorii mele... Tupá [1] să mă aibă în paza lui!"

Şi săgeata, zvîcnind din mîna şefului, străbătu aerul cenuşiu şi pătrunse iute şi adînc în spatele înclinat al vînătorului, care se prăbuşi scrîşnind printre trestii.

Cum se întîmplă de obicei în acest ţinut, în plin anotimp al soarelui, rîul crescuse mult. Spiritul potopului era fără îndoială nemulţumit de inactivitatea oamenilor pe care victoria îi făcuse fericiţi, şi care, soldaţi străluciţi în alte timpuri, îşi petreceau acum timpul chinciţi sub ramurile împreunate ale palmierilor, ţesînd lîna sau împletind plase de pescuit. Moale şi întunecat era pămîntul sub paşii lui Mburuvichá, dar şeful se silea să nu se-ntoarcă în coliba goală... „Dacă băiatul ăsta a minţit, hotărî, e drept să moară, iar dacă a spus adevărul, tot e drept să moară, pentru că adevărul ăsta era menit să mă chinuie. Naró este acum al nopţii, îşi repeta, pe cînd se îndrepta către cîmpie. Puterea lui o să-mi pătrundă trupul... Am ridicat mîna împotriva lui şi, sfîşiindu-i carnea, am lăsat să-i ţîşnească tinereţea... Spiritele vor preface leşul lui în cenuşă, iar pielea catifelată mi-o vor da mie, pielea întinsă pe care i-a dat-o sora mea."

Umblă mult, cu mers greoi, pe pămîntul pustiu care înconjura pădurea. În urma lui rămînea

[1] Zeul-Soare al indienilor guaraní (n.a.)

satul, singur şi încrezător în judecata bătrînului. Dacă locuitorii lui l-ar fi văzut pe Mburuvichá aventurîndu-se astfel, neînsoţit, în afara graniţei domeniilor sale, l-ar fi făcut să se întoarcă. Sfatul bătrînilor trebuia să vegheze la siguranţa stăpînului.

Dar *el cacique* nu se temea nici de lăcomia tigrului, nici de prorocirile vrăjitorilor. De ce nu-i dădeau pace ?... Sacrificase tribului său treizeci de ani de gîndire, şi-şi expusese de o sută de ori pieptul furtunii şi lăncilor duşmane. Adusese pacea unui popor exasperat de boli şi de înfrîngeri. Ce mai voiau ?

În tinereţe nu se jucase cu tovarăşii lui, nici nu-şi riscase viaţa pentru plăcerea riscului, nici nu frecventase femei versate în ştiinţa dragostei, nici nu băuse prea mult, nici nu ucisese pentru simpla plăcere de a ucide. Şi totuşi, de cîteva luni, simţea crescînd în jurul lui un val de ură, crescînd şi strîngîndu-se ca un cerc. Noaptea, în piaţă, cînd se apropia de cei ce cîntau din fluier şi tobe, din vîrful degetelor ce se întindeau pentru a-i ura bun venit, ieşeau gheare, iar privirile aţintite în ochii lui erau pline de ură.

„Oare un erou nu are dreptul să fie fericit ?" îi întrebă într-o zi pe bătrîni ! Dar aceştia au lăsat capul în jos, fără să răspundă, pentru că erau mai puţin inteligenţi decît el, dar mult mai prudenţi.

Totuşi, într-o zi cînd se pregătea să-şi arunce paşnic plasele în rîu, Mburuvichá auzi murmurîndu-se în calea lui : „Un erou nu are dreptul să-şi întunece propria imagine..."

Mburuvichá merse departe de rîu şi de copaci, multă vreme, străbătu o leghe întreagă de pămînt gol. „Sînt bătrîn şi obosit, gîndi, şi totuşi merg..." Neliniştea îl cuprinsese cu un an în urmă, văzînd cum se tulburaseră supuşii lui cînd o femeie tînără, înfăşurată într-un şal roşietic, pătrunsese prin poarta satului şi se arătase printre ei, cu un copil de trei ani în braţe. În sufletele acestor bărbaţi uimiţi, dorinţa avea să ia foarte curînd locul oricărei alte pasiuni onorabile, o dorinţă violentă şi puternică pe care nici severitatea şefului n-o putea opri să izbucnească.

Ará Verá, poreclit „Steaua" încetă să alerge după păsări şi peşti. Îşi pierdea acum timpul veghind şi urmărind paşii străinei cînd se ducea să-şi scalde fiul în rîu sau lucra, aşezată în pragul colibei ei, împletind un coş sau decorînd o urnă.

Itá, supranumit „Vulturul", a cărui forţă fizică era mîndria tribului, pierdu orice interes pentru jocuri şi acum îşi tîra viaţa în jurul casei acestei femei, cu braţele atîrnînde şi obrazul încordat.

În ciuda dovezilor de iubire ce i se dădeau, femeia nu lăsă pe nimeni să se apropie de ea, mulţumindu-se să imite viaţa monotonă a fecioarelor tribului.

În seara furtunoasă, Mburuvichá nu mai simţea nici o urmă de oboseală. Tinereţea lui Naró îl pătrundea cu un sînge uşor ce i se urca spre inimă. Umbla pe pămîntul nou, care, deodată, i se păru mai dur. Aproape cu lăcomie luă de pe jos puţină argilă în care se amestecau spini şi

buruieni și-și umplu cu ea gura. Imaginea lui Naró i se și ivi în minte... Dar Mburuvichá o goni cu mînie : „Și de ce n-ar putea fiul străinei să fie succesorul meu ? oare nu-i de aceeași rasă nobilă ca nepotul meu ?“

Mburuvichá mergea cu capul sus, pene de flamenco îi împodobeau fruntea largă, mai largă decît cea a supușilor săi. „Numai de n-aș muri încă, imploră fără să se oprească, dacă eu n-aș mai fi, ea nu s-ar putea apăra de ura pe care a trezit-o unirea noastră.“ De cîtăva vreme femeia îl implorase de nenumărate ori : „Șeful meu... te rog, fă din fiul meu moștenitorul tău ! Mi-e teamă !...“ Dar Mburuvichá totdeauna refuzase, căci bătrînii vrăjitori și doctorul tribului știau că atîta cît trăia Naró, el trebuia să-i urmeze unchiului său.

De cîteva secunde soarele trăsese pe orizont o linie dură, violetă : „Cîmpia e a celui care umblă cu trupul cel mai drept“, spuse Mburuvichá.

Multe luni *el cacique* n-o privise pe străină. Ea a fost cea care a venit la el, într-o seară cînd indienii, strînși ca de obicei noaptea să bată tobele, părăsiseră piața.

Bătrînul, ieșind din colibă să respire puțin aer răcoros, se ciocnise de un trup de femeie înfășurat în mantie pînă la subsuori și pe al cărei spate gol strălucea sudoarea. Stătea în picioare, nemișcată.

— De ce te acoperi astfel cînd toți sîntem goi ? întrebă Mburuvichá.

— Sînt văduvă, răspunse femeia, apoi adăugă cu mîndrie în glas : bărbații, în tribul meu, nu trebuie să privească femeia unui mort.

Era prima oară cînd Mburuvichá o vedea fără fiul ei. Își muie un deget în apa care curgea de-a lungul gîtului ei palid.

— Cu bucurie m-aș dezgoli pentru tine, stăpîne...

El cacique ezită înainte de a-i deschide ușa colibei. Între palmieri, unde nu pătrunde soarele, aerul e mai curat. Ezită în fața aceleia care, de cîteva luni, făcea să geamă de singurătate cei mai frumoși bărbați din trib. De ce venea la el, cel încărcat de mai mulți ani decît oricare altul, și a cărui piele era moartă ?

— Ești mare, spuse ea, parcă i-ar fi ghicit gîndul, și adăugă : eu am aparținut unui șef !

Spunînd aceste cuvinte, surîse imperceptibil și orgoliul înălță și descoperi un piept alb cum nu mai văzuse niciodată, în ciuda multților lui ani, *el cacique*.

În noaptea aceea, din rîu se ridica un abur sufocant ce învăluia chipuri și arbori ; din cînd în cînd se auzea zgomotul răcoritor și înșelător al unei bărci despicînd apa, apoi ciocnindu-se de mal. Erau singuri, singuri cum pot fi doi amanți la marginea unei păduri înconjurate de soldați adormiți.

Mburuvichá o aduse în coliba lui pe străină și-i oferi lapte de cocos, pe care ea, în semn de supunere, îl bău dintr-o înghițitură. Apoi bătrînul puse mîinile pe șoldul subțire și lăsă să alunece *poncho*-ul roșietic descoperind un pîntec pe care soarele nu-l atinsese niciodată. În fața

acestei minuni, a acestui munte secret ce poartă în el bucuria lumii, bătrînul *cacique* îngenunche: „femeia!" gîndi.

Şi îngropîndu-şi faţa în carnea mai suavă şi mai mîngîioasă decît carnea fructului de vară şi decît blana pisicii sălbatice, îmbrăţişă idolul şi mulţumi soarelui, rîului şi nopţii, pentru tîrzia lor bunătate.

Mburuvichá îşi evoca lucrurile astea acum îndepărtate şi continua să meargă. Nu mai semăna cu bătrînul care ieşise din sat cu cîteva ore înainte. Mergea vesel de la un perete al cerului la alt perete al cerului. Vene de un albastru arzător îi răsăriseră sub piele, iar vocea lui avea timbrul clar şi jucăuş al vocilor tinereşti.

Aproape fără să-şi dea seama înconjurase toată pădurea şi se găsea din nou la porţile satului.

De cealaltă parte a împrejmuirii, un zgomot creştea în noapte, zgomot de voci şi lătrături de cîini, un zgomot pe care-l cunoştea bine, pentru că-l auzise la fiecare moarte nedreaptă a unui membru al tribului.

Dar lui Mburuvichá nu-i era teamă. Îşi învinsese de multă vreme orice sentiment de teamă, de gelozie sau de milă. Nu-i păsa de judecata oamenilor. Trecu zidul din trunchiuri de copac care-i apărau domeniul de atacurile duşmane, şi calm, viguros, se îndreptă spre coliba lui din mijlocul satului.

Înăuntru femeia îl aştepta. Lipită de perete şi împodobită cu coliere de argint, se confunda cu armele şi obiectele casnice. Mburuvichá văzu

că femeia, sub părul despletit, tremura şi nu încetase să tremure de la plecarea stăpînului ei.

— Naró a murit, spuse ea, aproape fără suflare.

El făcu un pas înainte şi o privi cu o plăcere de care pînă atunci fusese incapabil.

— I-au acoperit trupul cu cenuşă, bîlbîi ea, şi acum dansează.

Mburuvichá văzu strălucind pieptul acoperit de sudoare şi sînii grei şi mari pe care peste o clipă avea să-i strivească în mîini.

— Au hotărît să-l răzbune...

Lung şi des era părul femeii. Mburuvichá avea să şi-l încolăcească în jurul gîtului, să-şi umple cu el gura, aşa cum şi-o umpluse puţin mai înainte cu pămînt.

— A venit Itá. Mi-a cerut să...

Femeia întoarse capul şi mireasma părului ei era mireasma bananelor şi a peştelui de aur.

— Mi-a vorbit de fiul meu, adăugă cu efort. A spus că mîine va fi mort dacă îndrăzneşti să te întorci... A mai spus că va face din mine femeia lui...

Cîtă gingăşie în mijlocul ăsta alb! Mburuvichá se trezise de o sută de ori lîngă ea şi de o sută de ori strivise acest pîntec storcînd din el toată plăcerea. În noaptea asta însă, va merge încă şi mai departe. Va pătrunde şi se va cufunda viu pînă în inima străinei.

„Femeia asta nu te iubeşte, îi spusese Naró; numai tu nu ştii asta."

Pentru a-i spune lucrul ăsta, nepotul venise la coliba lui în primele ore ale serii.

„Se poate, reflectă fără durere, se poate ca Naró să fi avut dreptate. Şi totuşi mie mi s-a dat, mie mi-a oferit trupul ei niciodată atins de soare... Cît trăiesc, cu sau fără voia ei, va fi numai cum o vreau eu ; un animal alb şi supus."
Afară, în noapte, corul de bocete creştea. Animalele pădurii se alăturau ceremoniei şi Mburuvichá ştia că în clipa asta, cînd era fericit cum nu fusese nici un bărbat din tribul lui, vrăjitorii implorau spiritele să răzbune nedreptatea, iar femeile, însîngerîndu-şi braţele şi pulpele, jeleau în jurul cadavrului.
„Cînd o să-şi termine dansurile, o să vină să mă caute, gîndi Mburuvichá. După rugăciunea văduvelor vine cea a leproşilor. Mai am trei ceasuri de viaţă."
Ea rămînea strivită de perete.
— Te rog, pleacă, gemu.
Bărbatul îi puse mîna pe gură şi ea ţipă pentru ca el s-o audă :
— Dacă mă găsesc cu tine, or să mă omoare sau or să-mi omoare fiul... Fiul meu !
Îşi răsturnă capul pe spate. „Cît e de frumoasă ! se gîndi el. Da, or s-o omoare, e sigur că or s-o omoare pentru că a avut îndrăzneala să respingă frumuseţea şi să se dea unui bătrîn... Şi cînd peste trei ceasuri o să plece de la mine, în pragul colibei o să-şi găsească fiul mort... Şi n-o să-l mai vadă umblînd, rîzînd..."
— Salvează-mă, te implor, salvează-mă, pleacă !
„Acum e ca un animal, dar încă nu urlă cum trebuie !" se gîndi cu mirare, şi o privi cum se răsucea ca o plantă acvatică ce a căpătat glas.

În faţa femeii, Mburuvichá crescuse parcă. Capul i se întindea alb spre gîtul neted şi lung. Avea douăzeci şi cinci de ani şi cîştigase prima lui bătălie. Privirile femeilor îl urmăriseră cînd intrase în oraşul duşman.
Încetişor se apropie de pironul de piatră pe care atîrnau podoabele de luptă şi se înclină de mai multe ori în faţa cununei de pene negre pe care apoi şi-o puse cu un gest solemn pe cap.
Braţele îi erau strînse de brăţările de pene şi pieptul acoperit de podoabe de silex şi aur, şi se apropie de animalul mic care zăcea, îngrozit, la pămînt. De la întoarcere, Mburuvichá nu pronunţase nici un cuvînt. Apucă femeia de mijloc şi o aruncă violent pe patul de lemn.

Rîul crescuse peste măsură. Ridicat de furtună, nămolul şi peştii lui se revărsau pe păşunea arsă. Bărcile din coajă de copac, surprinse în plin somn şi aruncate afară pe mal, zăceau în dezordine. Fulgerul despica şi înroşea cerul opac. Vrăjitorii, în genunchi, înălţau braţele spre zei, iar tinerii soldaţi care seara juraseră moartea asasinului lui Naró, în faţa trupului şefului lor, nu erau decît lacrimi şi stupoare.
În zori, îl găsiră pe *cacique* lipit de o femeie pe jumătate sufocată, cu gura şi nările îngropate în carnea albă. Mii de precauţiuni îi trebuiră vraciului ca să desprindă de trupul viu al femeii trupul neînsufleţit al lui Mburuvichá.
După ce resturile pămînteşti ale eroului au fost ridicate, străina fu gonită cu pietre din trib. Itá, „Vulturul", care îndeplinise sentinţa, nu avu pen-

tru cea pe care-o dorise nici o privire, şi închise în urma ei porţile aşezării.

După cum prevăzuse Mburuvichá, fiul iubitei lui fusese găsit de mamă întins pe pragul colibei, cu ochii rugători, implorînd, cu picioarele desfăcute şi cu o săgeată în piept.

Pentru intrusă şi pădurea fu neprimitoare. Foamea şi durerea urîţiră repede pe aceea care făcuse să geamă de singurătate cei mai frumoşi bărbaţi ai tribului. Foamea şi durerea îi acoperiră trupul cu păr şi muşcături.

Rătăci multă vreme din codru în codru, din rîu în rîu, fără să-şi găsească odihna, pînă în ziua cînd începu să simtă în membre influenţa binefăcătoare a lui Tupá. Puţin cîte puţin, braţele i se prefăcură în colţuri de stea, pîntecul preaiubit şi sînii grei dispărură, trupul întreg care sorbise viaţa unui învingător se făcu plat şi verde şi veninos.

Smulsă din învelişul ei răufăcător şi prefăcută în plantă mişcătoare şi aspră, începu pe dată să invadeze gardurile aşezărilor fortificate, să îmbrăţişeze trunchiurile copacilor bătrîni, să muşte pereţii colibelor şi să acopere cu răcoare şi venin somnul bătrînilor şefi victorioşi.

Relatările unui somnambul

CERCUL

Isabel de Valenzuela fu trezită de un dangăt de clopote și de hohote de rîs. Noaptea era foarte luminoasă și tînăra fată își aminti deodată că auzise de băile sub lună plină, dar niciodată nu avusese prilejul să participe la vreuna.

Orașul în care trăia era celebru prin luminozitatea nopților sale. Fără îndoială că locuitorii colinei se considerau mult prea respectabili pentru a se deda unor practici atît de frivole ca băile sub clar de lună.

Era 24 decembrie, puțin înainte de miezul nopții. Isabel de Valenzuela sări din pat, se îmbrăcă și ieși din casă (ușa era larg deschisă), cu intenția de a merge pînă pe plajă ca să se uite pe furiș la cei ce făceau baie. În grădină, sub o ramură în floare suspendată de grilaj, oameni zgomotoși și parfumați o luară de gît și încercară s-o îmbrățișeze.

Între lumînările colorate și fulgii de vată prăfuită, căldura era insuportabilă.

— Ce se întîmplă ? întrebă Isabel.

La întrebarea ei, singurul răspuns fu o privire îndobitocită.

Văzînd că nimeni nu încearcă s-o oprească, începu să alerge spre poalele unei coline, și odată

ajunsă pe drum își oferi obrazul vîntului care venea dinspre plajă. Vîntul ăsta nu era nici prăfuit, nici parfumat ; era uscat și aducea voci de tineri. „Acum au sărit din jep, își spuse, încordîndu-și auzul, acum aleargă urmărindu-se și o să se prindă". La mare se putea coborî pe două drumuri. Îl alese pe cel cu tufe de mure. Pămîntul nisipos frigea sub sandale. Cînd ajunse aproape de micul port, i se păru că recunoaște vocea stridentă a Desdémonei Ross. „E clar ! Costumul ei de baie face zgomotul ăsta de mătase sfîșiată... O să rămînă goală... Sînt sigură..." Și Isabel începu să alerge năpădită de neliniște.

Probabil greși drumul, pentru că rîsetele și vocile celor care făceau baie, pe măsură ce ea înainta, se îndepărtau ; se transformau în murmure ușoare ca niște gemete pe care, în curînd, Isabel nu le mai putu deosebi de fluierul mierlei sau de țipătul altei păsări, batjocoritor. Liniștea plajei, susținută de țîrîitul greierilor, întreruptă de zgomotul valurilor izbindu-se în lemnul bărcilor, o cutremură pe Isabel care, amețită, întinse brațele și își răsuci capul în toate părțile căutînd sprijin. Drumul nu era pustiu : un bărbat mergea în fața ei, fără grabă, legănîndu-și torsul puternic deasupra șoldurilor înguste.

Era un necunoscut, doar în cămașă, care mușca dintr-o frunză verde sau o bucată de coajă smulsă dintr-un eucalipt. La început, Isabel îl luă drept marinar, dar observă dezamăgită cămașa din mătase și pantalonii excelent croiți pe care-i purta. Fără să se gîndească prea mult, ca împinsă de o mînă, aceeași care-o scosese din casă, îl urmă pe drumeț. „Dacă nu merge spre

mare, sînt pierdută", gîndi. Cînd încerca să se apere de atracția pe care necunoscutul o exercita asupra ei, picioarele, uitînd comanda, i se afundau în nisip.

Plaja era pustie ; fără îndoială cei ce făceau baie o părăsiseră și se urmăreau printre stînci. Bărbatul nu întoarse capul spre ea de loc, iar expresia preocupată a feței nu i se schimbase. Cînd îl asaltă un cîine negru cu părul plin de alge, ivit pe neașteptate din nisip, rîse surprins și înveselit. Isabel privi cu invidie cum bărbatul și cîinele se rostogoleau printre pietre. „Aș vrea să fiu un bărbat și-un cîine care se iubesc", murmură. Necunoscutul se eliberă repede de alintările cîinelui, își scoase cămașa și-o aruncă în vînt.

După ce urmări zborul frumoasei mătase albe, Isabel se întoarse ; bărbatul era gol, așezat pe malul apei, ignorîndu-și goliciunea, așa cum pinii și-o ignoră pe-a lor. La cîțiva metri, o barcă se legăna sub lună. Bărbatul pronunță cuvinte pe care ea, Isabel, nu le înțelese, dar care i se părură totuși pline de-nțeles ! Văzu atunci tangajul ușor al unui velier de dimensiuni reduse înaintînd spre stăpînul său. Acesta, cu precauție, atinse micul catarg și mîngîie pupa proaspăt lăcuită. Apoi, în apă, prinse în trecere o pînză albă care semăna cu o cămașă de mătase, o făcu ghem și începu, cu răbdare, să frece flancurile velierului. Din cînd în cînd se întrerupea pentru a se cufunda în apa nemișcată care-l înconjura, apoi se întorcea la lucrul lui fluierînd. Toate astea sub privirea aprobatoare a cîinelui negru, așezat pe nisip.

Fără să-şi schimbe ritmul gesturilor, frecă velierul de la stînga la dreapta, apoi de sus în jos. Pe măsură ce noi catarge ieşeau la iveală din coca frumos lăcuită, şi cordaje bine împletite creşteau, fluieratul lui se făcea mai viguros.

Se crăpa de ziuă cînd termină lucrul, şi împinse spre orizont vasul său. Acesta, încă neobişnuit cu maiestatea noii lui condiţii, se poticni înainte de a se supune ; apoi se depărtă, cuminte, cu toate pînzele întinse între cer şi apă. Bărbatul îşi şterse fruntea şi se întoarse aruncînd spre femeie, care stătea în picioare lîngă el, o privire albastră care părea să nu vadă nimic. Îşi puse apoi repede pantalonii şi făcu un gest ca pentru a-şi lua cămaşa. Băgă în buzunar cîrpa ce o ţinea în mînă şi după ce mîngîie distrat cîinele care rămase nemişcat, se depărtă pe plajă.

Isabel îl urmă tăcută înapoi spre oraş, aşa cum îl urmase spre mare. Poate că-n larma oraşului şi-n oroarea suburbiilor avea să poată descoperi un palat ca cele pe care le văzuse în picturile italiene... Spatele lat peste şoldurile înguste îi arăta din nou drumul. Ea încercă să-şi creeze amintiri în care acest trup să aibă un loc : „Se căsătorise cu el cu zece ani în urmă ; el renunţase pentru ea la o provincială, la frumoasa Desdémona Ross... Tatăl lui, căruia i se spunea «marchizul de Carabás», se opusese căsătoriei, dar el îl asigurase că Isabel Mansilla avea să-i dea fii minunaţi... În nopţile de iarnă îşi contempla soţia tăcut... persianele casei rămîneau închise, în timp ce el, răbdător, îi explica miracolul plăcerii, foşnetul frunzelor strivite sub greutatea trupurilor lor, înţepăturile furnicilor

cînd stăteau întinşi pe pămînt, cantarida care se deschide şi se goleşte, gustul sării, gustul pielii iubite, al vinului..." Îşi aminti, mai cu seamă, indiferenţa soţului ei faţă de lume.

Necunoscutul nu se îndreptă spre oraş, ci spre colină. Pe cînd ocolea o bisericuţă împrejmuită de tufe de trandafiri pitici (ascunzătoarea ideală a îndrăgostiţilor), Isabel auzi clopotele de duminică dezlănţuindu-se în vînt. Şi deodată, ca şi cum ceva i-ar fi luminat un colţ întunecat al minţii, îşi aminti de fiul ei care fusese botezat în această biserică. Îşi aminti pîntecele ei de mamă care creştea în fiecare zi şi în faţa căruia el îngenunchease şi-l mîngîiase de atîtea ori, bîlbîindu-se de orgoliu.

Bărbatul traversă în lumina dimineţii un cîmp fără culori. Nu-şi mai ţinea capul atît de sus, şi cînd puse mîna pe uşa casei, Isabel văzu că faţa lui îmbătrînise aproape incredibil.

Uşa se închise cu zgomot în urma lor. Intrară într-un salon la fel de convenţional ca şi cel al casei ei. Feţe umflate de somn se arătau între sticle goale, în timp ce un bărbat în frac zăcea pe jos cu ochii daţi peste cap. Un lacheu cu broderii de aur pe livrea îl împinse cu piciorul pe cel leşinat, fără să-i pese. Vocile acestor oameni, adunaţi fără-ndoială ca să se distreze, erau aceleaşi voci moarte de fiecare zi, auzite la radio, la telefon, la predici... Isabel fu surprinsă văzînd că omul pe care-l urmase nu mai avea torsul gol, iar cămaşa udă nu mai semăna cu bluza unui marinar, fiind încheiată cu grijă. Domn şi stăpîn al acestui salon şi al acestor servitori galo-

nați, era bătrîn și grav cum sînt oamenii bogați, strîngînd conștiincios mîinile celor care-și luau rămas bun. Femeile care îi surîseseră Isabelei avură o tresărire de o clipă cînd lumina zilei le izbi în față.

Curînd, în casa golită de musafiri, Isabel se regăsi în rochie de seară, singură în fața celui care o atrăsese acolo cu scopuri pe care nu le cunoștea. Încercă să deschidă gura pentru a întreba ceva, dar bărbatul n-o privea, era ocupat să închidă cu grijă obloanele salonului și să încuie ușile. Ce căuta ea într-o casă cu uși atît de greu de închis și care, desigur, erau și mai greu de deschis ? Ce dorea acest necunoscut care nu o privea, dar care a așteptat-o cînd ea a ezitat în fața grilajului ?... Isabel, căreia îi vîjîia capul, începu să plîngă pentru a atrage atenția gazdei. Dar bărbatul rămase imperturbabil, mulțumindu-se să protesteze împotriva umidității timpului și împotriva proastei calități a lucrurilor fabricate după război. Afirmă că masa fusese un dezastru... și cum Isabel se apropia de el cu intenția de-ai atinge umărul, spuse fără să se întoarcă :

— Te previn, Isabel, că dacă ai de gînd să mă enervezi cu lacrimile tale, va trebui să dorm pe plajă...

Îi cunoștea, deci, numele !... Și ea îl enervase cu lacrimile ei ! Da, tonul vocii lui era plin de dezaprobare. Era singură cu un bărbat ca toți ceilalți, pe care-l faci să sufere și care-ți face reproșuri... I se păru că-l auzise pronunțînd cuvîntul „șoc"... De ce „șoc" era vorba ?

Isabel se miră că, deși cuprinsă de groază, nu avea nici o dorință să fugă ; găsi fără greutate mare fotoliul Aubusson în care avea obiceiul să stea. Toate lucrurile din acest salon îi deveneau din ce în ce mai familiare, pînă și mirosul ăsta de tutun rusesc care ieșea dintr-un vas de argint. Închise ochii să nu vadă coșul de lucru lăsat pe masa rotundă cu picioare de porțelan și pentru a nu recunoaște broderia părăsită seară de seară.

— Nu, Pedro, nu te duce pe plajă... Era vocea ei, propria ei voce care tocmai pronunțase numele unui bărbat, implorînd : nu te duce fără mine.

El, eliberat acum de îndatoririle de stăpîn al casei, se lăsă să cadă pe un scaun. Apoi luă un ziar de pe masa cu picioare de porțelan, și-l parcurse în timp ce-și descheia nasturii de la cămașă.

— Te-ai schimbat... murmură ea. E îngrozitor !...

— Nu, spuse el, fără să ridice ochii ; nu eu. Tu ai înnebunit.

Ea, descumpănită, îl privi. Ce voia să spună. Din nou își auzi propria voce implorînd :

— Nu mă părăsi !

El ridică ușor din sprîncene și își continuă lectura.

— Am să fiu ca înainte. Ai să vezi !... Pedro !

Se auzi mișcîndu-se ceva ciudat în pieptul lui ; mîinile începură să-i tremure pe ziar...

— Am să stau toată noaptea pe nisip, chiar dacă o să-mi fie frig... Și cum el avu un gest de plictiseală, urmă repede : Tu nu știi, Pedro, dar

în noaptea asta mi-am amintit gustul frunzelor şi al furnicilor colorate care ne ardeau spatele... Mi-am amintit şi de tine... Te-am văzut mîngîind cîinele pe care tatăl tău îl alungase... Şi ţi-am privit vasul... E tare frumos.

De data asta, Pedro ridică ochii de pe ziar, o ţintui cu pupilele lui minuscule, şi reuşi să întrebe fără violenţă :

— Alte lucruri nu ţi-ai mai amintit ?

— De fiul nostru.

— Taci !

Se ridică într-un elan brutal, şi Isabel închise din nou ochii pentru a scăpa de duritatea privirii lui.

— Fiul nostru e mort, spuse cu voce stinsă ; şi adăugă, fără să se aşeze : Şi noi sîntem morţi.

Vîntul deschise un oblon prost închis şi-un abur fierbinte pătrunse-n încăpere.

— Îmi amintesc ! ţipă ea, îndreptîndu-se-n fotoliu.

— Nu ! lătră el. E prea tîrziu.

Şi întorcîndu-i spatele, se apropie de fereastră să respire aerul mării.

Isabel recăzu între pernele fotoliului.

— Pleci, nu-i aşa ? întrebă.

Închise ochii, dar de astă dată cu umilinţă, fără să mai aştepte răspunsul.

Sub soarele dur al amiezii, cîteva ore mai tîrziu, cînd îşi deschise ochii capabili să vadă într-o noapte de Crăciun catarge fermecate ţîşnind sub degetele unui bărbat, trei servitori tăcuţi se agitau de colo pînă colo în jurul ei. Măturile lor

alunecau pe sub mobile, şi nici unul din ei nu-i adresă vreun cuvînt. Toate uşile casei erau larg deschise. Afară se auzeau strigăte fericite ! Aerul mirosea a mentă şi magnolia. Dar Isabel nu se gîndi să iasă.

Cu o mînă fără voinţă şi memorie, luă broderia din coşul de pe masa rotundă cu picioare de porţelan şi înfipse adînc acul în pînza deasă a unui şervet.

TORTURA PERFECTĂ

Luisei Mercedes Levinson

În spatele meu, în fundul grădinii, fără poteci, casa rămăsese părăsită, cu toate lămpile aprinse la ceasul cînd răsare soarele, cu mirosul de haine umede și cu fantomele ei totdeauna gata să apere de cei vii colbul solemn al zdrențelor sale.

Cu toate că fugeam cît puteam de repede, știam că ei mă pot ajunge. E adevărat că după zece ani de imobilitate își foloseau mai greu picioarele, dar eu simțeam că privirile de sibilă, înfășurîndu-se ca niște frînghii în jurul gleznelor mele, mă puteau trînti la pămînt.

Singura șansă de a scăpa era să nu întorc capul, să ascult insultele lor fără enervare, să rabd mîngîierile fără să mă înduioșez. Și alergam prin praf, tîrîtă de o forță în care nu mai credeam, uimită de uitata mireasmă a castanilor și de tăcerea a ceea ce mai rămăsese din pămînt.

În „casa moartă“ (așa numeau străinii locuința noastră) era imposibil să te izolezi. La capătul coridoarelor și în spatele fiecărei uși, judecătorii mei, în picioare, cu brațe inerte, așteptau... Și nimic nu e mai dureros decît vederea ochilor iu-

biți pierzîndu-și încet-încet culoarea, transformîndu-se în cioburi de sticlă murdară.

Adesea, mai ales în preajma zilei mele de naștere, cerusem să se repare căminul cel vechi ca să-mi pot cufunda din cînd în cînd picioarele în apă caldă, dar refuzaseră. Casa trebuia să moară o dată cu noi, fără proteste, dat fiind că aparținuse unui erou care nu-și putea permite nici o formă de senzualitate. Cu atît mai rău pentru cel ce suferea de o proastă circulație a sîngelui !

Niciodată n-aș fi fugit poate, în ciuda scării fără balustradă, a mirosului de mormînt, dacă mi-ar fi îngăduit să cumpăr un vas pentru iasomie și o cutie cu vopsea să împrospătez verdele obloanelor din camera mea.

Bărbații nu știu ce ușor e să ne rețină. Mă obișnuisem cu răsuflarea lui, cu țăcănitul sec al comutatorului din odaia alăturată cînd urcam scările seara și ei voiau să controleze ora sosirii mele.

Alergam pe drumul fierbinte. Capul meu, obișnuit cu obscuritatea, suporta cu greu căldura soarelui, în timp ce o răsuflare nemiloasă îmi ardea ceafa ; picioarele îmi erau grele de parcă niște brațe mi-ar fi strîns mijlocul. Uitasem că în jurul casei era o pădure, că poteci împrejmuite cu tufe de mure duceau la șosea și că trenul electric avea să treacă foarte curînd, traversînd rîul. În prezența mea servitoarele nu vorbeau niciodată despre asta.

Reușisem să mă eliberez de piedicile ce mă rețineau, aruncîndu-mă înainte, brusc, apoi am

luat-o la fugă desculță înspre calea ferată, sperînd că cineva din tren mă va observa. În clipa cînd locomotiva era să mă înghită, auzii foșnetul frunzelor în spatele meu. Pași de bărbat înaintau printre spini... Am înțeles că trebuia să mă agăț de tren, riscîndu-mi chiar viața, judecătorii mei erau aproape, de data asta în carne și oase, vii și atît de strînși unul lîngă altul ca un zid în mișcare.

Mi-am încordat puterile și am făcut un salt înspre fața arzătoare a locomotivei cu mersul încetinit pentru a traversa rîul. Era și timpul, pentru că niște mîini îmi prinseseră fusta și cu o smucitură seacă îmi descoperiră șoldurile, în timp ce mai multe șiruri de dinți omenești se înfigeau în carnea mea sfîșiindu-mi șoldul drept.

Am căzut pe genunchii cuiva care scoase un țipăt. În jur văzui doar priviri, priviri de ură : oamenii sănătoși, bine hrăniți îi urăsc pe cei care fug, urmăriți. În afară de asta rana mi se lărgise și ajungea pînă la pîntec. Am reușit totuși să scap din strînsoarea a două picioare contractate de groază.

Am trecut dintr-un vagon plin de priviri în altul unde, ca să nu mă vadă, copiii își ascundeau fața la pieptul mamelor. Mă surprinse o scară de fier ce atîrna în gol între două vagoane. În spatele meu cîțiva oameni în uniformă sărbătoreau ceva sorbind încet, în tăcere, băuturi. Treceau dintr-un vagon în altul fără să observe nici scara, nici pîntecul meu sfîșiat. Unul din ei, de care m-am ciocnit, își pironi

ochii în ochii mei și izbucni într-un hohot de rîs căruia ceilalți nu-i răspunseră.

— Sînt nazist, spuse, mă așteaptă la ultima stație. De asta rîd.

Suferința mea era acum insuportabilă. Fără să mă mai gîndesc, am sărit pe scara de fier și m-am lăsat să cad, aproape fără dorință și fără intenție să mă mai ridic, într-un vagon plin de fîn, mirosind a bălegar și în care era întuneric.

Afară, ca pentru a ritma melancolia, cîntecul locomotivei se descărca în soare, zgomotos.

Cînd m-am trezit era noapte și trupul meu era strîns lipit de un altul care, după mărime, mi-am imaginat că era al unui bărbat. Am deschis ochii ; în întuneric flori mici uscate îmi gîdilau fruntea și trenul făcea un zgomot prietenos.

Aerul era fierbinte. Am vrut să ridic brațul pentru a-mi șterge fruntea, dar n-am putut pentru că un alt braț mă strîngea. Din șold nu mai îmi curgea sînge ; o mînă unise buzele rănii și le ținea strînse. Mirosuri plăcute și vii ce le uitasem ajungeau pînă la mine : „șorțul alb al mamei... cearceafurile ei mătăsoase bine călcate... pîinea aurie de la dejun... și, în bucătărie, bine săpunite. fete robuste pentru soldați..."

Călătoria mea avea să se sfîrșească probabil în zori. La ultima stație era așteptat ofițerul german.

Am închis ochii să nu mă trezesc.

— Nu te mișca... te iubesc...

Mie mi se vorbea. Vocea întretăiată mă căuta cu o gură care se strivea de umerii mei. „N-ar fi

trebuit să mă trezesc..." Cunoşteam vocea asta ; eram fetiţă cînd mă striga la fereastră.

— Ştii ?... te-am luat drept un băiat cînd ai căzut peste mine şi m-am gîndit „altul pe care l-au închis !" Dar cînd m-ai inundat cu sîngele, ţi-am simţit sînii proaspeţi şi mici ; şi cînd căpşorul tău s-a rostogolit între palmele mele, am înţeles şi te-am iubit de îndată...

Necunoscutul rîdea apăsîndu-mi fruntea cu degetele. Rîdea de plăcere, de parcă ar fi băut. Oare ştia că mama, în alte timpuri, îmi lucrase un costum de baie de culoare „tango" cu o raţă brodată, şi eu făceam orice ca să n-o văd tristă ?... El rîdea într-una cum rîd băieţii cînd ies de la şcoală şi mi-am amintit că la San Juan de Luz, într-o duminică de Paşte, îi dăruisem mamei o călimară somptuoasă de scoici pe care nu îndrăznise s-o distrugă. Deşi nu spusese nimic, eu am simţit confuz că o jignisem. Ce puteam face acum cînd murise ?

Două braţe calde mă înlănţuiau, un trup mă apăsa îngreunîndu-mi respiraţia, dar eu nu voiam să mă eliberez. La fiece oprire bruscă a trenului mă lipeam strîns, din toate puterile, de trupul ăsta, deoarece ştiam că, atîta timp cît mă va cuprinde în felul acela, nelăsînd nici un loc nemîngîiat pe trupul meu, voi fi minunat apărată.

— Eşti bună, mica mea Viola.

De ce mă numea aşa ?

— Eşti bună.

Repeta cuvintele astea ca un copil copleşit cu daruri neaşteptate.

Oare nu fusese niciodată iubit ?... Fetele fugeau de el... sau poate... ?

Probabil, fără să vreau, am avut un gest de respingere pentru că el mă strînse cu şi mai multă forţă.

— Nu, spuse, nu sînt rău. Acum nu mai sînt rău. Uite : mi se părea imposibil ca cineva să se vindece, dar nu-i adevărat. Acum sînt un om ca toţi ceilalţi, numai că... Vocea i se înecă în durere. Ştiu ce gîndesc toate fiinţele care se apropie de mine ; am învăţat asta făcîndu-mi meseria. E exasperant. Nu trebuie să greşeşti direcţia prima oară. Eu am greşit, ca şi tine, şi pe urmă... Ei bine, pe urmă... e greu, foarte greu să scapi. Acum, de exemplu, chiar dacă vreau sau nu, ştiu exact de unde vii şi de ce eşti aici cu mine. E îngrozitoare meseria mea.

Mă mîngîia cu multă blîndeţe, ca şi cînd ar fi vrut să aducă pacea şi s-o facă să-mi pătrundă în carne.

— Sîngele tău nu mai curge, mică Viola. E în mine. L-am băut toată noaptea, pe cînd dormeai.

Tăcu şi mă privi, şi i-am simţit în întuneric forţa ochilor.

— Aş vrea, înainte să ajungem, să te sorb toată, spuse cu gravitate, aşa nu te-ar mai recunoaşte nimeni.

Pronunţînd aceste cuvinte, făcu o mişcare bruscă şi, desfăcîndu-şi braţele, mă lăsă să cad în fîn...

De ce se temea ? Era numai din cauza mea, sau pentru că şi el era urmărit ? Mă aflam într-un vagon în plin mers, în braţele unui bărbat

despre care nu ştiam nimic. Oboseala şi groaza mă sfîrşiseră probabil, dacă un necunoscut, sorbindu-mi sîngele, nu mă lăsase să mor. Dar de ce acest trup întunecat, acest trup fără identitate îmi dăruia atîta plăcere ?

O mînă netedă şi fierbinte îmi acoperi gura şi ochii.

— Nu te mai gîndi, e urît. Totul e urît afară de tine şi de mine.

Se îndepărtase puţin de pieptul meu ca să-mi vorbească, dar îi simţeam genunchii ascuţiţi lipiţi de ai mei. Vocea lui, care deveni dură şi copilărească totodată, avea intonaţii lacome pentru a evoca oraşe înroşite de felinare şi săli de joc pline de decoltee strălucitoare de bijuterii. Cuvintele lui, al căror înţeles nu-l priceeam prea bine, descriau un fel de bîlci unde se plimbau o maimuţă gigantică şi bărbaţi cu cravate pictate de mînă : el şi cu mine, mereu îmbrăţişaţi, treceam printre curioşi.

— Sîntem un singur animal, îmi spunea şi-mi muşca ceafa ca un cal tînăr.

Nişte impresari italieni ne propuneau să ne cumpere. Toate capetele se întorceau să ne vadă trecînd, toate mîinile încercau să ne atingă, numele noastre erau scrise peste tot : pe pereţi şi pe placardele de pe bulevarde.

Eu îi ascultam vocea cu încîntare şi uimire pentru că era o voce cu inflexiuni din copilărie şi mă purta pe plaja părinţilor mei. El purta un costum de baie roşu cu iniţiale negre cusute pe piept. Era trei octombrie. Toate iubitele lui se întorseseră în capitală. El nu era din capitală. M-a văzut în ziua aceea pentru că plaja

era pustie. Mi-a zîmbit şi mi-a propus să ne plimbăm cu o barcă.

La capătul golfului se ridica o fortăreaţă. Lîngă zid, printre resturi de tunuri victorioase, mîna lui lunecă sub breteaua costumului meu şi mă sărută fără să-mi vorbească de dragoste.

— Cînd vor veni să juri că nu eşti vinovată şi să nu cedezi sub nici un motiv.

Mîinile bărbatului culcat lîngă mine, sub rochcia mea sfîşiată, îmi căutau bătăile inimii, în timp ce genunchii lui ascuţiţi îmi desfăceau pulpele însîngerate.

Acolo, în „casa moartă“, cu zece ani în urmă, împotriva voinţei lui, eu iubisem un bărbat. Şi acest bărbat, ca să se răzbune, se multiplicase. Chipul lui era peste tot, în spatele uşilor, la capătul coridoarelor, pînă şi în oglinda unde obişnuiam să mă privesc. Ura lui sălăşluia acum în douăsprezece, cincisprezece, cincizeci de trupuri care mă detestau. Mă detestau pentru că eram fragilă şi sensibilă la plăcere. Torturile fizice care mi se aplicau mă întristau fără să-mi facă rău ; frigul, lipsa zahărului, căldura umedă a cearceafurilor... Insectele şi foamea n-aveau nici o putere asupra mea. Singur chipul lui putea să mă îngrozească, chipul lui care se mumifica sub ochii mei, şi pentru care mă simţeam vinovată.

Eu eram vinovată pentru zbîrciturile acelea gălbui, pentru fruntea aceea proeminentă, pentru buza de jos aproape în întregime devorată de buza superioară. Şi eu care crezusem că fugind o să scap de crima mea !... Dar bărbatul care

mă strîngea între pulpele lui știa. Și, dacă el știa, toți judecătorii din lume, chiar și cei timizi, trebuie să știe.

Epuizată de acest gînd m-am înfundat în fînul cald, cu singura dorință de a nu mai ajunge niciodată, dispusă să uit foamea și lipsa de spațiu, pentru a mă pierde întreagă în forța acestui necunoscut : pentru că el, el mă ierta că mersesem în fața altarului la brațul unui bărbat trist care-i semăna mamei și care, ca și ea, mirosea a trandafiri fierbinți, un bărbat a cărui voce avea mereu tonul puțin sufocat, care era matur fără a fi bătrîn „și pe care-l adoram, îl adoram, îți jur !"

Crezui că strigasem cuvintele astea, dar tovarășul meu nu părea să le fi auzit, căci fără a înceta să vorbească, îmi mîngîia mai departe părul. Cuvintele lui nu mă mai interesau ; puterea lui îmi era indispensabilă, și mi-am înfundat capul în părul de pe pieptul lui fără să vreau să-i văd chipul.

Trenul se opri în zori pentru a se urca trei indivizi ce-l așteptau pe marginea unei prăpăstii.

O rază de lumină neobișnuită mă deșteptă, și-mi îngădui să văd, în sfîrșit, trupul culcat lîngă mine. Bărbatul era complet gol și, judecînd după strălucirea cărnii, nu putea avea mai mult de treizeci de ani. Dormea cu fața îngropată în părul meu.

Eram singuri într-un vagon plin de păianjeni și resturi, pe care trebuie că-l ocupaseră înaintea noastră animale și soldați. Raza de lumină care mă mirase creștea văzînd cu ochii, și-mi aminti, în ciuda confuziei din mintea mea, că în ajun, cînd mă lăsasem să cad pe paie, deși era miezul zilei, vagonul era complet în întuneric.

Am încercat să mă ridic dar mă împiedică o mînă care-mi apăsa pîntecul pe jumătate dezgolit. Cum putea dormi astfel omul ăsta, cu mușchii contractați ?... Și deodată mă cuprinse groaza că ar putea fi mort. Încercai din nou să mă eliberez, dar omul era ca încrustat în venele și oasele mele, și era tot atît de greu să-l smulg ca și cînd ar fi fost o parte nouă de trup care mi-ar fi crescut în timpul nopții. Am observat că pielea lui avea aceeași culoare cu a mea, blondă, ușor palidă și păroasă, și că brațele lui, ca și ale mele, erau lungi și slabe. Am respirat adînc și atunci pieptul tovarășului meu se ridică puțin ; în acea clipă am fost absolut sigură că omul care-mi acoperea trupul avea să mi se supună.

Resemnată plăcerii, am închis ochii din nou, și m-am supus voinței inerte a unui stăpîn necunoscut și familiar totodată.

Aveau toți trei chipurile sarcastice ale torționarilor. Intrînd, se plînseră de căldură și fără să-și șteargă fruntea se așezară pe niște lăzi goale.

N-am încercat să fug prin ușa pe care o lăsaseră întredeschisă. Și apoi cum să fug de mine însămi ? Trenul își reluă mersul de-a curmezișul muntelui și brusc îmi dădui seama că, alături de mine, printr-o fereastră îngustă, intra lumina

o dată cu peisajul. De ce atunci ore întregi avusesem senzaţia de întuneric absolut ?

Cei trei, aşezîndu-se în faţa mea, păreau să împlinească o pedeapsă. În tăcere, începură să-şi umple pipele fără ca un singur muşchi pe faţa lor să arate vreun interes pentru ceea ce făceau.

Cel mai scund fu primul care mă atacă. Fără nici o introducere şi fără să-i pese de corpul inert înlănţuit de-al meu, îmi atinse fruntea cu degetul.

— Deci, tu eşti cea care a făcut asta ?

Mirată, am ridicat capul. Ce voia să spună omul ăsta ?

— Bine, bine... cine te-a ajutat ?

— Dar...

— Cine te-a ajutat ?

Tonul vocii era muşcător.

— Eu...

— Cine ?

Cel mai bătrîn dintre judecători se ridică şi înălţimea lui mi se păru înspăimîntătoare.

— Nimeni, am răspuns.

Se lăsă tăcere şi tovarăşul meu făcu o mişcare uşoară, prima de cînd mă trezisem. N-am îndrăznit să mă întorc spre el ; am profitat de mişcarea lui ca să-mi revin puţin şi l-am simţit în spatele meu cum se aşeza, privindu-i fără pic de simpatie pe duşmanii mei.

Al treilea judecător scoase din buzunarul vestei un cordon de oţel care străluci în lumina soarelui. Cel mai scund avea în mînă un stilet de argint cu care-şi curăţa unghiile, în timp ce

uriaşul îmi apăsa pieptul cu degetul arătător de o mărime indecentă.

— Vezi? îmi spuse omul fără să-şi schimbe expresia, toate sînt aşa... şi expuse cu mîndrie zece degete enorme şi goale.

— Dacă vreau, ţi le vîr pe toate în gîtlej. Izbucni în rîs şi eu simţii nevoia să vomit pentru că omul rîdea cu pîntecul, nu cu obrazul.

— Nu folosesc niciodată instrumente, adăugă aruncînd o privire dispreţuitoare celorlalţi în timp ce-şi lingea conştiincios vîrful fiecărui deget.

— Nu voi permite să fie torturată fata asta !

Glasul era cel din noaptea aceea, alterat puţin de somn. M-am roşit de plăcere.

Tovarăşul meu se ridicase în picioare şi stătea alături de mine. Dintr-o dată m-am simţit mică şi cuprinsă de teamă pentru că picioarele şi braţele îmi erau libere, iar pîntecul meu nu purta nici o urmă de rană. Am ridicat capul spre prietenul meu şi aproape mi-a scăpat un strigăt de surprindere.

Chipul celui care-mi închisese rănile şi-mi mîngîiase părul era un chip pe care-l cunoşteam de foarte multă vreme. Îmi era familiară fiecare din micile lui zbîrcituri, bărbia prea ascuţită şi nasul violent.

— Ai fost recunoscut, imbecilule !... Nu face pe eroul... Nu te prinde.

Cel care se juca cu cordonul de oţel pronunţase cuvintele astea cu un surîs. O muscă se plimba pe fruntea uriaşului.

— Foarte bine, dacă m-ai recunoscut n-o să faci prostii, spuse prietenul meu.

— Ţine-ţi gura !

De data asta cel mai scund îşi aruncă stiletul la picioarele adversarului lui. Acesta din urmă ridică din umeri şi-şi încrucişă liniştit braţele.

— O să vedem, spuse.

Eu eram mîndră. O rază de soare îmi încălzea umerii. Eram apărată pentru prima oară în viaţă, şi nu e rău să fii atacată cînd simţi în ceafă respiraţia precisă şi caldă a unui aliat.

— La ce oră te culcai ?

Uitîndu-se la pîntecul lui flasc, cel mai scund continua interogatoriul.

— Eu...

— Ce făceai toată noaptea în fundul coridorului ?

— Dar în sala de arme ?

— De ce te închideai ?

— De ce nu voiai să te culci cu el ?

— Da... de ce... ei ? Asta, numai asta te supăra... spune, recunoaşte, îţi era frică...

Mă încolţeau fără să-mi dea voie să spun un cuvînt sau să înţeleg ce voiau. Uriaşul îşi apropiase degetele de tîmplele mele ; răsuflarea lui, prin gura închisă, era fetidă.

— Unde ai ascuns fotografiile ?

— Şi armele ?

— Da, armele...

Eu clătinam capul jalnic, dar ei nu păreau să aştepte răspuns. Îmi vorbeau aproape la ureche.

— Unde ai fost la zece octombrie ?

— De ce te ascundeai în fundul coridorului ?

— Pe care scară ?

— Da, pe care, pe care ?

— Cea roşie... cea verde ?

— Cea neagră ?

Eu eram stupefiată, gata să urlu de scîrbă, dispusă să mărturisesc toate crimele, inclusiv plăcerea pe care-o simţeam în noaptea aceea în braţele unui străin. Sudoarea şiroia pe gîturile lor şi-mi cădea pe frunte. Între corpurile lor umede eram sufocată.

Uriaşul mă privi cu o expresie în care, ciudat, mi se păru că zăresc puţină milă. Din nou o muscă i se plimbă pe frunte fără ca el să facă vreun gest pentru a o alunga. Al treilea judecător îşi întindea cordonul.

— Ştim, insistă batjocoritor, făceai băi fierbinţi...

— Nu, nu-i adevărat ! am strigat.

— Taci ! Puneai mobilele pe foc pretextînd o proastă circulaţie a sîngelui.

Şi rîsetele duşmănoase creşteau.

Bărbatul care stătea alături de mine ascultase totul în tăcere. Se apropie de judecători şi deodată îi scuipă pe fiecare în faţă. Nici unul nu încercă să se şteargă. Tovarăşul meu deschise gura, probabil să spună ceva, dar se dădu un pas înapoi şi se întoarse spre mine cu o privire îngrozită. Uriaşul îi prinse braţul cu o mînă iar cu cealaltă, privindu-l fix în ochi, începu să-şi jupoaie faţa. Prietenul meu aplecă capul ca şi cum ar fi primit o lovitură, şi în timp ce al doilea judecător repeta gestul pri-

mului, îmi lăsă braţul și avui impresia că-mi spune „adio“. Ultimul care-și smulse masca de cauciuc fu cel mai scund, pentru a descoperi o faţă de manechin cu ochi mari de culoarea lunii. Prietenul meu îmi întoarse spatele.

— Stai jos.

Uriașul era cel ce ordona cu o voce lipsită de pasiune. Îl văzui pe omul pe care-l iubisem supunîndu-se și așezîndu-se în faţa mea între judecători. Cu un gest de abandon aproape mecanic, ca și cum voinţa îl părăsise, scoase din buzunarul pantalonului un obiect de cauciuc de culoare închisă, terminat cu un mîner, pe care-l răsuci între degete.

După ce se alăturase dușmanilor mei, trăsăturile lui își schimbaseră culoarea : tonalitatea aceea rozalie a obrajilor și frunţii, gura aceea cîteodată cărnoasă și puternică, totul dispăru și se transformă în ceva invulnerabil ca de manechin. Îmi era frig, din ce în ce mai frig. Vîntul de dimineaţă, neplăcut, pătrundea prin fereastra vagonului.

„Ca în dimineaţa unei execuţii“, am gîndit.

— E în regulă, spuse uriașul, știam că pînă la urmă ai să înţelegi.

Vorbea cu aceeași voce găunoasă, dar chipul fără mască nu mai avea nimic înfricoșător : „chipul unui mic-burghez care așteaptă ora plimbării de duminică“, am gîndit cu milă. El urmă liniștit :

— Acum că te-ai întors la noi ţi se va acorda onoarea „loviturii de graţie“, Manuel.

Omul pe care-l numise Manuel nu răspunse. Privea fix podeaua și se juca trecînd dintr-o mînă în alta obiectul acela de cauciuc.

Cel mai scund dintre judecători izbucni în rîs, lovindu-l peste braţul stîng în glumă.

— Eh, Manuel ! Nu tu ai inventat „lovitura tampon“ ?

— Ce timpuri minunate ! suspină omul cu cordonul de oţel.

— Cînd mă gîndesc că ai vrut să ne părăsești ! Dotat cum erai, ar fi fost un mare păcat.

— Poate că domnul dorea să se transforme în victimă, glumi cel scund, poate e mai plăcut să fii pedepsit decît să pedepsești.

— Ajunge cu prostiile, întrerupse uriașul.

— Bine, bine... În materie de lovituri, prefer să fiu cel care le dă, în nici un caz cel ce le primește. Nu-i niciodată prea tîrziu să fii transformat într-o zdreanţă.

Îl privi pe Manuel să vadă dacă-l aprobă, dar el părea să nu fi auzit.

— Și erai într-adevăr bun, continuă omul cu cordonul, înghiţindu-și saliva. Erai minunat, cîte inventai, în timp ce noi, bătrîne, trebuie să mărturisim, nu făceam decît lucrurile obișnuite.

Uriașul puse un deget pe umărul celui care cu puţin în urmă fusese piretenul meu și spuse cu simplitate :

— Ești un geniu. Oh ! Nu roși. Totdeauna ai găsit din instinct, fără voia ta, ceea ce se numește...

Fu întrerupt de unul din tovarășii săi :

— Tortura perfectă.

Omul cu cordonul pronunţase cu voluptate aceste cuvinte, parcă ar fi evocat torsul unei stele de cinema.

— Sigur, exclamă cel scund, „tortura perfectă“... şi niciodată nu faci nimic special ca s-o găseşti. Stai aşa, nemişcat, s-ar zice că nu gîndeşti, şi hop ! gata, a apărut.

— Observă, Manuel, continuă uriaşul cu blîndeţe, că-mi pare rău pentru fată. Cît despre tine, se vede limpede că te-ai culcat cu ea şi asta ajunge, nu ?

Manuel nu răspunse. Îşi ridicase ochii frumoşi spre mine şi stătea cu palmele deschise pe genunchi, nemişcat. Ceva de nemărturisit părea că se pregăteşte să-l cuprindă, ca o imensă greaţă.

Eu eram singură într-un tren care mergea, în plin munte, singură, înconjurată de nişte oameni care se pregăteau să mă chinuie. Numai că ei nu ştiau cît eram de invulnerabilă la durerea fizică, nu ştiau că alergasem rănită, sîngerînd, şi că dormisem în sîngele pîntecului meu sfîşiat. Nu ştiau că numai plăcerea mă putea face să ţip.

Dar el, Manuel, desigur ştia, căci chipul lui... Acel chip familiar, cu bărbia ascuţită şi nasul violent, era propriul meu chip pe umeri de bărbat. Şi acum, membrele astea calde şi rozalii care cunoşteau locul exact al inimii, mintea asta mobilă care ţîşnise din copilăria mea, aveau să-mi facă rău pentru că într-o zi sufletul lui aparţinuse acestor trei oameni care-l tutuiau.

„E o profesie îngrozitoare... Nu trebuie să greşeşti direcţia prima dată“.

El îmi spusese aceste cuvinte cînd mă ţinea în braţe şi pielea lui emoţionată exala un miros de copil.

Am observat cu tristeţe că de cîteva clipe un laţ de oţel îmi strîngea gîtul, în timp ce o andrea cu un înger de argint la capăt îmi străpungea sînii şi un deget enorm îmi pătrundea încet în gîtlej. Fiecare din aceşti oameni îşi făcea datoria. Inventator al unei torturi, o aplica conştiincios ; dar numai una din ele făcu să ţîşnească lacrimile din ochii mei şi îmi cutremură trupul. În lumina dimineţii, chipul prietenului meu se transformase puţin cîte puţin, şi acum aveam în faţă chipul soţului părăsit, închis în „casa moartă.“

Numai că eu ştiam că Manuel n-o făcuse dinadins şi îmi fu milă de el.

„DESEADO"

Lui *Jacques Huismann*

Cînd, dispreţuind indicaţiile balizelor, înaintă spre mine, despărţind cu prova stele şi peşti, am înţeles că-l vedeam, cu carcasa lui străpunsă de lumini, pe „Deseado".

Cu puţină vreme înainte de-a muri, Marcela îmi vorbise de el. Ştiam că vaporul ăsta extrem de sensibil risca să se stingă la cel mai mic zgomot şi că nu se aprindea decît ca să doarmă, cînd căpitanul lui, obosit de spectacol, se întindea pe punte şi-şi lăsa ambarcaţiunea în voia Domnului.

Trebuia să fiu foarte prudentă ; din fericire însă cunoşteam marginile rîului meu, mă născusem pe malurile lui abrupte, între pămîntul pietros şi soare. Mă jucasem şi dormisem în fiecare din cutele lui, şi nu o dată ploile dense de vară mă surprinseseră pe malul apei încercînd să prind cîte un vapor.

La 15 septembrie 1855, la marginea prăpastiei „Tăcerii" (aşa numea lumea casa noastră), sigură că în sfîrşit reuşisem să-mi arunc năvodul cum trebuie, aşteptam ca „Deseado" să se

aventureze acolo unde vîntul îl va împinge inevitabil, adică în cleştele pe care îl formau cele două maluri ale rîului, înainte de a intra pe proprietatea noastră.

Mă ascunsesem între tufe. Cea mai mică greşeală din parte-mi putea umfla iar pînzele vaporului şi atunci ar fi virat şi s-ar fi întors spre mare. Din fericire, „Deseado" nu ştia că foarte curînd carcasca lui va atinge fundul şi că va fi prins în mîlul gros. Nu ştia că singură tenacitatea unei copile îl adormise şi-i deviase ruta... Nu ştia că odată prizonier, va trebui să trăiască o noapte întreagă numai şi numai pentru mine.

La un moment dat, înainte de sosirea lui, glasul apei despicate şi gustul vîntului fură cît pe ce să mă facă să-mi pierd cunoştinţa. Trebuia să rezist acestui soi de vrăjitorie, pentru că sora mea murise şi eu aveam să fiu singură ca să primesc vaporul în căsuţa bunicilor noştri. Eu trebuia să conduc mersul animalului adormit printre arbuştii de araucaria, eu trebuia să-l fac să se caţere pînă la gazon, pentru ca noaptea să nu-l răpească din nou, eu trebuia să veghez, asemeni unei mame, ca în casa mea să nu-i fie nici foame, nici sete.

Totul trebuia făcut înainte de a se crăpa de ziuă, căci la şapte fix, viaţa din fiecare dimineaţă avea să se reîntoarcă.

„Deseado" înaintă spre mine aşa cum eu îi cerusem lui Dumnezeu, aşa cum mi-l descrisese Marcela puţin înainte de a muri. Cu pînzele culcate de-a lungul flancurilor sale, deschise

ochii pentru a intra în malurile noastre și, fără grabă, cu siguranța unui amant, violă intrarea radei. Dintr-o dată fu atît de aproape de mine că am pus mîna pe pîntecul lui.

La provă, căpitanul d'O deschise ochii exact în clipa cînd l-am recunoscut, și cu el se deșteptară toate zgomotele de pe „Deseado". Eroul era așa cum mi-l imaginasem, așa cum îl descrisese sora mea; mai înalt decît oamenii obișnuiți și parcă sculptat în noapte. Personaje avide și obscure țîșniră din bărci și căzură ciorchine din înaltul catargelor. Alții, îmbrăcați în purpură, hermină sau mătase și acoperiți de clopoței, străluciră împrejurul meu. Se ridicară fortărețe în jurul cordajelor, păduri întregi se întinseră pe punți, mîini suspendau terase și pe un fond de cer desenau gratiile unei închisori.

În același timp o voce invizibilă anunță începutul primului act.

Cît ținu toată această harababură, căpitanul d'O nu scoase o vorbă. Cu piciorul drept sprijinit pe cîrma vasului și un cot pe genunchi, rămînea cu privirea ațintită asupra unei case care domina prăpastia „Tăcerii". Înainte de a-i vedea ochii, știam că străbătuseră veranda dinspre nord-est și că pătrunseseră prin ușa care dă în salon.

În ciuda indiferenței căpitanului, animația de la bord continua fără nici o reținere. Comedianții jucau rolurile cu entuziasm, iar señor Malatesta îi dădea numeroase lovituri de pumnal prietenului său cel mai bun, de loc stingherit de țipetele vrăjitoarelor și de hohotele de rîs ale lui Barrabás.

D'O îmi întinse mîna ajutîndu-mă să urc pînă la el, și-mi îngădui să mă cuibăresc la picioarele sale. Sudorile se amestecară curînd, între zidurile de carton, cu miresmele rîului meu. Podelele de lemn, udate, scîrțîiau ușor sub pașii actorilor, în timp ce întreg vaporul clătinîndu-se în noapte, făcea un zgomot primitor de leagăn.

Cînd căpitanul își coborî privirea spre mine, i-am văzut pupilele de un verde de furtună, iar obrazul smolit primea vîntul cu bucurie. Am mai văzut că fruntea lui acoperea un gînd aproape vizibil și că nările îi erau perfect modelate.

Și m-am întrebat, fără să găsesc răspunsul, cum putea sta așa, întorcînd spatele strigătelor, și cum de știa să surprindă și să corecteze greșelile marinarilor lui, fără să-și schimbe poziția de statuie celebră, căreia nimănui nu-i trece prin cap să i se împotrivească.

Cînd căpitanul d'O încetă să privească atent casa de lîngă prăpastie și se întoarse spre rîu, mantia lui de catifea întîrzie să-i urmeze mișcările trupului. Făcu un semn care-l obligă să ridice brațul foarte sus, și pe dată rotirea pădurilor și a teraselor reîncepu cu și mai mare intensitate, sfîrșindu-se apoi într-o tăcere în care am auzit o voce unică și multiplă strigînd: „Vivat căpitanul".

Apoi, cînd mă așteptam mai puțin, actorii complicatei drame dispărură ca înghițiți de o gură gigantică... și punțile începură să strălucească pustii și alunecoase sub lună.

Numai căpitanul d'O rămase credincios poziţiei sale favorite, pe prova vasului „Deseado".

Eram foarte aproape de el. Părul des şi argintiu i se topea sub lună. Mi-am sprijinit capul de picioarele lui.

— Dumneavoastră ce rol jucaţi ? l-am întrebat cu o voce care mă surprinse prin sonoritatea ei.

— Nu joc decît rolul căpitanului d'O, îmi răspunse — şi vocea lui era mai joasă decît mă aşteptam ; mai joasă şi nenuanţată. Se vorbeşte de rebeliuni, adăugă cu melancolie, poate că sînt necesare... Inchizitorii au minat temeliile palatelor şi au pus ordine scrise sub obeliscuri, pentru oamenii anului 2000. Pentru luna decembrie sînt prevăzute măceluri submarine şi oraşul dumneavoastră va arde dacă nu oprim mîna incendiatorilor.

Vocea lui părea să tîrască resturi de crustacee.

— Eraţi pe punctul de a deveni prea raţionali, adăugă. Vaporul nostru aduce nebunia, şi nebunia este indispensabilă pentru cei ce vor muri tineri.

Pentru prima dată mă privi cu blîndeţe.

— Numai chemarea condamnaţilor are putere asupra vasului „Deseado", fiica mea, mai mult decît vîntul. Mă adoarme şi mă atrage.

Am simţit deodată că sudoarea nopţii îmi îngheaţă pe spinare. Vaporul ăsta aşteptat atîta nu e deci decît o prevestire a morţii ?... Şi mi-am amintit cum Marcela, la optsprezece ani, murise la puţin timp după ce-l atrăsese şi-l atinsese.

— Nebunia, continuă căpitanul, stă întreagă în mîna lui Dumnezeu... E de ajuns să ştii s-o aduci acolo unde e nevoie.

Şi spunînd acestea, căpitanul deschise palmele şi-şi aruncă înainte braţul. Trupuri de toate culorile şi toate vîrstele ţîşniră dintre degetele lui şi se răspîndiră în prăpastia „Tăcerii" : lordul Macguirre în zale stacojii, lady Gloria strînsă la pieptul lui Malatesta, soţul ei, Barrabás cu picioarele lui mari...

Înainte de a păşi pragul casei, Federico îşi spuse rugăciunea, iar Narciso îşi descheie cămaşa albă, şi o aruncă în iarbă, intrînd în casă ca un stăpîn.

Atunci, ca şi cînd un majordom invizibil ar fi aprins cincizeci de păianjeni de cristal, „Tăcerea" se ilumină în rîsetele noilor-veniţi. Aceştia, fără să întrebe pe nimeni, găsiră drumul cămărilor şi al bibliotecii, şi casa începu să răsune de strigătele lor admirative.

— Ce bine!... Ce frumos !... Domnul fie lăudat !

Din ulcioarele de argint curgeau vinurile. Doi tineri îmbrăcaţi la fel îşi puseseră pintenii tatălui meu, ca să încalece o Venus capitolină care domnea în mijlocul salonului. Lordul Macguirre se încinsese cu un centiron de erou şi pronunţa un discurs ininteligibil despre rolul libertăţii în închisori... Începură asalturi de la o masă la alta, căderi vertiginoase din înaltul dulapurilor, lupte de cocoşi, piepturi ameninţate. Am văzut cum perdelele de la fereastra mea au

fost, rînd pe rînd, manta de curte, polog, cort indian, linţoliu.

Păsările şi peştii dispărură. Federico îşi termină rugăciunea, şi Narciso, luînd în mîini un ulcior precolumbian, impuse acestei bucăţi de pămînt o valoare pe care avea s-o păstreze mereu.

În casa străbunilor mei, care a fost violată în noaptea aceea ca o colibă, ca o mansardă, căpitanul d'O nu găsi pentru mine nici un cuvînt. Am avut impresia că aştepta ca eu să-mi aleg sau să-mi inventez propria-mi bucurie.

Am profitat de o pauză a acestui tineret dedat plăcerii şi am întrebat :

— Dacă am înţeles bine, domnilor, dumneavoastră aduceţi nebunia muribunzilor care vă cheamă... Sînteţi un fel de miracol... Dar, din ce trăiţi ?

În sufrageria mea se lăsă o tăcere uimită, urmată de un hohot de rîs care trecu de la un capăt la celălalt al mesei goale. Căpitanul îşi privi tovarăşii care, la rîndul lor, îl priviră şi ei, dar nu înainte de a-şi arunca ochii spre candelabrele de aur care împodobeau extremităţile căminului.

— Nu ! ordonă căpitanul.

Şi rîsetele încetară dintr-o dată.

Ca să-mi fie mai uşor, m-am debarasat de brăţări şi le-am pus într-o cupă de marmură care se afla în spatele meu.

Barrabás dormea cu gura deschisă întins pe un divan, în timp ce lady Gloria îi susţinea capul, gîndindu-se la altceva.

Pe terasă, Narciso stătea singur. Se ridică, veni spre mine, şi mă luă de umeri cu mîinile care mîngîiaseră vasul incas. Chipul îi era imobil, ochii aurii aveau pleoapele îngreunate de gene dese, mîinile lui ardeau.

— Niciodată, spuse cu o voce nespus de caldă, n-am cunoscut o femeie de felul tău... şi adăugă, aruncînd o privire neliniştită împrejur. Trăieşti singură aici ?

— Da, singură.

— Aşa ?... fără servitori ?

— Majordomul vine dimineaţa şi pleacă seara.

— Şi n-ai nici părinţi, nici fraţi ?

— Nu.

Păru surprins şi înduioşat.

— Sărăcuţa ! spuse. Şi piatra asta rară de pe degetul tău, ce e ?

— Un smarald, de ce ?

— Ce faci toată ziua ?

Nu răspunsese la întrebarea mea, iar eu aveam senzaţia că ating o fiinţă abia reală, mai curînd o închipuire dotată cu simţuri...

— Aştept vapoarele, am răspuns.

— Şi vin ?

— Astăzi e prima dată.

— Ne doreai ?

— Da, de multă vreme.

— Atît de nefericită eşti?

Pronunţînd aceste cuvinte, privirea i se întunecă.

— Da, am spus.

— Şi nu ţi-e frică de moarte ?

— Dar n-am să mor !

Narciso mă privi mirat, ca şi cînd aş fi spus un lucru fără sens, şi-mi atinse braţul. Capul îi era un pic prea mare în comparaţie cu umerii, avea picioare mici şi delicate. L-am lăsat să mă tragă spre el.

Avea aceeaşi înălţime, aceeaşi respiraţie întretăiată, aceeaşi carne ca mine... Da, Narciso era în stare să păcătuiască, aşa cum eram şi eu în stare, să fie laş, să se dăruiască şi să se refuze apoi, cu ţipete de animal satisfăcut... aşa cum şi eu aş fi ştiut s-o fac.

— Te iubesc, îmi spuse grav.

Mîinile lui îmi alunecară pe spate şi mi se opriră peste mijloc. Îşi cufundă buzele în părul meu şi începu să rîdă fără motiv, întretăiat, aşa cum rîd oamenii fericiţi.

— Nu ! am spus, lasă-mă...

M-am desprins din căldura lui, nu-mi era încă destul de frig ca să pot uita în braţele unui necunoscut imensitatea pămîntului.

Am alergat ca o fetiţă printre gălbioare şi licurici.

După un copac, ghemuit, Federico mă aştepta. Mă opri din mers şi ochii lui, zăbovind pe umerii mei, îmi urmăriră curba braţelor, încheieturile mîinilor, vîrfurile degetelor şi se opriră pe gura mea. Privirea lui tăioasă era cît pe ce să-mi întredeschidă buzele ; apoi mi se opri pe piept.

— Scoate-ţi bluza asta...

— Eşti nebun !

— Ascultă-mă, îmi spuse cuprinzîndu-mi umerii, niciodată n-am întîlnit o femeie de felul tău...

Am încercat să mă desprind, dar Federico avea vigoarea limpede a unei stînci expusă bătăilor mării.

— Nu te duce cu Narciso, adăugă ; îţi va face rău...

— De ce spui asta ?

— Pentru că el nu există. Nu-i decît o picătură de plăcere... E viaţă cu viaţă sau crimă cu crimă... Dacă îl arunci în apa asta, de pildă, se va topi şi se va preface, poate, în spumă... sau, pur şi simplu, în nimic.

Federico, ale cărui cuvinte nu le înţelegeam, mă înspăimînta acum. Am încercat din nou să mă desprind. Nişte mătănii de lemn care-i atîrnau la centură se încurcară în faldurile fustei mele... Şoldurile îi erau foarte largi, iar picioarele grele.

— Plăcere !... Dar asta şi caut.

Şi profitînd de o clipă de neatenţie, am fugit din nou printre tufişuri.

Cît pe ce să alunec în rîu din înălţimea prăpastiei, cînd m-am ciocnit de lordul Macguirre care făcea gimnastică, cu flexibilitatea unui mînz, pe aleile cu amoraşi.

— Ce timp frumos ! strigă, strîngîndu-mă în braţe din toate puterile. Prea frumos pentru o noapte în care atîta lume o să moară. Şi tu... tu... tu... ştii, niciodată n-am cunoscut o femeie de felul tău... De ce rîzi ?

Într-adevăr, izbucnisem în rîs auzind inevitabila frază şi văzîndu-i feţişoara graţioasă şi zbîrcită totodată, ridicată spre mine.

— Nu te duce cu Narciso. Nu te duce... N-a citit nimic niciodată... şi nici nu s-a gîndit la nimic... Nu-i decît o picătură de...

Am fugit pentru a treia oară. Aerul îmi făcea bine, prea bine poate. Macguirre, ca şi Federico, ca şi Narciso, avea dreptate. Trebuie să fie întotdeauna doi pentru a suporta plăcerea.

La intrarea salonului de petreceri, Barrabás continua să doarmă şi agitîndu-se în somn recita fragmente dintr-o poezie pe care niciodată nu şi-o amintea ; nici rimele, nici numele autorului :

— *„Mère des souvenirs !... Maîtresse des... Maîtresse des...“*

— Nu sforăi ! îi strigă de la capătul sofalei soţia lui care, la rîndul ei, adormise în braţele domnului Malatesta.

— Suferi ? l-am întrebat pe Barrabás.

— Nu, aştept sfîrşitul actului trei.

Apoi îşi reîncepu sforăiturile, întrerupte din cînd în cînd de frînturi de poezie :

— *„O, toi ! tous mes plaisirs, oh, toi ! tous mes devoirs !...“*

Narciso venise după mine şi intră în urma mea în salon. Cămaşa îi acoperea din nou umerii, curată şi încheiată cu grijă. Cînd se apropie de mine cu braţele deschise, am simţit că avea parfumul arbuştilor noştri şi că nu mă înşelasem : aparţinea „Tăcerii“.

Hotărîtă să-i accept căldura, voiam să închid ochii, cînd am observat că acea cupă, în care-mi aruncasem brăţările de aur, era goală.

La şase dimineaţa, o voce fără răutate, o voce ca toate celelalte, înaltă şi puternică, anunţă că oraşul avea să fie bombardat.

M-am desprins din braţele unui bărbat întins pe duşumea, ca încrustat în lîna covorului, şi am plecat în căutarea vocii invizibile. Fără păreri de rău şi fără să-mi fie frig, n-aveam altă dorinţă decît să-l cunosc pe cel ce-şi permitea să ne ameninţe. De cîteva zile zvonuri de război se auzeau prin ţară. Oare populaţia exasperată sfîrşise prin a accepta moartea mai curînd decît supunerea şi minciuna ?

Iapa mea, în grădină, necheză văzîndu-mă şi-şi frecă de umerii mei capul. Venele pieptului îi erau umflate, iar inima îi bătea cu putere. Şi ea auzise vocea, şi ea se trezise pentru că, la fel ca mine, aparţinea vieţii, pentru că, la fel ca mine, trebuia să părăsească păşunea fierbinte ca să moară.

Vocea morţii, pe acelaşi ton monoton, absent, îşi continua ameninţarea.

Oraşul avea să fie bombardat, rebelii dădeau două ore guvernului ca să se predea.

— Trebuie să sfîrşim cu tiranul, oraşul va fi bombardat, oraşul va fi bombardat...

Vocea venea din toate părţile : din adîncul apelor moarte, din pîntecele păsărilor, din gîtlejul cîinilor... „Oraşul va fi bombardat...“ Din toate puterile am strigat :

— Ajutor !

În salonul de petreceri unde mă refugiasem, actorii apărură unul cîte unul. Veneau din bibliotecă, din pivniță, de pe malul rîului, ușor schimbați în zorii umezi... puțin mai bătrîni poate, atîta tot.

Căpitanul d'O nu părea să fi dormit sau să se fi mișcat din locul unde-l lăsasem seara. Înaintă spre mine și-mi puse mîinile pe creștet :

— Nu-ți fie teamă de nimic, greșisem ; n-ai să mori, îmi spuse fără să surîdă.

— Eu...

— Nu, nu... „Tăcerea“ nu era în itinerarul nostru, spuse ; eram așteptați în altă parte. Și mă privi melancolic, parcă ar fi vrut să mă facă să pătrund în amintirile lui.

— N-am să te mai întîlnesc niciodată, mă asigură.

Fără să-mi aștepte răspunsul, își strînse pe lîngă trup faldurile mantiei și făcu un semn care-i adună în jurul lui pe toți membrii echipajului.

Am văzut atunci că trăsăturile prietenilor mei își pierduseră deodată culoarea teatrală. În fața mea era un zid resemnat de soldați care mergeau să ucidă.

Comandantul dădu cîteva ordine, pînzele au fost ridicate, frînghiile se desfășurară ca pe un vapor adevărat. Apărură tunuri la tribord și un miros de uleiuri și de praf de pușcă înlocui într-o secundă mirosul trupurilor emoționate și al lemnului bine spălat.

Căpitanul d'O vorbi puțin, cu fermitate. Drept, la prova vaporului, picioarele sale erau atît de

solid înfipte în gudron, ca două coloane de piatră în argila din Atena.

— Nu stăpîne, eu nu plec ; eu aparțin „Tăcerii“...

Era vocea cuiva care se afla în spatele meu și care adăugă mai tare, arătîndu-mă cu degetul :

— Ea mi-a spus, n-am să plec de-aici.

Căpitanul nu se obosi să-l privească pe dezertor ; după ce mă sărută pe frunte, mă ajută să cobor de pe navă și dădu ordin să fie ridicată ancora.

Din adîncurile prăpastiei, vocea invizibilă își continua amenințările, contrazisă acum de o altă voce, mai vibrantă, apoi de o a treia, o a cincea, o a zecea voce care prevesteau apoi dezmințeau moartea...

De cîteva minute însă se auzeau din ce în ce mai limpede, venind dinspre oraș, exploziile revoltei și strigăte de răniți. Minunata navă a plăcerii sosise la timp ? Nu fusese oare deviată din drumul ei ?

A trebuit să facă o spărtură ca să se smulgă din lutul prăpastiei. Își ridică pînzele roșii de luptă, și într-un vîrtej de apă și sare aleargă la chemarea rebelilor.

Simțeam în spate o prezență imobilă și nu îndrăzneam să mă întorc, de teamă că avea să-mi fie rușine în fața unui trup prieten, pe care-l trădasem.

— Pleacă, i-am spus fără să mă mișc.

Dar în spatele meu nu era nimeni.

L-am căutat peste tot, în casă, în grădină ; am cercetat şi stîncile de pe mal... Nu era nici o îndoială, Narciso plecase ; dar cum, şi încotro ? La intrarea galeriei pustii, iapa mea tremura într-una, fără geamăt, şi eu... eu trebuia să mor !

Am alergat la rîu şi am strigat :

— Aşteptaţi-mă...

M-am aruncat în apa noroioasă şi am înotat din toate puterile.

Cînd am ajuns la intrarea portului, partea de jos a oraşului era în flăcări. Membre omeneşti despărţite de trup explodau în cer, şi rîul inundat de soare şi praf de puşcă se ridica în cheaguri de sînge. Cînd mă întinsei pe apa nămoloasă, am văzut apărînd trupul negru şi lăcuit al lui „Deseado“. El conducea bătălia. Tovarăş cu Ulise, favorit al lui Alexandru, cunoştea puterea batistelor fluturate şi a strigătelor care poartă în el toate lacrimile lumii. Cu toate pînzele desfăşurate, traversă gloanţele făgăduind zile de ploaie pentru recolte şi soare suferinzilor. Aluneca, acum vas-fantomă, acum vas-viu, de la o navă la alta, dînd ordine, reînviind speranţe...

Şi, văzînd rezistenţa duşmanului destrămîndu-se, el a fost primul care şi-a lansat trupele în aer, ca tot atîtea gloanţe vesele, şi a arborat pavilionul victoriei.

Căpitanul îmi întinse mîna şi eram din nou alături de el, ghemuită lîngă cîrmă. Nu îndrăzneam să respir, nici să gîndesc, de teama de a-l vedea scăpîndu-mi şi redevenind legendă...

Maşinal, am căutat în apa murdară, printre resturi de carne şi murdărie, privirea lui Narciso.

Căpitanul îmi atinse umărul :

— Nu căuta...

Şi după cîteva clipe adăugă, cu un surîs care făcu din chipul lui aproape un chip de muritor :

— Am să-ţi fac altul.

În jurul nostru, oraşul eliberat striga, îmbrăţişa trupuri însîngerate, flutura stindarde, îi ierta pe călăi, binecuvînta victimele, în timp ce eu, copleşită de o singură speranţă, aceea de a nu părăsi niciodată „Deseado“, mă făceam mică între flancurile vaporului îmbrăţişînd picioarele căpitanului d'O.

Şi atunci, jur, i-am văzut pe toţi locuitorii oraşului, îmbrăcaţi în zdrenţe sau în brocarturi, venind, sub soarele aspru al prînzului, să îngenuncheze înaintea lui „Deseado“ şi să-l vadă intrînd în portul lor.

SUMAR

IMPOSTURI

POVESTIRI DIN AMERICA

RELATĂRILE UNUI SOMNAMBUL

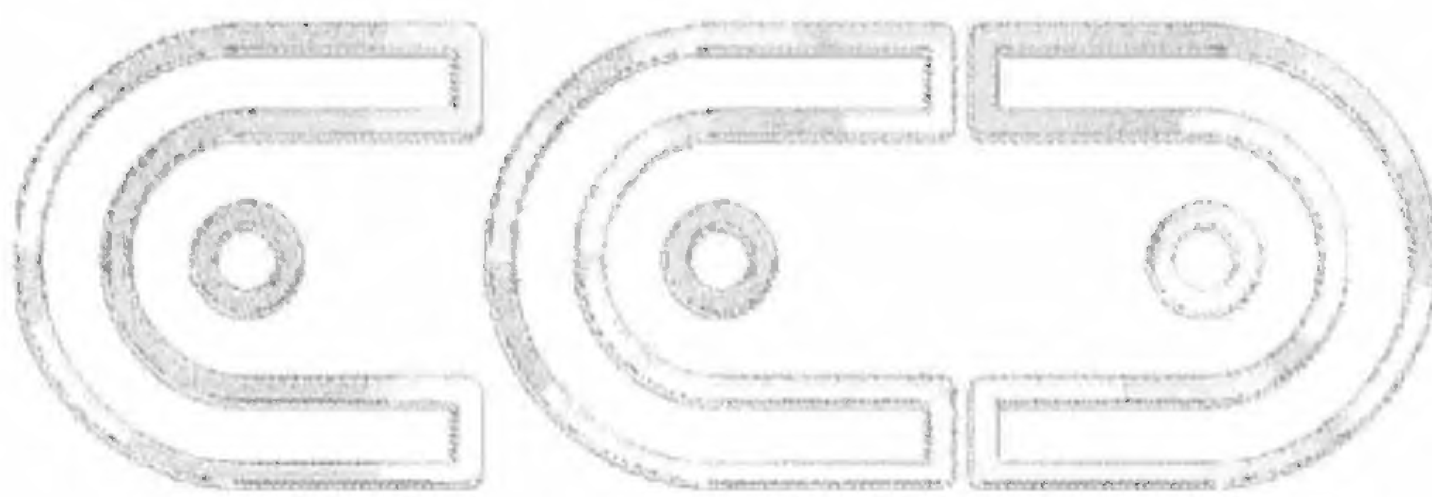

TIPARUL EXECUTAT LA:

ÎNTREPRINDEREA POLIHRAFICĂ „13 DECEMBRIE 1918„

Coli de tipar 5,5; comanda nr. 161

CLUB
COLECȚIA
Povestiri
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE

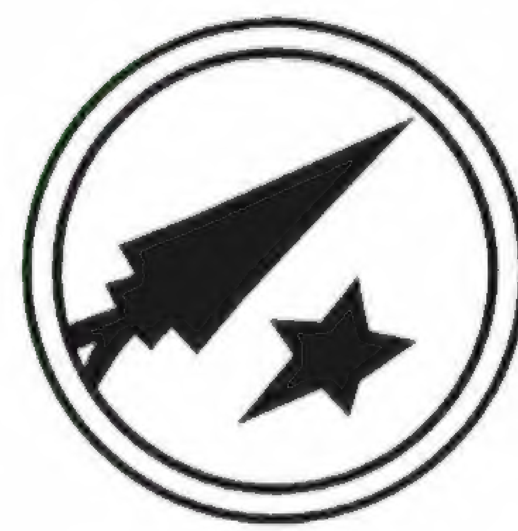

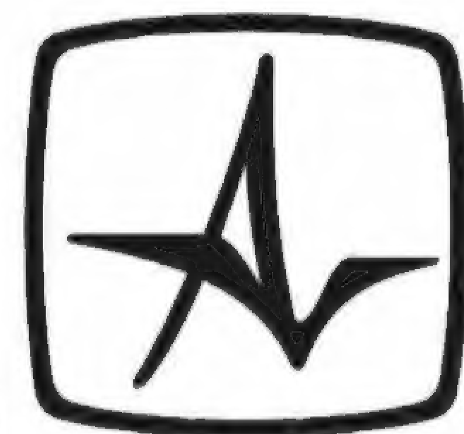

AVENTURA

CR

EDITURA "ION CREANGĂ"

SCORPIONUL

COLECȚIA SFINX

COLECȚIA SFINX

fondată în 1895
bpt
serie nouă